

MONTIGALA, SOCIOLOGIA D'UN CONFLICTE

Raimon Bonal i Falgàs
Josep Martí i Gómez

Fundació Jaume Bofill
Barcelona, abril de 1988

I N D E X

Introducció	1
1. Síntesi històrica entorn d'uns terrenys coberts	2
1.1. La prehistòria	2
1.2. L'Associació de propietaris	5
1.3. Per fi un Pla Parcial	8
1.4. Els canvis de propietat	9
1.5. Una oposició civica que no perdura	14
1.6. La crisi de Catalunya i la del Banco de Madrid	24
1.7. El principi dels pactes	26
1.8. El PERI actual	30
2. Síntesi sociològica d'uns interessos eterne	35
2.1. Les expectatives d'un gran negoci	35
2.2. Les raons insuperables d'una oposició sense límits	39
2.3. Els partits polítics davant del PERI	45
Consideracions socials i econòmiques entorn de la població de Badalona i de l'àrea d'influència on es troba emplaçada	54
1. Definició de l'àrea d'influència del polígon de Batlloria- Montiçolà	55
2. Dades de l'evolució de la població a l'àrea	55
3. Els aspectes immigratoris més rellevants	57
4. L'activitat per sectors de producció	58
5. L'oferta de treball	61
6. Les característiques professionals	63
7. L'atur	64
8. El perfil de l'habitant de l'àrea	65
8.1. Dades demogràfiques	65
8.2. La dimensió i els inconvenients de l'habitatge	66
8.3. Els desplaçaments pel treball	66
8.4. Aspectes de la qualitat de vida	67
Conclusions. A manera d'alternativa (Reflexions)	68
A manera de reflexió general	72
1. Una lectura que va més enllà dels fets	72
2. D'un pla urbanístic a un conflicte polític	74

Introducció

La Federació d'Associacions de Veïns de Badalona demanava a la Fundació Jaume Bofill uns elements analítics i valoratius de la problemàtica que ha comportat la gènesi i la història de la planificació dels terrenys de Batllòria-Montigalà, situats al nord-est del nucli urbà de Badalona, tocant els barris de Bufala, Sant Crist, Nova Lloreda, Lloreda i Fungfred, quasi en una situació fronterera amb Santa Coloma de Gramenet.

Badalona és un important municipi de la comarca del Barcelonès que fins la primera meitat del segle XIX havia dedicat la major part del seu territori a l'agricultura com una activitat econòmica important: fonamentalment hortalisses, cereals i vinva; però actualment les millors terres regades amb l'aigua del subsòl han estat urbanitzades. També cal notar la relativa importància de l'activitat pesquera que d'encà del 1918 comença a minvar considerablement, en part per la industrialització de la ciutat i en part per manca d'un bon port.

La indústria és tanmateix l'activitat econòmica dominant a l'hora d'ara i és molt diversificada: el tèxtil, el químic, el metallúrgic i l'elèctric són els sectors industrials més importants. Caldria anotar també la producció d'alcohols i aiguardents, la de cuirs, la del vidre, la de materials de construcció, la de materials elèctrics, de pintures i tints d'impremta, la de perfumeria, la de productes farmacèutics, la d'insecticides i la de gas.

Aquesta industrialització es va començar a fer notar el 1840 i des d'aleshores ha seguit un ritme incontenible comportant una forta immigració no catalana que ha generat un desenvolupament urbà que ha anat absorbint lentament i progressivament una gran part dels antics veïnats generant noves barriades obreres d'ordenació urbana desigual (i, en moltes ocasions, sense cap mena d'ordenació racional de l'espai.)

No és, per tant, estrany que en un context de saturació i col·lapse de l'espai i de la construcció es generi una dinàmica de tensió i de conflicte davant d'uns terrenys que encara presenten possibilitats per a prendre opcions decisives que poden repercutir directament en el benestar o el malestar de la població badalonina.

Montiçalà i Batllòria etimològicament es corresponen respectivament a Mont Aquilari i a Vall Llòria (segurament que més tard modificat en la concreció de Lloreda). D'una extensió de vora els dos milions de metres quadrats, i en un context on l'escassetat de sòl és evident, Batllòria-Montiçalà ha generat tota mena d'interessos.

L'informe que lliurem als demandants de l'estudi es planteja en tres apartats:

- a) l'anàlisi històrica que explica les vicissituds que han rodejat les diverses circumstàncies que s'han anat presentant a través dels anys;
- b) una síntesi sociològica o, si es vol, una certa inducció analítica i interpretativa de la problemàtica fins a derivar a la conflictivitat present;
- c) una aproximació a determinats indicadors socio-econòmics dispersos que permeten plantejar algunes consideracions entorn de la planificació actual del polígon de referència.

Som conscients de la delicadesa del tema i no ignorem que la lectura del nostre informe corre el risc d'ésser interpretada segons els interessos concrets de tots i cadascun dels grups en presència. Malgrat tot, tenim la seguretat de fer un servei a la població de Badalona i, concretament, a aquelles instàncies que han de prendre decisions concretes al respecte en la dura i conflictiva polèmica tant històrica com actual entorn de l'ordenació i el planejament del futur polígon. És només aquesta voluntat de fer un servei la que ens guia.

Si la síntesi que presentem servís per a clarificar els objectius i les implicacions d'aquest planejament, pensem que ja hem acomplert una tasca important. Perquè en definitiva qui se n ha de beneficiar de la coherència i la racionalitat d'aquest projecte és aquell ciutadà anònim i silenciós que té posades les seves esperances en un millorament de la seva vida quotidiana.

1. Síntesi històrica entorn d'uns terrenys coberts

1.1 La prehistòria

El desembre del 1953 era aprovat mitjançant una llei el "Plan de Ordenación de Barcelona y su zona de influencia" conegut correntment per Pla Comarcal.

Els motius que el van impulsar foren variis: el desordre urbanístic existent, la necessitat d'establir un sistema de comunicació dins la ciutat, la conservació del patrimoni de Barcelona i la seva comarca, la necessitat d'una previsió de creixement i desenvolupament, etc. Amb la proposta del Pla Comarcal es pretén trencar el model de creixement de Barcelona en forma de taca d'oli i en base a aconseguir un desenvolupament comarcal amb un esquema nuclear que respecti la personalitat dels municipis ja existents i millori l'urbanisme creat fins aleshores.

El Pla Comarcal de 1953 preveia també una zonificació dels diferents termes municipals amb la previsió d'una concepció de cadascuna de les parcel·les i la distribució dels sectors en tota una complexa gamma de qualificacions: casc antic, eixample intensiu, eixample semintensiu, zona residencial, zona suburbana, ciutat jardí, zona de tolerància de vivenda i indústria, zona de gran indústria, de mitjana indústria i d'indústria dispersa i perillosa, zona recreativa, cementiris, zona militar, zona sanitària, parc urbà, bosc lliure, zona rural, zona agrícola permanent... fins a una vintena de zonificacions diferents.

A part d'aquesta distribució del territori, el Pla Comarcal preveia unes obres a realitzar urgentment: l'ampliació del port de Barcelona, l'ampliació de l'aeroport del Prat i la construcció dels tres cinxells de Ronda (alguns figuraven ja en el Pla Jaussely i d'altres en el Regional Planning) que després serien incorporats al pla de la xarxa arterial de Barcelona del Ministerio de Obras Publicas.

Aquesta llarga referència al Pla Comarcal ens sembla imprescindible en tant que és d'aquest primer planejament on arranca la història dels terrenys de Batllòria i Montigalà de Badalona.

Efectivament, el Pla Comarcal qualificava els esmentats terrenys d'agrícoles i, per tant, almenys pel que respecta a la qualificació del sòl, els terrenys de Badalona no preveien la presència de cap tipus d'ordenament que autoritzés un ús del sòl residencial, comercial o industrial. De totes maneres, la història de l'urbanisme continuarà la seva dinàmica sempre marcada per l'incompliment de les previsions i la modificació del planejament previ.

I què hi havia als terrenys de Batllòria-Montigalà? Tenim el testimoni

directe de persones que havien participat a la propietat d'aleshores i ens confirmen que

"Hi havia vinya, olivera, figues de moro i figueres; els seus fruits es venien diàriament al mercat de Badalona"

El desenvolupament del Pla Comarcal es realitzaria mitjançant Plans Parcial; fou l'eina que va utilitzar la iniciativa privada per a especular una vegada més amb el sòl urbà. Així s'adaptava a les disposicions del Pla Comarcal quan aquestes li eren favorables o lluitava per la seva revisió quan eren contràries als seus interessos. Pel que respecta a la iniciativa pública aquesta, en la majoria dels casos, es va limitar a legalitzar situacions prèvies.

En la línia d'aquesta pràctica hi havia tres tipus de Plans Parcial. En primer lloc, n'hi havia que tenien com a finalitat la urbanització de grans extensions de terreny que en el moment de la planificació estaven buits o amb molt poques edificacions.

En segon lloc, n'hi havia que es limitaven a legalitzar situacions ja existents i aquesta legalització es va realitzar tant per a confirmar planejaments ja previstos en el Pla General i, aleshores, el Pla Parcial es reduïa a un pla d'equipaments, com per a modificar la legislació per a adaptar-la a la realitat.

Finalment, se n van fer amb l'objectiu de convertir zones previstes d'ús públic en zones residencials d'alta densitat amb la corresponent revalorització del sòl, creant unes altes plusvàlues que solament beneficiaven els promotors dels Plans: la iniciativa privada.

Un exemple indicatiu d'aquesta pràctica és la dada que els successius canvis de zonificació i normatives vigents, fruit de la transformació del Pla General mitjançant els diferents Plans Parcial, van suposar globalment només pel municipi de Barcelona duplicar la densitat prevista pel Pla Comarcal del 1953.

Batllòria i Montigalà es veuran afectats pel tercer tipus de planejament pel que respecta al Pla Parcial d'afectació i, després tindrem l'oportunitat de constatar-ho, les previsions constructives prendran la forma d'una operació de gran envergadura.

Amb perspectiva històrica de vint anys, Jordi Borja podrà escriure el següent, valorant la dinàmica engegada per aquell Pla Comarcal:

"El Plan Comarcal del 1953 es una muestra del típico urbanismo de control, limitado al municipio barcelonés, mientras la comarca crece en pleno desorden y multiplica los déficits que antes acumulaba la ciudad. Los Planes Parciales, que teóricamente hubieran podido ser el medio de realizar una política de reequipamiento urbano, van a convertirse en un instrumento de realización de plusvalías urbanas a través de la recalificación de zonas y los inicios de la remodelación" (Borja J., CAU, n.22, novembre-desembre, 1973, "El fet urbà a Barcelona").

Aquest Pla Comarcal, executat i desenvolupat per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona, el president de la qual era el governador civil, afectava a 27 municipis. L'estat havia dotat a la Comissió d'Urbanisme durant 20 anys d'una dotació mínima anual de 25 milions, incrementada primer a 50 milions i posteriorment a 100 milions; ni cal dir com era d'insuficient per abordar, ni que fos parcialment, la problemàtica comarcal.

1.2 L'Associació de propietaris

L'any 1966 més d'un centenar de petits i mitjans propietaris de gran part del sòl urbà de Badalona es van agrupar formant dues associacions administratives de caràcter urbanístic de les quals en formaven part representants de l'ajuntament (l'alcalde Felip Antoja que en presidia una) i de la Comissió d'Urbanisme.

Sota els auspicis d'aquesta Comissió d'Urbanisme, el 1967 va veure la llum la publicació del Pla Parcial d'Ordenament Batllòria-Montigalà realitzat pels arquitectes Ballesteros, Barba, Cardenal i De la Guardia, per l'economista Lluch i per l'advocat Rovira amb la col·laboració d'un enginyer industrial (Moreno), d'uns geòlegs (Rosell, Trilla, Domènech i Madrigal), d'un altre economista (Termes) i d'una secretaria jurídica (Rubio). Concretament, aquest Pla Parcial era la demanda d'una Associació de Propietaris de Batllòria-Montigalà que havia nascut amb la finalitat de donar

viabilitat a un procés d'urbanització que es presentava com altament necessari i interessant per a ells.

El discurs i el relat senzill d'un testimoni de l'època no deixa cap mena de dubte:

"La nostra propietat tenia 832 metres quadrats. Allà hi havia raïm i s'ha de tenir en compte que en aquells moments el vi que es feia a Badalona era d'alta qualitat; s'havia fet cèlebre precisament el vi de Canyet. D'entre els propietaris que érem aleshores, n'hi havia un que tenia la idea de fer la urbanització Batllòria; junt amb el meu pare, estaven ambdós interessats per a tirar-ho endavant. Però ells no eren gent de negocis i fou aleshores que es van ajuntar amb l'Artigas que, de sempre, havia estat persona d'empresa; precisament el pare d'aquest havia fet el barri que avui a Badalona porta el seu nom.

Encara recordo aquelles primeres reunions com si fos ara i costava molt posar-se d'acord: ja veu cantant la duia la vidua d'aquell propietari que va tenir la idea primera de la urbanització i una altra persona que hi va jugar un paper fou la germana de l'actual president del Col·legi de Metges i cosina d'en Trias Fargas. Aquestes reunions les teníem al Museu de Badalona i àdhuc ens havien deixat el saló de sessions de l'ajuntament. Eren trobades inacabables i no es posaven mai d'acord.

Per la meua banda, jo veia que el senyor Carulla anava comprant i jo hi confiava; àdhuc ens van presentar un plànol en el que tot era molt racional. Els terrenys es venien perquè en Josep Ma Ventós hi tenia una propietat molt bona que va possibilitar que les parcel·les dels altres poguessin considerarablement de preu.

Les tensions entre els propietaris es resolgueren quan va intervenir l'advocat Jordi Àbel que ens va ajudar a tirar les coses endavant i a desbloquejar els problemes: vam quedar de cobrar tots igual.

Els problemes neixien del fet que hi havia qui hi tenia la casa i altres que només hi tenien la vinya; evidentment, els preus del sòl havien de tenir un preu tanmateix ben diferent.

Per altra banda, s'explica l'interès de vendre que els propietaris teniem pel fet que nosaltres no treiem massa profit en la producció dels terrenys perquè ningú no se'n podia refiar per a menjar. Una dada significativa al respecte és que els contractes amb els parcens es feien només de paraula i la rendabilitat era molt minsa.

De fet, els bancs ens venien al darrera per a comprar-ho i coincidien amb l'interès nostre de desfer-nos-en; però el que passava era que, mentre cobràvem de la venda, també pagàvem el preu de la urbanització: la rendabilitat era doncs ben precària"

Es tracta del testimoni d'una persona que, tot i representar una part de la propietat i ésser present a aquelles primeres reunions, es mantingué sempre a un nivell més aviat passiu i en expectació del que decidís la comunitat de propietaris.

La llarga cita obeeix únicament al fet que, d'entre els possibles, és l'únic testimoni que se'ns ha prestat a parlar-nos d'aquella primitiva Associació de Propietaris.

En aquelles conflictives reunions, els propietaris decideixen vendre i encomanar la realització d'un Pla Parcial al grup de tècnics que hem esmentat més amunt. Hi havia per part d'ells expectatives d'un gran negoci i plena consciència de les fortes plusvàlues que l'operació podria generar.

I de cap manera ens és lícit pensar en l'excepcionalitat d'aquesta operació badalonina, ja que Gausa ha deixat escrita una valoració del que passava en aquella època en els termes següents:

"El Plan Comarcal de 1953, vulnerado continuamente por Planes Parciales, había dado rienda suelta a una actuación urbanística caótica, sin objetivos, metas o criterios claros, reducida más bien a una simple suma de proyectos de envergadura, obras de dudoso prestigio cuando no de simples operaciones especulativas en manos privadas, potenciándose un "embelecimiento" del centro, abandonándose la preocupación por la realidad de los barrios y generándose un uso y abuso de la ciudad y de su suelo por parte de una minoría (el patrimonio cultural y urbanístico legado por quienes concebían Barcelona en otros moldes cívicos menos especuladores)" (Gausa, M. Quaderns, 164, Gener-febrer-març, 1985, "La obra pública en Barcelona: 1975-1985").

1.3 Per fi un Pla Parcial

El Pla Parcial de Batllòria-Montigalà presentat a informació pública constava de sis capítols que eren una anàlisi seriosa i tècnicament perfecta de la realitat que es tractava de planificar. Els títols dels diversos capítols són els següents: informació urbanística, informació particular del terreny, plantejament i justificació del pla, descripció de la solució adoptada, pla d'etapes i pla econòmic-financer.

Les dades d'aquell Pla Parcial no deixen cap mena de dubte: 195 hectàrees, 13.000 habitacles, 50.000 habitants, 250 habitants/hectàrea, 38 hectàrees industrials, 4.500 llocs de treball...

El desembre del 1967 surt el Pla Parcial a informació pública i l'agost del 1968 hi ha un informe favorable de la Comissió d'Urbanisme. El 22 d'octubre del 1969 hi ha l'aprovació definitiva del Ministeri de la Vivienda. Per fi es disposa d'un Pla Parcial.

Aprovat definitivament el Pla Parcial, les dues associacions de propietaris iniciaven els tràmits per tal d'agrupar-se entre elles i procedir a la urbanització dels terrenys. Però l'elevació del pressupost va fer que es decidís vendre'ls a una empresa urbanitzadora que contés amb la capacitat per a assumir un projecte de tal envergadura i és així com, d'ésser un

polígon de promoció mixta pública i privada, posteriorment i amb la renúncia de l'administració, quedarà absolutament en mans privades.

1.4 Els canvis de propietat

Dui primer es va acostar al polígon de Montigalà fou MONTSIA S.A., societat fundada per Josep Maria Ventós i Rocafiguera que va anar adquirint terrenys a un gran nombre de propietaris. N'hi havia alguns que subscriïen el compromís amb la firma de cedir el 50 % de l'embalum edificable a canvi de què MONTSIA S.A. realitzés les obres d'urbanització; però quasi tots ignoraven que el Tribunal Contenciós Administratiu anul·lava les associacions urbanístiques mixtes i els seus acords entre els que hi havia les mateixes bases de compensació. El senyor Ventós havia interposat recurs contra els acords d'aprovació del Pla Parcial i aquest havia estat acceptat a tràmit; l'aprovació del Pla era executiva, però no ferma.

El 4 de juliol del 1967 s'havia constituït a Alacant CALPISA S.A. (Compañia Alicantina de Promociones Inmobiliarias S.A.) amb un capital inicial de 50 milions. Aquesta empresa era la secció immobiliària del Banc d'Alacant. En la dinàmica del seu procés, l'empresa decideix estendre, el setembre del 1970, els seus negocis a Catalunya, donant-se en aquest àmbit geogràfic el significatiu nom de CALPISA BADALONA S.A.. Els noms més significats de la secció immobiliària del Banc d'Alacant són Joan Baptista Torregrosa, conseller delegat i Emilio Martín Villa (germà de Rodolfo Martín Villa, ex-delegat provincial de sindicats, ex-governador civil de Barcelona i ex-ministre de relacions sindicals i d'interior) conseller jurídic.

Segons informacions de la propietat,

"va costar molts esforços als propietaris trobar comprador ja que totes les empreses a les quals se'ls oferia no trobaven rendible l'operació, donada la important inversió que s'hi havia d'efectuar".

Amb el Pla Parcial a la mà, els petits propietaris no es veuen aptes per a afrontar ells tots sols el preu de la urbanització i és aleshores que es realitza la compra per part de CALPISA, S.A. Aquest fet es porta a terme el mes de març del 1972.

D'aquella primitiva Associació Mixta de Compensació (que és una entitat regulada per la Llei del Sòl segons la qual cada propietari es reparteix

les despeses globals proporcionalment) formada per més de 100 propietaris (hi havia noms coneguts a Badalona com Artigas, Barriga, Fluvià, Sayol, Barnús i d'altres que no es van fer públics) ja en quedava ben poca cosa, ja que tots van anar venent les seves propietats a Calpisa Badalona S.A. que s'erigeix en promotor de l'operació urbanística i va comprant els terrenys al preu del canvi de qualificació, pagant la plusvàlua del sòl per causa de la requalificació. Només uns pocs propietaris no venen immediatament (Barriga, Lleal, Calcoma), encara que lentament i progressivament seran, a la fi, ben pocs els que no voldran vendre.

Els preus del terreny s'estipulen en funció dels metres de sostre edificables i susceptibles d'ésser construïts dintre l'àmbit del planejament.

L'advocat Jordi Abel Fabre, propietari de 1.000 metres² de terreny, és de Badalona i s'erigeix en representant del grup de venedors (segons informació publicada pel setmanari Mundo). Durant 12 anys, serà l'assessor dels propietaris de Montiqelà. I el més singular era que posseïa menys propietat que la resta de propietaris.

L'advocat s'assegura el desestímul, és a dir, la denegació del jutge de la petició de les parts per tal que la situació es desbloquegi. Es va fer, per tant, un arranjament transaccional valorant la finca del senyor Ventós en 110 milions de pessetes dels que 30 milions eren el preu del mercat i la resta de la diferència era un valor complementari. El senyor Ventós va rebre de Jordi Abel, en nom de CALPISA S.A., uns 83 milions al comptat i la resta en dotze aplaçaments amb lletres avalades bancàriament.

L'advocat Abel no va subscriure el contracte de compravenda amb la companyia CALPISA S.A. fins el 23 de març del 1972 i les escriptures públiques no es farien fins el mes de setembre. Abel s'encarregà d'aixecar les càrregues que pesaven sobre la majoria de finques i es va arribar al preu unitari per metre quadrat de 23 36 pessetes.

L'operació de venda de les finques duraria sis anys perquè el 10 % es pagava al comptat i la resta amb dotze lletres acceptades per la compradora i avalades pel banc amb venciments semestral consecutius. I com que en el sistema hi entraven els 83 milions que s'havien de pagar al senyor Ventós al comptat, CALPISA S.A. va decidir augmentar l'interès de les quantitats restants als venedors (d'un 6'50 % anual a un 6'75 %).

El negoci especulatiu per CALPISA, S.A. i pels bancs que hi havia al darrera estava assegurat. Per altra banda, l'ajuntament de Badalona va fer efectives les plusvàlues dels terrenys que van arribar a més de 80 milions de pessetes; eren el resultat de recórrer a totes i cadascuna de les liquidacions, les directament efectuades per Jordi Abel i les gestionades per aquest en nom de la companyia CALPISA BADALONA S.A.

Els recursos plantejats pels venedors entorn de les plusvàlues va atènyer la quantitat de vint milions; per a CALPISA S.A. fou una bona gestió financera portada per una immillorable gestió executiva.

Cal dir que, segons testimoni de la mateixa propietat, Montigalà és

"polígon autosuficient i absolutament conforme a la Llei del Sòl d'aleshores."

La premsa de l'època, fent-se ressò dels mitjans oficials, en cantarà les excel·lències presentant-lo com una meravella urbanística només comparable a la ciutat satèl·lit de la capital finlandesa d'Helsinki, Tapiola.

La premsa d'aleshores se'n faria ressò i, de la gran quantitat de testimonis possibles, n'aportem únicament una mostra:

"Una ciudad nueva, asentada sobre un área de dos millones de metros cuadrados, y compuesta de doce mil viviendas para una población permanente de 50.000 habitantes, se proyecta construir en el lugar conocido por Montigalà, en Badalona.

La iniciativa corre a cargo del financiero Juan B. Torregrosa, asistido por un equipo en el que destacan Juan Pedro Capote, el ingeniero Carlos Crespo y el economista Bienvenido Ripoll. Asimismo se cuenta con el apoyo de un fuerte grupo financiero catalán.

El proyecto seguirá las líneas maestras de la ciudad-jardín Tapiola situada a ocho kilómetros de Helsinki." (Diario de Barcelona, 22-octubre-1972).

Aquells primers propietaris, malgrat els interessos implicats en l'operació, tampoc veuen massa clara la realització concreta dels planejaments que hi havia sobre la taula:

"Ho va comprar Calpisa i allà s'hi havia de fer una gran ciutat; era una idea una mica forassenyada, no

solament per causa de la mateixa concepció singular d'aquella ciutat, sinó perquè el que s'havia de pensar era en ajuntar aquella urbanització amb la resta de Badalona i no generar discontinuïtats urbanístiques".

Diario de Barcelona. Especial Badalona, 7-XI-1972:

"Montigalà, lugar de excepción, puede ser una nueva Tapiola."

"Una gran ciudad".

"Fuerte colaboración municipal".

Noticiero Universal, 9-XI-1972:

"Una nueva ciudad, obra de la iniciativa privada".

"Destinada a las clases medias".

"Se cuidarán las pequeñas cosas".

El 30 d'abril del 1974 és aprovat el projecte d'urbanització i el 10 de setembre del mateix any hi ha un canvi de nom: Calpisa S.A. posa en marxa l'empresa mercantil MONTIGALA S.A. amb el domicili social al carrer Tenor Viñas número 10 de Barcelona. El president de la nova societat és Ramon Miquel Ballart.

Entre l'abril i el juny d'aquell 1974 MONTIGALA S.A. es gasta els primers cents milions a les obres d'urbanització, asfaltat i clavaqueram.

El 28 d'octubre del 1974 CALPISA BADALONA S.A. fa la venda als bancs per 900 milions de pessetes: 50 % de la propietat al Banc Industrial de Catalunya (del grup de Banca Catalana) i 50 % al Banco Catalán de Desarrollo (del grup del Banco de Madrid). No serà fins molt més tard que la Caixa compra un 6 % quedant-se els terrenys d'un propietari (això serà exactament el 1977). És el mateix any que es posa en marxa la Junta de Compensació que es reparcel·la entre els membres la propietat, assignant-se a cadascu el solar corresponent. A partir d'aquesta data (i fins el 1981) la distribució de la propietat es configura de la manera següent: 45 % el Banc Industrial de Catalunya, 45 % el Banesto (que havia adquirit la propietat al Banco de Madrid prèvia una crisi d'aquest) i 10 % de la Caixa de Pensions.

Quan es crea MONTIGALA S.A., dintre la Junta de Compensació, acaba tenint el 92'3 % de tota la propietat, essent el 7'6 % restant de petits

propietaris que no havien volgut vendre. L'òrgan jurídic d'actuació serà sempre aquella Junta de Compensació.

El 7 de febrer del 1975 es nomena gerent de Montigalà S.A. a Juan Linares Roca, veí de Barcelona i de nacionalitat nordamericana i que actualment té negocis immobiliaris a Mallorca. Per altra banda, el 12 de febrer d'aquell mateix any es revoquen els consellers madrilenys a la societat Montigalà S.A. i el 7 de març s'amplia el capital de la societat que és ara de 150 milions de pessetes.

Mentrestant, i pel que es refereix a la qüestió urbanística, hi havia novetats. En efecte, el dia 29 de març del 1974 la Comissió d'Urbanisme havia aprovat un nou Pla General d'Ordenació Urbana i Territorial de la Comarca de Barcelona, com a resultat de la revisió del Pla Comarcal del 1953, puix que la situació en el territori havia arribat a límits inquantables.

En efecte, el Pla Comarcal del 1953, vulnerat contínuament per Plans Parcials com s'ha esmentat més amunt, havia portat a una situació urbanística caòtica sense objectius, ni fites, ni criteris clars i reduïda més aviat a una suma de grans projectes: concretament, eren obres de dubtós prestigi i, sovint, simples operacions especulatives en mans privades. Per exemple, des del 1953, s'havien perdut 1.290 hectàrees de zones verdes; xifra que representa el 46 % de les previstes en el Pla Comarcal.

En el projecte de revisió del Pla Comarcal es pretenia la procura d'una reserva d'espai rural i forestal, una esponjositat dels cascos urbans mitjançant la recuperació d'espais lliures i una limitació de l'edificabilitat. Entre els punts bàsics, hi havia la voluntat de posar ordre amb un especial respecte als Plans Parcials en vies d'execució.

Aquell Pla General Metropolità, pel que respecte a Montigalà, té un gran respecte per les determinacions del Pla Parcial. I àdhuc en Solans fa la suggerència de la necessitat de fer un Pla Especial que en aquells moments no s'arriba a dur a terme.

L'octubre del 1977 arriba el permís d'obres que durarà un període no massa llarg, però que permet una despesa global en infraestructura que arribarà a 900 milions de pessetes: conducció del subministre d'aigua, gas i electricitat, construcció de la xarxa viària bàsica, la xarxa primària de

clavaqueram i un col·lector de 2.300 metres des de Batllòria-Montigalà fins el mar.

De fet, en la revisió feta pel Pla General Metropolità, el projecte és qualificat de modèlic i es recull en essència al Pla Parcial. Amb tot, per exigir-ho el P.G.M., s'elabora un Estudi de Detall adaptant el planejament a les determinacions d'aquest. No s'introdueix cap variació substancial i qualsevulla manifestació que afirmi el contrari no s'ajusta a la realitat i en constitueix únicament una desviació informativa.

1.5 Una oposició cívica que no perdona

COMARCA EXPRES, la revista quinzenal de Badalona, Sant Adrià, Montgat i Tiana, en el seu número 1 amb data de 11-15 de desembre del 1976, aixeca l'alarma. En la seva secció "Salvem la comarca!", fa un balanç de la situació concreta del polígon en aquells moments; en síntesi, en afirmacions destacades a l'informe, es diu:

"La aprobación del Plan Parcial Montigalà-Batllòria va unida a toda la historia negra del urbanismo de Badalona".

"Los 2'18 metros cuadrados de zona verde por habitante que arroja el proyecto, están por debajo de los mínimos estándar".

"Montigalà-Batllòria incrementaria todavía más el alto índice de densidad de población".

"El problema de las aguas residuales no está resuelto".

"La masía de Can Bufí Vell, con la torre de defensa del siglo XVI, se ha salvado momentáneamente del peligro de derribo".

"Esta urbanización es el más grave de cuantos problemas urbanísticos padece la ciudad, hasta hoy prácticamente en silencio".

I l'articulista conclou:

"La contestación popular ha sido, sin embargo, muy pobre en Badalona, de cuyas instancias oficiales ha partido el principal resorte del proyecto".

De fet, la Permanent de l'Assemblea de Catalunya havia llençat la campanya SALVEM CATALUNYA PER LA DEMOCRACIA i dintre d'aquell organ unitari hi participava l'Assemblea Democràtica de Badalona. L'objectiu de la campanya anava encaminat a recuperar, fer sortir a la llum, salvar per a la democràcia tots aquells elements que interessessin la vida col·lectiva i que es trobessin en perill gràcies a la corrupció i l'especulació: des de les centrals nuclears a la contaminació atmosfèrica, des de l'especulació del sòl a les noves ciutats satèl·lit.

El ressò a la premsa fou fulminant i totes les publicacions se'n feren eco: EL NOTICIERO UNIVERSAL, DIARIO DE BARCELONA, LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, MUNDO DIARIO, TELEEXPRES, EL CORREO CATALAN,...

Pocs mesos més tard, al número 7 de COMARCA EXPRES de març de 1977 se'n alegrava que aquell extens reportatge hagués estat l'arrencada d'una dinàmica diferent i constatava que, a partir d'aleshores, i d'una manera paulatina, el tema s'ha anat convertint en font de polèmiques, denúncies, impugnacions a les decisions de l'Ajuntament i, sobretot, de debat. El reportatge aporta testimonis de persones de la Jove Cambra de Badalona i de l'entitat dels Amics de Badalona.

Xavier Serra de la Jove Cambra de Badalona, diu:

"Es necessari arribar a un compromís, un pacte, que suposi no realitzar Montigalà-Batlòria. Potser es pot trobar una sortida compensant d'una manera o altra la inversió que s'ha fet en la urbanització fins ara".

I Pere Ruzafa, també de la Jove Cambra, concreta de forma radical:

"S'ha de tallar el procés de densificació de la ciutat i és necessari a l'ensem dur a la pràctica un pla d'urgències: sobre l'atur, l'escolaritat, la sanitat; que signifiqui un acord entre totes les entitats i impulsi la participació dels ciutadans en un debat sobre la sortida que es pot donar al projecte. Però, primer de tot, el que cal fer és arribar a un acord sobre la congelació".

La conspira de la protesta estava llençada. L'oposició comença a informar a través d'octavetes explicant que la ciutat modelica no pot beneficiar, de

cap manera, el conjunt de la població i, sobretot, perjudicarà els barris que limiten la futura urbanització. El moviment popular, fins aleshores desorganitzat, comença a néixer i a estructurar-se aprofitant que, després de la mort de Franco, hi ha una actitud més permissiva.

Des de finals del 1976 la Junta de Compensació de Batllòria-Montigalà es veu bloquejada per mobilitzacions de masses i per problemes administratius. Adhuc té la impressió que:

"el tema s'està instrumentalitzant com a matèria sòcio-política municipal".

Aquell mateix any i sota la presidència del Conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat provisional, Narcís Serra, es crea una Junta Negociadora integrada per propietaris del polígon, la federació d'empresaris, la federació d'associacions de veïns, l'ajuntament, la corporació, els partits parlamentaris i les entitats civiques locals.

El febrer del 1977 es fa un Estudi de Detall presentat pels promotors del polígon adaptant el Pla Parcial a les determinacions del Pla General Metropolità (ordenació de volums i alteracions menors de la vialitat).

El 5 d'octubre tingué lloc a l'ajuntament una reunió entre representants del municipi (l'alcalde Alfonso Ramos Cruz, el ponent d'urbanisme Lleal Rimbaud, el de cultura Josep Parra i el conseller Mateu Cunillé) i la Comissió de partits polítics per a estudiar l'Estudi de Detall que havia de debatre's en el Ple Municipal a celebrar l'endemà.

Segons els partits, el projecte s'havia de retirar i segons l'ajuntament hi havia matisos a fer. Un dels defensors més forts de la modificació del Pla Parcial era el mateix Lleal, conseller d'urbanisme que de fet l'havia impulsat (EL NOTICIERO UNIVERSAL, 6 d'octubre 1977).

L'Estudi de Detall reduïa 46.328 metres quadrats de zona residencial, 18.360 de zona industrial, 19.340 de vialitat i aparcament, i incrementava 54.906 metres quadrats de zona d'equipaments i 53.627 de verd urbà.

Mentrestant, el mateix any, es fa un pacte entre els partits polítics i MONTIGALA S.A. i aquest pacte de totes les institucions serà la base de la proposta que es presentarà posteriorment a concurs públic. No serà fins l'any següent, el 1978, que es farà el primer document resultant del pacte.

El llenguatge de la premsa es formula ara en termes força diferents:

valgu'ns d'exemple la informació lliurada per EL NOTICIERO UNIVERSAL del 24 d'agost del 1977 quan, al·ludint al polígon com un rusc humà, diu:

"El polígono también afecta al barrio periférico de Bufalà. Este es uno de los barrios donde los acondicionamientos y el urbanismo brillan por su ausencia. La proximidad de Montigalà-Batlòria hace que la administración haya "pactado" la construcción de un puente para trasladarse al ambulatorio de otro barrio y rellenar su riera, a cambio de que los vecinos "bufalenses" no impugnen el proyecto, porque de lo contrario se quedarían sin puente y sin salida. Es decir, están entre la espada y la pared".

L'empresa rep també pressions de l'administració amb l'intent d'aconseguir una reestructuració urbanística. Oficiosament es formulen propostes consecutives amb la finalitat d'ampliar la zona d'equipaments i dotacions, intentant cobrir gran part de les necessitats de la resta de Badalona així com donar facilitats per a la creació de llocs de treball. Malgrat l'onerositat de les propostes i per tal d'aconseguir les finalitats perseguides, també oficiosament la Junta de Compensació les va acceptant; és un estira i arronse inacabable.

La propietat diu que:

"S'ha de reconèixer que Montigalà era en aquells moments l'altaveu més gros per a fer política. I la Taula dels Partits ho aprofita i tant MONTIGALA S.A. com la Junta de Compensació s'adonen que és absurd fer-hi ja més obres"

Dintre de les negociacions, es cedeixen 20.000 metres quadrats per a fer-hi una escola amb la promesa verbal que es desbloquejaria el problema (la cessió es farà efectiva el 1979) i també és dintre de les tensions negociadores que es construeix el col·lector que va del polígon al mar amb un cost de 110 milions de pessetes.

EL CORREO CATALAN (14-I-1978) en dona la notícia:

"La reunión entre los vecinos del barrio de Santo Cristo y Socias Humbert no dió los resultados apetecidos... Si no se aprueba el Plan Montigalà-Batlò-

ria, el propietari del polígon no cederà los terrenos para el colegio. Esta determinación es considerada por los vecinos como un "chantaje" por más que legalmente no puedan objetar nada. Cabe señalar que los terrenos donde se pretende ubicar el colegio no pertenecen a Montigalá-Batlòria sino a Santo Cristo; pero al ser del mismo propietario facilita el que éste presione para que se retiren las impugnaciones al Plan como condición previa a la cesión de los terrenos, so pena que se haga por la vía de la expropiación forzosa, cosa que se considera difícil".

De totes maneres, la propietat s'adona que:

"eren uns moments que tothom volia fer i desfer, des del PSUC al PSD i passant per CIU".

El 4 de febrer del 1978, MUNDO DIARIO dona la notícia que s'ha iniciat la campanya de sensibilització ciutadana relativa al polígon de Montigalá-Batlòria amb la distribució a la població de 20.000 tractes explicatius, l'entrega d'un escrit a l'ajuntament, llegit al ple del mateix mes demanant una presa de posició clara a l'ens municipal i amb una entrevista feta el mateix dia per la comissió de partits i associacions de Badalona amb el Conseller d'Ordenació del Territori, Narcís Serra.

La història de Badalona consigna que el moviment ciutadà de l'època fou tanmateix ben important:

"Els anys setanta la tendència fou vers una lluita més decididament política en fronts ben diversificats, malgrat plantejaments unitaris com l'Assemblea Democràtica de Badalona (1976), continuadora d'antics comitès cívics i de fronts de lluita ciutadana, vinculada a l'Assemblea de Catalunya. L'associacionisme es mogué entorn de moviments de conscienciació i reivindicació (protestes contra la pol·lució, lluita per l'amnistia, campanya contra el port esportiu, salvar Dalt de la Vila, Montigalá per al

oble) i en les associacions de veïns i les taules (de sanitat, ensenyament, cultura, etc.)"

GRAN GEOGRAFIA COMARCAL DE CATALUNYA. Tom 8 El Barcelonès i el Baix Llobregat, Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, 1982, p.334.

Teòricament, el dia 21 de febrer del 1978 s'hi han d'iniciar les obres i els veïns intensifiquen la campanya fins a organitzar una ocupació simbòlica dels terrenys del polígon (TELE/EXPRES, 16-II-1978), festa popular que obté l'autorització del govern civil.

El dia 18 de febrer, Narcís Serra s'interessa directament per l'assumpte i visita els terrenys de la futura urbanització acompanyat per membres de la Federació d'Associacions i de la Comissió de Partits. El conseller de la Generalitat deia sobre els plànols que el projecte haquès estat possible fer-lo deu anys enrera; però que ara era necessari fer un estudi de conjunt i adaptar-lo a les necessitats actuals de la població (MUNDO DIARIO, 19-II-1978).

El diumenge 19 de febrer, l'endemà de la visita d'en Serra, hi ha la concentració de més de 3.000 persones sota el lema "No al projecte Montigalà-Batlòria". Fou una festa popular reivindicativa amb la intervenció d'un representant dels partits polítics, Jaume Lladó, un de la Federació d'Associacions de Veïns, Nieves Reyes, i un de la comissió de parats de Badalona, Juan Portillo (DIARIO DE BARCELONA, 21-II-1978).

La premsa escrita parlà a bastament aleshores de Montigalà: cròniques, reportatges, entrevistes... totes les formes literàries són vàlides per a fer sortir el tema. LA VANGUARDIA (15-III-78) accentua el caràcter suburbial i dependent de Badalona per causa d'aquest projecte. El mateix diari (22-IV=78) donava compte que el Conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat havia rebut a una comissió que plantejava el problema d'aconseguir escoles pels barris limítrofs de Montigalà; Narcís Serra, per la seva banda, prometia fer gestions amb Socias Humbert per tal d'iniciar l'expropiació urgent d'unes hectàrees necessàries per a la construcció dels col·legis. Les gestions del Conseller produïren els seus efectes ja que posteriorment el senyor Linares, gerent de CALPISA, demanava un canvi d'impressions amb la Federació d'Associacions de Veïns per a poder iniciar les negociacions.

EL CORREO CATALAN (21-I-1979), en un ampli article titulat "El tren llega con retraso...", sense signatura i representant clarament els interessos d'una de les parts, denuncia la dilació en la presa de decisions respecte al polígon i diu que:

"Los partidos políticos han ido aplazando la reanudación de las negociaciones hasta que no se hayan celebrado las elecciones municipales. De este modo, sería posible la intervención en las negociaciones de representantes democráticamente elegidos por el pueblo".

Segons l'articulista anònim, les raons per a la paralització són dues: la conveniència de reduir el nombre d'habitatges previstos i la necessitat de reordenar-lo amb la previsió dels equipaments necessaris pels barris colindants. Per altra banda, es dona constància que el dia 9 de gener hi ha hagut la signatura dels acords marc que serviran de base per a poder reanudar les conversacions entre els promotors del polígon, la Corporació Metropolitana, l'ajuntament de Badalona i els partits polítics, fent de mediador la Conselleria d'Ordenació Territorial i Obres públiques de la Generalitat.

Les eleccions municipals del març del 1979 porten la victòria comunista tant a Badalona com a Santa Coloma de Gramenet; la batalla pot encaminar-se aleshores per vies administratives i legals. L'abril, el nou ajuntament de Badalona subscriu una declaració programàtica en el Pacte de Progrés Municipal i manifesta:

"la zona de Montigalà-Batlòria s'ha de planificar, promocionar i realitzar segons els interessos i necessitats del conjunt de Badalona. Es en aquest sentit que obrirem un gran debat ciutadà per a recollir tota mena de propostes per a trobar la solució més favorable a Badalona".

El 26 d'abril es fa un informe del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat sobre la situació financera de Montigalà SA i es revela que les perspectives són ben poc falagueres pel capital. En síntesi:

a) El cost històric a 31-XII-1978 era de

3.742.558.325 pessetes que, amb els terrenys, eren 4.550.558.326 ptes.

b) El cost d'aleshores entre 1-I-1979 fins el 30-IV-1979 era de 3.957.739.046 pessetes que, amb els terrenys, arribaven a 4.765.739.046 ptes.

c) Els crèdits eren de 4.011 milions que suposaven unes despeses financeres de 1.670 milions. El cost adicional mensual era de 51.200.000 pessetes.

Es el que fa dir a la propietat:

"La Junta de Compensació de Batllòria-Montigalà no s'ha oposat ni s'oposa a una solució urbanística que afavoreixi els objectius de l'actual administració, sempre, com és lògic, que es respectin els seus interessos".

El maig del 1979 la premsa es fa ressó d'una impressionant concentració i acampada de tres dies de duració als terrenys. Sota el lema de "Montigalà per al poble", aplega unes 30.000 persones. TELE/EXPRES, MUNDO DIARIO, LA VANGUARDIA, EL NOTICIERO UNIVERSAL, EL PAIS, EL CORREO CATALAN dels dies 14, 15 i 16 d'aquell mes, pràcticament tota la premsa escrita, posa en relleu el poder de convocatòria de la coordinadora que aplega quaranta-quatre entitats, la presència de l'alcalde Màrius Díaz, la participació a l'acte de la cantant Marina Rossell i l'ex-senador Lluís Xirinacs, entre d'altres figures populars, la unanimitat de la protesta amb la frase "ni un habitant més a Montigalà", els debats sobre el tema fets allà mateix i la manifestació de cloenda amb una marxa cap al centre de la ciutat. Tot plegat seria filmat i usat com instrument de conscienciació als diversos barris de Badalona.

La "Coordinadora Montigalà per al poble" expressava:

"aquest projecte, dintre l'ambigüitat, té punts positius. Nosaltres no hem plantejat la nostra organització per a fer oposició a l'ajuntament democràtic, sinó per a resistir al més ampli projecte especulatiu que s'intenta realitzar a Badalona."

El 2 de juliol del 1979 l'ajuntament fa públics els seus objectius respecte a Montigalà. La línia del discurs, expressada en sis planes, seria la següent:

- a) L'ajuntament assumeix la representativitat legal en la negociació (ni els partits polítics, ni els sindicats, ni els veïns).
- b) No es tracta d'ajornar el Pla Parcial, sinó de repensar què se n'ha de fer de Batllòria-Montigalà.
- c) Es prenen uns acords: Batllòria-Montigalà no ha d'ésser un paradís en una ciutat deprimida i, per tant, els terrenys han d'ésser sòl públic perquè és aleshores que es pot pensar amb una zona verda, uns equipaments (de barri, municipals, comarcals i metropolitans), un espai per a habitatges i un sòl industrial.
- d) Integració de l'ajuntament de Santa Coloma en les negociacions.
- e) Interessar les institucions metropolitanes, autonòmiques i estatals en el projecte per tal de viabilitzar-ne la financiació.
- f) Es nomena una delegació formada pel conseller d'urbanisme, obres i habitatge com a portavoc, el conseller-delegat d'habitatge i l'adjunt tercer tinent d'alcalde amb tots els assessors que es creguin necessaris.
- g) Es promet fer reunions informatives a les entitats i als barris i recollir totes les propostes possibles.

El 3 de juliol es feia una reunió al museu de la ciutat per a parlar de l'estat de les negociacions amb els propietaris del polígon (MUNDO DIARIO, 4-VII-79).

El 27 de juliol el ple de l'ajuntament de Badalona estudiaria un dictamen per a la creació d'un ens autònom municipal que es dedicaria a trobar una sortida favorable al previst polígon Batllòria-Montigalà (TELE/EXPRES, 26-VII-79).

El 14 de desembre d'aquell any 1979 el nou ajuntament suspèn els permisos d'obres i el 20 de desembre la Corporació Metropolitana desestima l'Estudi de Detall presentat pels promotors dient que no era l'instrument

de planejament material i legal adequat i, encara, el 14 d'octubre del 1981 l'Audiència Territorial desestimarà també el recurs dels propietaris contra la suspensió de les llicències d'obres.

De fet, els promotors es troben davant d'uns legítims representants del poble i la guerra de "guerrilles" s'ha acabat.

El 7 de juliol del 1980, l'ajuntament convoca una roda de premsa per a donar a conèixer una proposta de negociació que s'havia signat el 30 de juny anterior. L'alternativa constava bàsicament dels cinc punts següents (TELE/EXPRES (4-VII-80), LA VANGUARDIA, EL CORREO CATALAN i EL PAIS (9-VII-80):

1. Aconseguir sòl urbà pels equipaments dels barris termeners de Bufalà, Sant Crist, Lloreda, Nova Lloreda, Immaculada i Puigfred.
2. Disposar de sòl per a equipaments generals del municipi i la comarca.
3. Disposar de sòl públic industrial i d'habitatge per a descongestionar Badalona. Si el municipi posseeix aquest tipus de sòl, podrà traslladar indústries i zones edificables del casc urbà que serien substituïdes per equipaments i verd especialment en els barris més densificats.
4. Crear una zona industrial ben plantejada i fora del casc actual que estimuli la implantació de noves indústries i potenciar el caràcter industrial d'una ciutat que s'està convertint en un simple dormitori sense llocs de treball pels seus habitants.
5. Oferir una quantitat indispensable d'habitatges per a absorbir exclusivament l'augment natural de la població badalonina. Bona part dels habitatges hauran d'ésser públics per atendre la demanda dels sectors populars de la ciutat.

El polèmic tema del polígon badaloní seria portat al Parlament de Catalunya (EL CORREO CATALAN, 17-X-80) i l'empresa Montigaià SA posaria en venda els terrenys de la seva propietat fent una oferta a l'ajuntament de Badalona; uns espais valorats per la Conselleria Territorial i Obres Públiques de la Generalitat des de feia ja dos anys en 3.957 milions de pessetes. (HOJA DEL LUNES, 22-XII-1980).

Però l'ajuntament de Badalona es troba aleshores condicionant les llicències d'obres a una reducció de l'embelliment d'habitatges. L'estira i arrosnosa que hi hagué entre 1979 i 1981 entre la Diputació, la Generalitat, l'Ajuntament de Badalona i Montigalà SA podria cobrir ja una ampla matèria d'estudi.

Fet i fet, el 13 de juliol del 1981 Calpisa SA havia baixat considerablement les expectatives de negoci al polígon.

1.6 La crisi de Catalana i la del Banco de Madrid

El maig de 1971 Millet i Vilanova, en nom de Banca Catalana, comprava accions del Banc d'Alacant i el Banc Industrial de Catalunya (BIC) es feia amb el control de les mateixes a través d'una societat instrumental anomenada Verein. Des de principis de 1972 hi ha tres persones de Banca Catalana al Consell d'Administració del Banc d'Alacant: Josep Maria Draper, Manuel Ribes Rodés i Alfons Maristany.

El 28 d'octubre de 1976 Calpisa, S.A., societat immobiliària en l'òrbita del Banc d'Alacant, ven la propietat de Montigalà al BIC, al Banc Català de Desenvolupament i al Cadesbank (del Banc de Madrid).

El 1977 es nomenen tècnics de Banca Catalana al Banc d'Alacant a Josep Ros Mediano i Alfons Maristany, perquè els anteriors no hi anaven mai, segons declaracions del President del Banc prestades en el seu dia davant el jutge. Maristany ho serà fins el 1981, al mateix temps que és empleat de Banca Catalana, el que era incompatible en la legislació bancària espanyola.

Justament el setembre de 1981 el Banc d'Espanya descobreix el forat de Banca Catalana i el 2 de novembre d'aquell mateix any les accions de Banca Catalana a la propietat de Montigalà passen al Fons de Garantia de Dipòsits.

La situació de Cadesbank és apurada fins el punt que serà absorbit per Banesto després d'haver ingressat a l'hospital de Bancs. El moment és delicat per a la gran banca a Catalunya. L'interès per arreglar assumptes com el de Montigalà és comprensible pel que suposava d'alleujament.

La crisi de Montigalà era dramàtica a nivell financer, l'abril de 1979, amb crèdits per valor de 4.011 milions de pessetes que generaven unes

despeses financeres de 1.670 milions, als que se sumen 51 milions més mensuals com a cost adicional per despeses financeres de la societat.

La Companyia Alacantina de Promocions Immobiliàries S.A. (Calpisa) tenia com a president a Joan Baptista Torregrosa Roselló, nascut a Alacant el 1919. Torregrosa era també president del Banc d'Alacant, arrossegat a la crisi per la caiguda del grup Banca Catalana. Fent referència a Montigalà, Torregrosa afirmava el següent, el 7 de febrer de 1985, prestant declaració davant el magistrat que entenia en l'assumpte de Banca Catalana:

"Preguntado por el fiscal si no es cierto que Calpisa-Badalona recibió 291.223.704 \$ que finalmente se traspasaron a las sociedades patrimoniales, de Banca Catalana, contesta: que no recuerda en absoluto en ninguna operación de crédito del grupo Banca Catalana a la sociedad Gran Alacant, por las cifras que ha manifestado el Sr. Fiscal y por supuesto de donde procedía. Dado que Calpisa era la propietaria del 50% de las acciones de Calpisa-Badalona, propietaria del plan parcial de Montigalà, y que el restante 50% de las acciones eran propiedad de Banca Catalana, Banco de Madrid, Banco Industrial de Catalunya y Banco Catalán de Desarrollo, podría suceder: a) que esas cifras fueran las que se pagaron por el 50% de las acciones de Calpisa-Badalona, al ser vendidas por Calpisa al grupo de bancos citados y b) que estos créditos fueran concedidos a la entidad Calpisa-Badalona, con posterioridad a la venta, por parte de Calpisa a los cuatro bancos de ese 50%. Que la operación de venta del 50% de las acciones de Calpisa-Badalona, propiedad de Calpisa, al grupo de cuatro bancos, cree recordar el declarante que fuera a finales del 73 o principios del 74.

1.7 El principi dels pactes

La Generalitat, la Corporació Metropolitana de Barcelona i l'Ajuntament de Badalona s'entreguen a un seqüent de convocatòries per tal d'endegar unes negociacions que es presentaven tanmateix ben difícils i complicades.

En aquestes negociacions hi ha de tot; per exemple, la proposta de la Generalitat a la gerència de la Corporació Metropolitana de crear una empresa mixta de caràcter públic que gestioni les possibles adquisicions de terrenys a Montigalà-Batlòria.

Jaume Solà, regidor de l'ajuntament de Badalona, podrà dir:

"La creació d'aquesta empresa és un fet important que coincideix amb les propostes que des de Badalona fem ja fa més d'un any i és important perquè significa un compromís mutu per part de la Generalitat i la Corporació pel que fa a la definitiva solució d'aquest problema".

Per altra banda, l'ajuntament de Badalona rebutjava la possibilitat d'admetre en aquests terrenys alguns mòduls de la futura presó de Barcelona (HOJA DEL LUNES, 26-VI-1981).

Dintre del marc d'aquestes negociacions, la Corporació Metropolitana, a petició de la Generalitat, duia a terme un estudi realitzat per Bartomeu Lluç per tal de formular una proposta que fos viable per les aspiracions manifestades per l'ajuntament; però aquest tenia la intenció de comprar només la part dels terrenys del polígon que, finançats públicament, fossin destinats a equipament i habitatges socials i, en canvi, l'estudi de Bartomeu Lluç prioritzava les petites parcel·les finançades per la iniciativa privada. Els resultats de l'estudi, segons Ferran Bello, regidor de l'habitatge a Badalona, seria estudiat per l'ajuntament badaloní i per la Conselleria de Política Territorial de la Generalitat; en cas d'ésser acceptada la proposta, la propietat del polígon seria qui decidiria.

La negociació es complicava perquè, encara que es confiés en la mediació de la Generalitat, el conseller Cullell manifestava ignorar la redacció de l'estudi de Bartomeu Lluç i, per altra banda, des de la mateixa institució autonòmica l'assumpte de Montigalà es contemplava des de perspectives ben diverses precisament perquè algunes esferes es trobaven vinculades al grup financer, propietari del polígon (HOJA DEL LUNES, 15-II-1982).

La propietat, per la seva banda, no desistia de les seves aspiracions, fins a cert punt amb certa lògica. Per exemple, havia fet l'oferta de venda total del polígon per un valor de 7.000 milions de pessetes, quan el valor que s'adjudicava als terrenys des de Badalona no sobrepassava els 3.000 milions. L'argument de la propietat era que el valor s'incrementava anualment a causa de la càrrega financera. En això l'empresa mantenia una actitud molt dura, sobretot en la qüestió de les valoracions; encara que anava cedint poc a poc en les seves pretensions inicials.

El 15 d'abril del 1982 hi ha aires nous a l'ambient; s'olora que comença a haver-hi un principi d'acord entre les diverses institucions i la propietat respecte a Montigalà. Unes declaracions de Jordi Parpal, gerent de la Corporació Metropolitana, no deixen lloc al dubte:

"Amb aquest acord queda anul·lat el Pla Parcial que preveia l'edificació de tretze mil habitatges i bastant sòl industrial en aquesta àrea de Badalona. Aquest acord permet desencallar un problema urbanístic important de forma molt favorable: se'n podrà treure un profit social i també permetrà una rendibilitat als propietaris dels terrenys. Les negociacions han estat molt dures, ja que les administracions no podíem acceptar que aquesta operació signifiqués una socialització de les pèrdues. Ara se'n beneficiaran els ajuntaments de Badalona i Santa Coloma de Gramenet" (AVUI, 15-IV-82).

I al cap de dos dies (AVUI, 17-VII-82), Narcís Serra, president de la Corporació Metropolitana, explicava que la difícil solució del polígon de Montigalà, en contrast amb els túnels de Vallvidrera i de la Rovira, era que.

"a Montigalà, a diferència dels túnels, no hi ha uns diners públics enterrats. No és que no arribem a solucions sensates; sinó arribaria si no fos que, en l'actual situació de crisi econòmica, les solucions no són rendibles. Cal que hi hagi un nombre raonable d'habitatges que no congestioni la zona excessivament; però respectant la seguretat jurídica d'una

empresa privada que ha emprès una inversió conforme a una planificació aprovada legalment".

Per a desbloquejar l'afer, s'havia emprès ja un camí pràcticament definitiu de solució. Segons la Generalitat, el grup financer propietari dels terrenys, s'havia sotmès d'alguna manera al pes de l'administració per tal que es pogués entrar en una via ràpida de solució del problema.

El 13 de juliol del 1982 es signava el "protocol d'acords subscrits entre el departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya (representat pel conseller Josep Maria Cullell), la Corporació Metropolitana de Barcelona (representada pel gerent Jordi Parpal) i l'Ajuntament de Badalona (el batlle Màrius Diaz) d'una part, i la Junta de Compensació de Batllòria-Montigalà (amb la presència de Lluís Galimany d'ELITUR SA, la societat majoritària a la Junta) de l'altra, referents a la solució urbanística de l'esmentat polígon, localitzat al terme municipal de Badalona".

La substància dels acords és la següent:

Pel que fa a la inversió pública, la quantitat serà de 1.020.000 milions de pessetes.

Per institucions, la distribució és la següent:

48 % Generalitat de Catalunya
26 % Corporació Metropolitana de Barcelona
24 % Ajuntament de Badalona
2 % Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Pel que es refereix a la distribució del sòl:

58'41 % sòl públic Badalona
28'37 % sòl privat (420 parcel·les unifamiliars amb 3.000 habitatges plurifamiliars dels quals 1.000 seran adquirits per l'administració per a fer-ne habitatges socials).

En total, 60'25 hectàrees cedides a l'administració per equipaments, espais verds i vialitat.

79'79 hectàrees expropiades.

6'92 % dedicat al segon cinturó.

6'30 % sòl públic, no de Badalona.

La distribució del sòl en hectàrees és la següent:

- 47'06 en equipaments
- 31'66 en sòl industrial
- 23'80 en habitatges
- 27'62 en zona verda
- 14'58 en parc forestal
- 37'26 en sector viari
- 13'52 pel segon cinturó.

En síntesi, de cada 4 hectàrees, una és per equipaments; hi ha 26 10 hectàrees municipals repartides així:

- 12'47 per equipaments de Montigalà
- 9'31 per equipaments no locals
- 4,31 per equipaments de Santa Coloma de Gramenet

Els actors principals, després de la signatura d'aquests acords, els comentaven amb satisfacció. Josep Maria Cullerell deia:

"Resolem un més dels problemes en què ens hem trobat empantanegats. El pacte s'ha fet entre tres institucions regides per tres partits diferents, cosa que reforça la credibilitat democràtica dels polítics, en un moment que el partit del govern dona un espectacle deplorable que ens esquitxa a tots".

Màrius Díaz, per la seva banda:

"L'acord es basa en la proposta majoritàriament acceptada pel poble de Badalona i que, si bé no es resolen els déficits urbanístics d'una ciutat com Badalona, aquest pacte representa un pas important. L'empenta coordinada de totes tres institucions ha estat decisiva".

Jordi Parnal, puntualitzava:

"Les tres institucions i els propietaris han estat capaços d'aconseguir la solució que els ciutadans volien" (AVUI, 14 de juliol del 1982).

Durant 1982 i 1983 es concreta la proposta i el concurs el guanya Manuel de Solà Morales i d'aquí sortirà el Pla Parcial de Reforma Interior (PERI) que és el que es troba sobre la taula.

La propietat no s'expressa pas de la mateixa manera:

"Nosaltres no tenim cap poder ni determinació sobre el projecte i sempre hem anat cedint. I el que no s'ha dit mai és que el PERI, en un annex del document de l'acord, s'havia de fer segons un croquis que respectaria l'obra feta. El PERI definitivament redactat no ha tingut en compte res i pràcticament tot el que ha estat fet va a terra.

Ja en les deliberacions prèvies, aquest era un camp de batalla: el PSD i el PSUC, amb el seu lema "Montigalà per al poble", es carregaven el 50 % del que ha estat fet amb l'argument que representava una muralla per a la resta de Badalona. CIU, per la seva banda, mantenia el disseny. El que passava és que tothom hi deia la seva".

1.8 El PERI actual

El PERI de Montigalà, elaborat a nivell d'Avanç de Planejament, fou exposat al públic com a tal d'acord amb l'article 125 del Reqlament de Planejament i el 21 de juliol del 1983 s'havien rebut cinc suggeriments: dos provenien de la propietat i els altres tres d'empreses comercials.

Per part de la propietat, es formulen reserves al planejament en tant que considera que s'han vulnerat els acords generals sobre Montigalà i no s'ha respectat l'esquema director que es va pactar, que hi ha un notable increment dels costos d'execució perquè es destrueix una gran part de la urbanització feta, que s'han disminuït els beneficis comercials de l'operació donades les evidents majors dificultats de realització del producte com conseqüència dels canvis de zonificació i, finalment, que hi ha una disminució de l'aprofitament pactat dins dels límits de la propietat del polígon.

Els altres suggeriments provenen d'empreses comercials de gran envergadura (Pryca, Segece i Api), que s'interessen en preveure la ubicació d'un centre comercial a Montigalà sol·licitant unes superfícies de dimensions diverses segons el cas.

L'ajuntament de Badalona respon a la propietat amb una argumentació raonada, punt per punt.

Sobre l'increment de despeses d'urbanització, recorda que es tingueren dues reunions amb la propietat, en presència de la Generalitat de Catalunya, en què l'equip redactor, amb documentació pertinent, demostrava que no hi havia més càrregues que les de l'esquema pactat i que, tot i que la posició de la Generalitat anava en el sentit de recolzar la postura de la propietat, aquesta no va acceptar les raons sense poder aportar una contrarrèplica documentada en sentit contrari. És així que constata la negativa absoluta per part de la propietat d'assumir els costos d'enderrocament del vial perimetral ja existent i la seva substitució per la xarxa viària proposada.

Sobre la necessitat de redistribuir les actuacions entre els diversos actors del procés com a conseqüència del canvi d'esquema, tot i tractar-se d'una demanda lògica, no és admissible en tant que el que pretén la propietat és renegociar l'acord econòmic del protocol signat el 13-VII-83.

Finalment, pel que fa a les dificultats de comercialització indicades per la propietat, sembla tractar-se d'una apreciació subjectiva; en efecte, la millor qualitat del disseny i la distribució espacial entre d'altres elements de la proposta de l'Avang fa pensar que tindrà una incidència positiva en la demanda i, àdhuc, la proposta dona satisfacció, encara que sigui per motius diferents, a velles aspiracions de la propietat que plantejaven zonificacions que incrementessin el benefici comercial.

Per altra banda, l'ajuntament de Badalona, en el mateix document, diu que la modificació que suposa la proposta envers l'esquema incorporat als protocols, significa una modificació important dels papers respectius de les institucions que integren el paquet de l'administració que fa a l'adquisició i llur urbanització i a les inversions en estructura. Això comporta la renegociació amb les institucions participants per tal de reassignar compromisos i ajustar accions; és així com es podrà aclarir la problemàtica plantejada per la propietat pel que fa a l'assignació d'inversions.

I es planteja un calendari: entre setembre i novembre del 1983, renegociació de les administracions i ajust de la proposta amb la propietat; desembre, aprovació inicial i exposició al públic del PERI de Montigalà;

gener 1984, aprovació provisional i remissió a la Corporació Metropolitana de Barcelona; i març 1984, aprovació definitiva.

Aquest important document fa al·lusió a les previsions del protocol que assignaven un 60 % de l'adquisició de terrenys públics per l'administració en aquell mateix any de 1983. I, fent balanç, constata que l'Ajuntament de Badalona està pendent d'aprovar un pressupost extraordinari de 100 milions de pessetes, que la Generalitat de Catalunya no ha adquirit cap terreny ni està en la línia de fer-ho i que cal aclarir amb la Corporació Metropolitana i l'Ajuntament de Santa Coloma si han fet les previsions corresponents.

Finalment, es diu que s'ha rebut un escrit de l'Institut Català del Sòl comunicant que han decidit arxivar el Projecte d'Urbanització del Parc Urbà de Montigalà fins que no es concretin les bases de planejament del sector. A rel d'aquest afer es diu que s'ha demanat una entrevista amb el senyor Solans, Director General d'Urbanisme.

Queda, per tant, pendent de resolució la problemàtica dels centres comercials sol·licitats.

Malgrat les planificacions i malgrat els calendaris previstos, fins el ple del dia 29 de març del 1984 no hi hauria l'aprovació inicial del PERI i fins el 28 de febrer del 1985 l'Ajuntament no en va fer l'aprovació provisional. Les negociacions eren difícils, per no dir dramàtiques, i enormes les contradiccions per a tirar el projecte endavant.

Amb una mostra en tindrem prou. L'alcalde de Badalona, el senyor Blanc, set dies abans de l'aprovació provisional (el 21-II-85), rebia un document signat per representants de diverses entitats de Badalona (Federació d'Associacions de Veïns, Comissions Obreres, Partit Comunista de Catalunya, Partit Socialista Unificat de Catalunya i Moviment Comunista de Catalunya) que sol·licitaven que es retirés de l'ordre del dia del pròxim ple municipal la proposta d'aprovació del PERI; consideraven que la situació creada per la titularitat de la propietat del polígon després de la fallida de Banca Catalana era un nou i importantíssim element a considerar en un tema de tanta transcendència. La negociació amb el Fons de Garantia de Dipòsits per la titularitat pública del sòl era una nova iniciativa a emprendre i, aleshores, això duria a un replantejament dels continguts del PERI elaborats a nivell d'Avanç de Planejament.

La REVISTA DE BADALONA serà la tribuna darrera la qual s'expressen els grups entorn del PERI de Montigalà. Així, i només per via d'exemple, al número corresponent al 20 de setembre del 1985, a la plana 4, Marta Traité, President del comitè local de CDC, exposa que el vot favorable del seu partit quedava sempre condicionat al compliment de determinats compromisos; Per al CDC calia definir, estudiar i modificar alguns aspectes del Pla i es feia necessari crear una Comissió de Seguiment per a discutir aquest tema. El desacord principal de Convergència consisteix en la modificació que vol fer-se de la xarxa viària pel baix aprofitament de la infraestructura ja construïda i les greus repercussions finals que això tindrà en el cost del Pla; la destrucció de carreteres i ponts, encara per estrenar, no té cap mena de justificació. Al mateix temps, Convergència creu que el projecte s'ha d'ajustar molt més al pla Director de Disseny i als compromisos que en Protocol d'Acords van ésser discutits, pactats i signats per les administracions i la propietat.

Al mateix número, i en la seva plana 8, la Unió de Botiguers del Baix Besòs ataca durament l'ajuntament de Badalona per fomentar la implantació d'hipermercats a Montigalà-Batlòria. La Unió recorre a l'argument de dos estudis tècnics que demostren després d'una anàlisi conscienciosa, l'arbitrarietat d'aquesta pretensió municipal: l'un realitzat per la Generalitat sobre el comerç detallista en general i l'altre dut a terme pel propi Ajuntament de Badalona sobre el comerç detallista d'alimentació. La mitjana de 53 famílies per establiment quan a Europa és de 100 famílies, demostra que les solucions no passen per la creació de "cementiris comercials".

El ple de la Corporació Metropolitana fera l'aprovació definitiva del PERI de Montigalà el dia 6 de novembre del 1986, quan la comissió de govern no va autoritzar, el dia 30 d'octubre. I l'ajuntament de Badalona esperava que, després de l'aprovació definitiva, la Generalitat assumís la realització del parc tal com es va comprometre el 1982. El projecte del mateix havia estat dissenyat per l'arquitecte Ricardo Bofill per encàrrec de la mateixa Generalitat (LA VANGUARDIA, 1-IX-1986).

El 10 de febrer del 1987 el Director General d'Urbanisme, Joan Antoni Solans, signava una proposta de resolució sobre la "Modificació del Pla General Metropolità de Barcelona, en sector Montigalà, al terme municipal de Badalona" per la qual proposava al Conseller de Política Territorial i

Obres Públiques i l'aprovació definitiva de l'expedient, recomanant pel Pla Especial en desenvolupament l'observança dels set criteris següents per l'ordenació física del sector:

- fer prevaldre la traça del segon cinturó de ronda que figura en l'Avantprojecte constructiu redactat,
- evitar de fer passar el vial pel mig del parc d'accés a Santa Coloma sobre la comalada de Sant Jeroni i l'antiplà del turó de Sant Daniel, a fi d'evitar desmunts, aterraments, rases i intrusió de vehicles al parc,
- aprofitar la infraestructura construïda en el que sigui possible per reduir les despeses d'urbanització i poder incrementar les inversions en parcs i jardins,
- la discutible concepció del Pla de disposar els nous habitatges com a continuació dispersa i aïllada dels barris consolidats els anys 60 aconsella garantir per mitjà de traces clares i qualificadores la revalorització, satisfacció dels déficits i incorporació de jardins locals. Actualment, les traces dels espais lliures apareixen com relligant exclusivament els eixos viaris bàsics,
- cal evitar el desordre visual; per això s'ha de limitar el sector industrial als terrenys que tinguin menys d'un 5 % de pendent. Per altra banda, i per una millora ambiental s'evitarà la situació adjacent de la zona de Bufalà a la nova residència,
- el turó de Montigalà ha de quedar lliure d'edificació residencial pel seu caràcter singular en el paisatge, i
- el turó de Pi i Gibert haurà d'ésser més conforme a les rasants del terreny en el seu model d'edificació i densitat.

El Diari Oficial de la Generalitat del dia 6 d'abril del 1987 publicava l'edicta de l'aprovació definitiva de l'expedient de Modificació del Pla General Metropolità de Barcelona, al sector Batllòria-Montigalà, del terme municipal de Badalona, amb les recomanacions que resulten de la motivació d'aquella resolució, pel que fa al Pla Especial de desenvolupament del sector. Aquesta resolució havia estat presa el 17 de març d'aquell any.

2.- Síntesi sociològica d'uns interessos etèrns

2.1.- Les expectatives d'un gran negoci

Amb data del 24 d'octubre del 1969, el Subsecretari del Ministeri de la Vivienda, i actuant per delegació del senyor Ministre, acordava aprovar el Pla Parcial d'Ordenació Urbana dels sectors de Batllòria i Montigaià de Badalona i notificava la resolució al President de la Comissió d'Urbanisme i Serveis Comuns de Barcelona i altres Municipis i a l'Ajuntament de Badalona.

L'Operació Batllòria, que així l'anomenava l'Associació Urbanística mixta de Compensació del Polígon Batllòria integrada per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona, l'Ajuntament de Badalona i els propietaris dels terrenys, s'interessava, ja el desembre del 1969, per l'obtenció d'un crèdit de 175 milions de pessetes. Es rebria immediatament i entrega de 25 milions i la resta segons que es realitzin les obres d'urbanització amb certificacions lliurades per l'Associació i visades per la Comissió d'Urbanisme i l'Ajuntament de Badalona.

Es preveia que les obres d'urbanització durarien entre dos i tres anys i que la financiació hauria de durar tot el temps de la realització de les obres, a més d'un altre aplaçament pel definitiu reintegrament. Es comptava que la venda dels solars industrials amortitzaria, abans de l'acabament de les obres, la totalitat o una part del capital entregat.

El crèdit tindria l'interès normal e concretar i, també, el possible percentatge en beneficis que s'hauria d'estipular. Tant els propietaris com l'Associació, donarien les garanties amb l'afectació hipotecària de la totalitat dels terrenys.

Els terrenys urbanitzables comprenien una extensió de 439.200 m², d'acord amb la planificació següent:

- 5.000 m² residencial alta (5,75 m²/m² de coeficient d'edificació)
- 17.200 m² residencial baixa (2,50 m²/m² de coeficient d'edificació)
- 149.700 m² industrial (3,00 m²/m² de coeficient d'edificació)
- 31.600 m² docent (0,33 m²/m² de coeficient d'edificació)
- 56.300 m² poliesportiu (0,15 m²/m² de coeficient d'edificació)
- 19.700 m² parcs-esports
- 24.800 m² verd poliesportiu
- 20.800 m² verd industrial

11.400 m² aparcaments
103.100 m² vials

Es comptava que la sola alineació dels solars industrials, que no necessiten construcció per tal d'ésser més ràpida en la venda, a un preu estimat de 2.500 pessetes/m², arribaven a la xifra de 374.250.000 pessetes. I, segons estudis realitzats pels economistes de l'equip planificador, el valor total dels terrenys urbanitzats arribaria a la quantitat de 507.573.000 de pessetes aproximadament (fons de la Secretaria Jurídica de l'Associació Urbanística de Compensació, desembre de 1969).

El negoci es presentava, doncs, molt aventatjós ja que, segons els càlculs, la rendibilitat total en beneficis excediria els 500 milions de pessetes pel cap baix.

Quan, posteriorment, el polígon ha estat adquirit per Calpisa S.A., les expectatives de negoci no han disminuït encara; bona mostra d'això són les declaracions concedides a la premsa (TELE/EXPRES) el 1972 pel màxim responsable de la nova societat, Joan Baptista Torregrosa:

"Hoy por hoy es sólo un proyecto en vías de pronta ejecución; pero un proyecto, al fin y al cabo. Es un proyecto muy bonito, muy estudiado; un proyecto que se ha hecho pensando -subráyelo, por favor- en el núcleo de la población a que se destina. Un proyecto que tiene en cuenta que una vivienda -y con mayor razón, un pueblo, una ciudad- es algo más que las cuatro paredes donde se vive; que hay un entorno influyente y que urbanismo, en definitiva, es posibilitar la satisfacción de un mejor género de vida, a través de una adecuación de aquel entorno a las mejores condiciones en orden a tranquilidad, bienestar, esparcimiento, instalaciones deportivo-recreativas y culturales, servicios públicos, edificios comerciales y docentes, etc. Todo ello ha sido estudiado en este proyecto con generosidad por un lado y con talento y ciencia urbanística por otro. Y esto lo puedo decir sin asomo de rubor, porque el proyecto se nos dió hecho con la operación. Perso-

nalmente, ni siquiera conozco a los autores del proyecto; pero no sería honrado por mi parte silenciar la brillante labor realizada por ellos... Si lo conseguimos, podrá decirse que Montigalà será la ciudad más bonita, más acogedora de España: una ciudad juguete. Y, por supuesto, la mejor dotada de servicios, proporcionalmente a su dimensión, claro está...

Si yo dijera que la motivación económica constituye la de menor porcentaje de entre todas las que intervienen, usted no lo creería..., y haría muy bien, porque yo le estaría equivocando. ¡Naturalmente que existe una razón económica de elevado porcentaje! De tal elevado porcentaje, que sin ella no sería posible su ejecución, entre otras circunstancias porque yo dirijo una empresa condicionada básicamente por móviles económicos, como todas las que tienen carácter mercantil, y no una sociedad benéfica. Pero también le digo -y usted es libre de creérselo o no- que existe otra motivación que ha influido muy notablemente en nuestra decisión de acometer la tarea: la de poder convertir en realidad nuestro sueño de levantar una ciudad-modelo, un pueblo de verdad nuevo..."

El juny del 1974, els actuals accionistes de Montigalà S.A. adquiren el 90% del polígon moguts bàsicament per dues consideracions: la legalitat del projecte (disposava d'un Pla Parcial i d'un projecte d'urbanització aprovats definitivament i el Pla General Metropolità el recollia i respectava)¹ i la disponibilitat d'un planejament urbanístic considerat correctíssim pels entesos. Es tractava d'un complex residencial i industrial que no s'atania a les exigències de les lleis vigents aleshores a Espanya, sinó als estàndards aplicats a les nacions europees més avançades en el camp de l'urbanisme. L'objectiu dels promotors, a més de l'obtenció d'un rendiment

¹ Adhuc el qualificava com a alternativa vàlida al creixement de Badalona (Llibre B, Memòria 3a. Municipis, p. 3.073).

lògic a tota empresa de caràcter privat, era, segons les seves paraules, "el desenvolupar un projecte digne que fos motiu d'orgull no solament per a ellis sinó per a la ciutat de Badalona".

Amb aquest esperit s'iniciaven, a finals del 1974, les obres d'urbanització: portada dels serveis d'aigua, electricitat i gas, construcció de la xarxa primària de clavegueram, la xarxa viària bàsica i un gran col·lector de 2.300 metres des del polígon al mar. Això vol dir que, abans de sol·licitar un sol permís d'obres per a la construcció d'habitaclles o comercialitzar les zones industrials, s'hi havien invertit centenars de milions.

A partir del 1976, es desplega una forta oposició al polígon, no tant considerant-lo incorrecte, sinó més aviat denunciant la manca de zones d'equipament que pateix ancestralment Badalona degut a desenvolupaments urbanístics anteriors. Hi ha la idea que cal prendre decisions entorn de la superfície del polígon per a satisfer els déficits de la resta de la ciutat.

Els promotors del polígon es troben ofegats davant la pressió popular i administrativa i no es cansen de repetir:

"si els desenvolupaments urbanístics de l'entorn haguessin fet el mateix plantejament que s'ha fet amb Montigalà, Badalona seria ara una de les poblacions més ben dotades".

Aquests promotors acaben acceptant que pot ésser necessari alterar un desenvolupament urbanístic per molt legal i digne que sigui, si això és necessari per a la solució dels problemes que té plantejats la ciutat de Badalona; però no poden evitar d'insistir

"que aquests problemes no ens són imputables en absolut".

La Junta de Compensació, primer amb els partits polítics i després amb l'administració, va introduint al polígon les modificacions que es creuen necessàries per a donar sortida a la problemàtica,

"sempre que se'ns respectin i compensin els legítims drets adquirits".

La postura de la propietat és que la qüestió dels equipaments a Montigalà i'ha de resoldre una actuació de caràcter públic i no pas a càrrec

dels promotors que no tenen cap responsabilitat en el problema que s'intenta de solventar.

Montigalà S.A. creu que el tema

"és una guerra política per causa de la pressió ambiental i, encara que dret a llei s'estigui plenament dintre la legalitat, tot plegat ha estat un procés lent, més lent del que seria d'esperar. Només cal repassar les dades: el 1982 hi ha els pactes, el març del 1984 l'aprovació inicial per l'Ajuntament de Badalona, el 1985 l'aprovació provisional, el novembre del 1986 l'aprovació definitiva per part de la Corporació. I en aquests moments s'ha de fer un projecte d'urbanització que ha d'ésser aprovat encara per l'Ajuntament; en això s'està treballant ara".

La situació actual de la propietat del polígon és la següent: Montigalà S.A. està integrada per Banesto, que té el 50,8% de les accions; el Fons de Garantia de Dipòsits, que en té el 43,08%, i la Caixa amb el 5,08% d'accions. Aquestes entitats a més de tres petits propietaris que no han volgut vendre, integren la Junta de Compensació.

2.2 Les raons inacabables d'una oposició sense límits

Quin és, en concret, el moviment ciutadà opositor a l'actual PERI de Montigalà? La resposta a aquesta pregunta ens obliga, després d'haver parlat amb moltes persones, a pormenoritzar i compartimentar les opinions segons els grups ciutadans més destacats que en aquests moments mantenen posicions no del tot homogeneïtzades respecte al tema. Precisament, des de més d'una postura diferenciada, se'ns ha dit, respecte a Montigalà, que tothom ha canviat perquè les coordenades de la realitat també han anat canviant.

Hi ha una primera posició, molt radical, representada per l'anomenada Coordinadora Montigalà Parc Natural. Aquesta aplega i és recolzada per dotze institucions badalonines: Salut i Pau, Col·lectiu pel Desarmament i la Desnuclearització, Entorn La Pau, Col·lectiu l'Ortiga, Dones de Nova Lloreda, Associació de Veïns Artigues, Baldomer Solà, Grup Dones de Badalo-

na, Alternativa Verda, Crida a la Solidaritat, Lliga Comunista y Revolucionària i Moviment Comunista de Catalunya.

En una publicació relativament recent (finals 1987), la Coordinadora expressa la seva preocupació per la sèrie de projectes en l'àmbit del planejament urbanístic que afecten la ciutat de Badalona i el seus habitants: el segon cinturó de ronda, la façana marítima, el PERI de Montigalà-Batlòria, el trasllat de la N-II i la via fèrria, les noves perspectives d'especulació del sòl que es poden presentar i per la manca d'informació que faci arribar a tots els afectats les previsions que es contemplen en tots els projectes, etc.

Concretament, pel que es refereix a Montigalà, la Coordinadora creu que, si s'arriba a fer realitat, condemnarà Badalona, Santa Coloma i Sant Adrià a seguir essent ciutats de formigó, asfalt i ferro, contaminades, superpoblades, amb tràfic caòtic i on cada cop es fa més difícil viure-hi i respirar.

El document recorda la forta oposició de l'Assemblea Democràtica de Badalona a la proposta del Pla Parcial del 1969 que va acabar essent retirat. I l'actual PERI mereix la reflexió següent en REVISTA DE BADALONA (25.9.87) a càrrec d'un membre de CC.OO. militant en la coordinadora:

"Construir tres mil habitatges amb capacitat per a quinze mil persones a una ciutat com Badalona no pot servir a ningú més que als interessos de les immobiliàries i als especuladors del terreny".

Recolzen l'argumentació amb el record de les densitats demogràfiques desproporcionades que es donen arreu de Catalunya i el desequilibri poblacional tan enorme existent entre les diferents comarques.

Segons l'esmentat article, titulat "Geologisme, moviment obrer i Montigalà-Batlòria", no és excusa per a recolzar el PERI la necessitat urgent de crear llocs de treball; l'argument, a més d'oportunista falseja les coses. En primer lloc, perquè a Badalona hi ha zones industrials amb naus buides així com terrenys industrials per construir (Les Guixeres i Pomar de Dalt). En segon lloc, perquè el fet de posar noves indústries no garanteix que aquests llocs de treball hagin de ser destinats als ciutadans de la localitat. I en tercer lloc perquè la problemàtica de l'atur s'ha de racion-

nalitzar, equilibrar i redistribuir a un nivell més ampli, potser d'abast nacional de Catalunya.

Tampoc té sentit ubicar a Montigalà els equipaments que els barris badalonins necessiten, perquè aquests són necessaris prop d'on la població habita.

I acaben el seu discurs formulant una alternativa:

"Cal obrir una sortida d'esperança davant d'aquests sistemes urbans que són autèntics desastres ecològics impossibles de corregir dins la lògica organitzativa del sistema. A la nostra comarca la lluita per l'equilibri ecològic passa per reivindicar Montigalà-Batlòria com a Parc Natural. Tenim necessitat d'espais on desenvolupar uns models alternatius de vida..."

Comissions Obreres, per la seva banda, manté una postura força diferent. En contra de la idea de molts, CCOO sempre ha defensat que a Montigalà hi havia d'haver activitat econòmica en funció del sòl disponible. Per altre cantó, el sindicat observa que tant el PSUC com el PCC ho havien dit, però que ara no ho diu ningú. El raonament de CCOO és el següent:

"Si agafem l'àrea d'influència de Montigalà, ens trobem que Santa Coloma disposa només d'1,5 hectàrees de sòl industrial; Sant Adrià només té naus industrials i no disposa de sòl, és a dir, una rotació de l'existent i, en canvi, Badalona encara té sòl. De totes maneres, en tota la comarca hi ha només 71 hectàrees disponibles per indústria que, a raó de 130 o 150 treballadors per hectàrea, dóna la xifra de 9.000 llocs de treball.

Nosaltres creiem que ha d'haver-hi activitat econòmica i, si es vol frenar la ciutat dormitori, s'ha de disposar de sòl industrial; no es pot incentivar l'ocupació sense tenir-ne."

El problema actual de Badalona, diuen els del sindicat, és que la situació es va agreujant i la raó és ben senzilla: a l'àrea del Besòs el sòl

industrial és a 800 pessetes/pam quan al Vallès, per exemple, està entre les 150 i les 160 pessetes/pam. I prossegueixen:

"El tema més preocupant és que això no pot estar quatre anys més sobre la taula perquè el temps corre en contra dels interessos de la població; no fer-hi res no és positiu perquè l'allargament de decisions no ajuda, de cap manera, a fer polítiques dinàmiques sobre la població. Així com abans el temps anava en contra de la propietat de Montigalà perquè s'hi perdien diners, molts diners, ara reverteix directament contra el poble".

Fel que es refereix als terrenys de Banca Catalana, CCOO creu que s'hauria de negociar amb el Fons de Garantia de Dipòsits; però

"el que cal fer, sobretot, és desbloquejar la situació".

En definitiva, la postura de CCOO es concreta en tres punts:

- atur de tots els processos administratius que permetin avançar l'execució del polígon en la seva definició actual,
- adquisicions dels drets patrimonials del Fons de Garantia de Dipòsits en institucions bancàries,
- replantejament urbanístic del polígon en funció de criteris específics: parc equipat, rebaixa d'habitatges en funció d'indicadors econòmic-demogràfics i l'acabament dels barris termeners, reutilització dels polígons ZUR de Badalona i reserva d'un màxim de 10 hectàrees de sòl brut a Montigalà, no a un hipermercado encara que admetent magatzems comercials no detallistes a la zona industrial, prioritzar la dotació d'equipaments pels barris termeners i pels que són d'ús municipal i comercial i enderrocament dels vials actuals prenent un acord pel segon cinturó i restringint el trànsit a Sant Jeroni.

La Federació d'Associacions de Veïns de Badalona (F.A.V.B.) abans de fer qualsevulla proposta, refà la història de la conflictivitat del polígon expressant la dinàmica de les seves postures entorn del tema.

La F.A.V.B. constata que entre el 1974 i el 1979, el tema de Montigalà és completament ciutadà; aleshores la postura dels veïns era doble: d'una

banda, s'havien d'acabar els barris colindants abans de pensar en fer-hi res i, per l'altra, els terrenys s'han de conservar com un bloc públic i pulmó de Badalona.

Quan el PSUC accedeix a l'ajuntament de Badalona el 1979, es va trobar amb la dificultat de les negociacions amb unes entitats privades.

La postura del PSUC variaria substancialment quan hi hagués la crisi de Banca Catalana i, per tant, es modificarien les coordenades de la situació.

Quan pugem al govern municipal el PSC i CIU el maig del 1983, aquests grups polítics accepten el PERI i és aleshores que s'introdueix la zona comercial.

Per la F.A.V.B., quan arriben a l'ajuntament el PSC i IC, a través d'un pacte de govern, acaben acceptant-ho. Pel que es refereix a Iniciativa per Catalunya, hi ha molts matisos: el PSUC no accepta, però el qui pesa veritablement en la coalició és el PCC. En definitiva, s'aparca l'hiper de Continente, però s'accepta el PERI. El fet és que els dos grups municipals al govern no s'entenen i aquesta divergència, almenys pel que fa IC, s'expressa en dos punts: el que es refereix a l'hipermercat s'ha de consultar prèviament a la població i el tema de la propietat immobiliària del Fons de Garantia de Dipòsits és una qüestió pendent que ha de ser l'objecte d'unes negociacions.

La F.A.V.B. diu que la urbanització es va fer en un altre període i si no es va continuar fou per causa de la pressió popular; creu que és una llàstima que això s'hagi allargat tant precisament perquè aleshores la gent volia que Montigalà fos públic amb el lema constantment repetit de "Montigalà per al poble".

La Federació de Veïns creu que la ciutat de Badalona ha de dir el que vol i aquesta és una qüestió que sempre se li ha negat. Abans per causa dels interessos de la propietat, ara degut als partits de torn que hi ha al govern municipal, s'han donat sempre uns condicionants que no són els del poble. S'està fent de Montigalà un pastís amb acords polítics.

"No volem, de cap manera, negar la representativitat dels qui ocupen càrrecs a l'ajuntament; però el que pensem és que això no ha d'estar en mans del govern de torn. Nosaltres volem despolititzar la qüestió i tornar a una reflexió que ens porti a un desplegament

ment de la ciutat, perquè creiem que en tot aquest batibull, s'ha perdut la perspectiva de globalitat. Es per això que pensem que la pregunta fonamental és: quines perspectives hi ha per la ciutat de Badalona?"

La F.A.V.B., tot i estar convençuda que Montigalà és un pulmó, l'únic que hi ha en tot Badalona i que suposa una important reserva industrial, pensa que la planificació d'una ciutat s'ha de fer mirant el conjunt. És a partir d'aquest discurs que tot el plantejament és la voluntat de cercar l'equilibri global de Badalona, buscant la coherència no fragmentada de la ciutat.

Aquesta visió de globalitat s'ha de buscar a través d'un gran debat ciutadà que, a partir d'una anàlisi econòmica, urbanística i sociològica de tot Badalona ofereix alternatives; hi ha d'haver un acord popular sobre el tema i saber-lo recollir.

"Pensem que Badalona ha de tenir una definició (si ha d'estar oberta de cara al mar, s'ha de discutir; cal posar sobre la taula la intercomunicació entre els barris; si és una ciutat terciària, cal indústria no contaminant, etc.). Volem elaborar unes propostes que siguin fruit de l'acord popular, d'un pacte social i d'una estructura no fàcilment modificable. Tenim la trista experiència que el PERI, tal com està, no respecta molts acords previs. A partir de la nostra alternativa, farem un pacte amb qui sigui. Volem un debat que, no solament discuteixi el PERI de Montigalà, sinó que doni una visió de globalitat de Badalona; que totes les entitats socials i civiques puguin opinar al respecte".

El 20 de març del 1985, quan acabava d'ésser aprovat pel ple de l'Ajuntament de Badalona el PERI de Montigalà (el 28 de febrer), fou llençat al carrer un Manifest per a la Recuperació de Montigalà adreçat a tots els ciutadans de Badalona i a totes les entitats culturals, socials i recreatives i signat per CCOO, la FAVB, el POC, el PSUC, l'MCC i el Col·lectiu

Montigalà. El manifest posava a consideració de tothom els termes del PERI desfavorables per Badalona.

S'hi contenen tres consideracions que, en síntesi, es poden reduir als termes següents:

- no es pot renunciar als beneficis que pels badalonins pot representar la gran quantitat de diner públic que l'estat ha gastat en la crisi de Banca Catalana i, en concret, a Montigalà. A partir del febrer del 1984, un 40% de la propietat del polígon és del Fons de Garantia de Dipòsits i cal negociar l'adquisició d'aquesta propietat amb el Fons i replantejar el polígon en el seu conjunt,
- s'ha de seguir la lluita per l'assignació d'una ZUR (Zona d'Urgent Reindustrialització) a Badalona, però aquesta no ha d'estar ubicada a Montigalà.
- el condicionant que posem al PERI no pot ésser una excusa per a fer perillar els compromisos que la Generalitat ha contractat amb Badalona pel que fa a la construcció d'equipaments sanitaris, habitatges socials, la compra i repoblació de Sant Jeroni, etc.

L'oposició, doncs, no ha pas dit la seva darrera paraula al respecte.

2.3.- Els partits polítics davant del PERI

Convergència i Unió ha format part del govern municipal de Badalona des del maig del 1983 fins a les darreres eleccions municipals del 1987.

Com hem pogut veure anteriorment, a través de les declaracions de Marta Traité, president del comitè local del partit, el vot favorable al PERI sempre anava condicionat al respecte per la urbanització ja realitzada. Efectivament, CiU considerava que en no tenir en compte les despeses realitzades, el projecte es podria encarir considerablement.

Per altra banda, pel que fa a l'hipermercat, la CiU local ha estat jugant sempre amb l'ambigüitat; primerament dient que sí i ara dient que no. En el fons ells hi són favorables. El que sembla és que, dintre del partit, hi ha hagut efectivament les dues postures: la favorable a l'hipermercat i la desfavorable.

En definitiva, la posició de CiU no és la d'una clara oposició al PERI ni tampoc la concessió sense límits; es tracta d'una acceptació amb molts matisos i amb certs condicionants.

Iniciativa per Catalunya, per la seva banda, és una coalició integrada pel PSUC, el NCC, l'ENE i el PCC que, a partir de les eleccions del 10 de juny del 1978, governa en coalició amb el PDS a l'ajuntament i el mateix any signa un pacte municipal en què s'inclouen extrems referits a Montigallà.

Precisament, en funció d'aquells pactes entre IC i PDS hi ha dos extrems que s'han de complir abans de procedir a la realització del FER1 i aquests són:

- un estudi entre la població entorn de l'hipermercat per a veure com el considera de positiu, estudi que encara no s'ha iniciat. Mentrestant, l'ocupació de l'important espai per part de l'hipermercat, es pensa que pot ésser usat per activitats molt més socials que les d'un supermercat i és per això que, per part de l'ajuntament, ja hi ha hagut l'oferta dels terrenys per a ubicar-hi la quarta universitat.
- la renegociació de la propietat immobiliària de Banca Catalana en poder en aquests moments del Fons de Garantia de Dipòsits. La postura d'IC és que s'ha de negociar i posar-se d'acord primer amb els socialistes per a, posteriorment, discutir-ho amb la propietat.

Aquest segon tema de la propietat immobiliària en poder del Fons de Garantia de Dipòsits, mereix un tractament ampli i molt més extens perquè és un dels capítols centrals de la polèmica. A més, dintre de la mateixa IC hi ha diferències de matis que val la pena posar en clar.

La postura inicial del PSUC fou la de la recuperació d'aquella propietat en tant que hi havia la possibilitat que pogués revertir a l'ajuntament i que suposava entorn del 40% de la propietat total dels terrenys.

Donat que, posteriorment, hi ha hagut una ampliació de capital de Banesto que ha obtingut aproximadament el 51% de la propietat, el PSUC considera que en aquests moments l'ajuntament no és ja majoritari en aquesta propietat i, per tant, ara no podrà fer mai el que vulgui.

El Partit dels Comunistes de Catalunya, per la seva banda, diu que fou el PDS qui va fer córrer que, en haver fet Banesto una ampliació de capital, només quedava ja un 10% de sòl públic.

"Tots sabem que això no és veritat, perquè en realitat es tracta del 40% de la propietat que encara està en mans del Fons de Garantia de Dipòsits i que podria revertir al municipi; de fet, torna a la població el que ha estat pagat amb diner públic.

O potser es situaria el FGD com si es tractés d'un particular més? Nosaltres creiem que, en tractar-se d'institucions públiques, això és de tots; només depèn únicament de la voluntat política i aquesta no és a l'ajuntament actual ni al mateix FGD.

El Fons va pagar un preu simbòlic per a fer tirar endavant la situació de la banda. Per què no ho ven a l'ajuntament? Per què no ho fa revertir al poble? Què farà concretament amb aquests terrenys? Els explotará com un privat més dintre de Montigalá S.A.? Se'ls vendrà a un dels bancs? Qui ho gestionarà tot això? És un fet que es tracta d'una propietat pública en un conjunt que és una societat privada. Nosaltres pensem que el que pesa són els interessos de l'empresa privada. Si això revertís efectivament a Badalona, el planejament seria diferent perquè tindriem la capacitat de discutir en condicions més favorables que se'n fa de Montigalá.

I, anant més enllà, podem preguntar: per què l'ajuntament ha de pagar un sòl que ja ha estat pagat? Que ho administri l'ajuntament, doncs!"

IC es troba que ha pactat la continuació del PERI i, certament, vol que el PERI es desenvolupi; però en determinades condicions.

I distingeix en aquest afer dos elements:

a) el traçat del segon cinturó de ronda que ja val en tant que factor important de desenvolupament de la comarca, per altra banda objecte d'una important campanya conjunta de Badalona, Santa Coloma, Sant Adrià, Montgat i Tiana amb demanda d'escrits a Javier Sáenz Cosculluela, Ministre d'Obres Públiques i Urbanisme, sota el lema "Necesitamos el 2o. Cinturón antes del

1992", que va trobar una resposta a la premsa del dilluns 14 de març del 1988 quan Pasqual Maragall deia que, com a resultat de la seva entrevista amb Felipe González, cap del govern de l'Estat, l'afer s'havia desbloquejat.²

b) la instal·lació de l'hipermercat, amb el qual hi ha un absolut desacord. L'argument bàsic és que la implantació del gran mercat depèn molt del model de societat que es pretengui definir. L'oposició neix en tant que es destrossa el treball i el desenvolupament del comerç local. Són variis els arguments que fonamenten la negativa:

1. L'oferta comercial està coberta i es podria posar en crisi.
2. No s'està d'acord en la implantació de les multinacionals perquè colonitzen econòmicament, porten un control absolut de l'alimentació i ens fan entrar en una cultura de consumisme (és a dir, consumeixes el que ells volen); exerceixen, per tant, una vertadera influència social que acaba produint models socials de vida.
3. S'han de defensar els llocs de treball en uns serveis que són essencialment familiars i petits. I, si es mira des de la banda de l'impost de radicació, és més interessant pel municipi la recollida de molts petits impostos que no pas la d'un sol contribuent, per molt que pagui.
4. Qui en trauria el profit econòmic seria un element forani i, aquest profit, no es quedaria a la localitat.
5. L'hipermercat ocupa un important espai que pot ésser usat per a utilitats molt més socials.

² "La iniciativa privada construirá el tramo de autopista Trinitat-Montgat. La empresa ACESA (Autopistas Concesionaria Española S.A.) construirá antes de 1992 el tramo del II Cinturón de Ronda situado entre el nudo de la Trinitat i Montgat, anunció ayer el alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall. Esta obra permitirá enlazar el Cinturón Litoral y la Meridiana con la autopista de Mataró y la Nacional II y completará el II Cinturón desde la Diagonal hasta Montgat. El acuerdo es fruto de la entrevista que Pasqual Maragall sostuvo días pasados con el Presidente del Gobierno, Felipe González". (LA VANGUARDIA, 14.III.1988).

Malgrat tot, des d'IC i des del PCC en particular, diuen:

"temem que la Generalitat, quan s'hagi superat el període de les eleccions autonòmiques, requèstionarà el tema i pot donar via lliure a l'hipermercat altra vegada, ja que l'argument de la negativa actual és el de la manca de garanties de viabilitat d'accés que sembla molt una raó de conveniència".

Pel que fa al PERI, el PCC vol decididament millorar el projecte, no solament en quantitat sinó també en qualitat. Els punts reivindicatius són els següents:

- a) Es destina un 20% del sòl a la construcció de 2.400 habitatges privats. "El que demanem és que 480 d'aquests, els unifamiliars, passin a control públic".
- b) Està previst construir 1.000 habitatges de promoció pública. "El que demanem és que la Generalitat faci una construcció ràpida, a més d'assumir la construcció del parc central".
- c) "Hi ha encara un problema per a nosaltres fonamental i és la qüestió dels ritmes: que no es desenvolupi l'especulatiu anteriorment al que és d'ús social. Som conscients que es podria precipitar el desenvolupament del que és privat per a deixar més a llarg termini ("ja ho farem") tot el que es refereix a l'interès públic".
- d) Volem fer un replantejament dels equipaments; és a dir, debatre els equipaments altra vegada pel que fa tant al destí com al seu ús: creiem que la població ha d'ésser coprotagonista dels equipaments. En això estem d'acord amb el PSC".

El PCC creu que es pot arribar a un acord en la recuperació d'una tercera part del sòl industrial: el polígon anomenat J al PERI i part del polígon B. Creu que és qüestió de posar-se d'acord amb els socialistes i negociar amb la propietat un preu polític que permeti la seva adquisició a través d'un Consorci.

"Així es donaria cabuda a empreses obsoletes de Badalona que, per permuta, podrien ocupar un espai a Montigalà; empreses que, evidentment, reunissin les

condicions de salubritat i higiene indispensables per la població. Per exemple, la vidriera.

Això permetria l'estalvi de la despesa municipal i la lenta recuperació de Badalona en tant que l'oferta d'aquest sòl industrial permetria esponjar la ciutat".

La propietat està esperant rebre l'autorització municipal de la urbanització per a començar a treballar-hi:

"nosaltres pensem que cal arribar a un compromís amb els socialistes respecte als punts precedents".

La posició del Partit dels Socialistes de Catalunya porta una trama històrica ben singular: és al govern municipal des del 1983 fins al 10 de juny del 1987 en coalició amb Convergència i Unió i a partir d'aquesta data amb Iniciativa per Catalunya.

En el període amb coalició amb CiU, és el moment que s'aprova el PERI i s'accepta la implantació de l'hipermercat. En el període amb coalició amb IC, s'està sotmès al pacte de govern amb els matisos que ja hem exposat més amunt.

Sobre el tema de l'hipermercat, el PSC diu que aquesta és una qüestió que depèn exclusivament de la Generalitat de Catalunya tant pel que fa a l'autorització com a la seva hipotètica denegació. Precisament, perquè hi ha una llei del Parlament de Catalunya aprovada per unanimitat que puntualitza que en aquestes qüestions és el govern autonòmic l'únic responsable.

"Cal tenir en compte que, quan es va denegar la implantació de Contingente per part de la Generalitat, es van fer dues votacions: la primera considerava que la presència del supermercat era una qüestió interessant per Badalona i, per tant, que era bo que es fes i la segona en la que es denegava Contingente per causa de les dificultats dels accessos en la vialitat".

En els pactes municipals després de les eleccions municipals del 10 de juny entre Iniciativa per Catalunya i el Partit Socialista de Catalunya, es deia que, abans de prendre qualsevulla decisió entorn de Contingente, s'havia de fer un estudi previ,

"però aquest estudi l'ha de fer la Generalitat".

Hi ha postures ideològicament atractives i que tenen part de raó: són les que propugnen tornar Montigalà a la situació urbanística d'abans del 1969 o les que plantegen la recuperació de la propietat immobiliària en virtut de la nova situació de la propietat creada per la transferència de la proporció que era de Banca Catalana al Fons de Garantia de Dipòsits.

Es cert que els terrenys de Montigalà han protagonitzat un increment de preu al mercat per l'única i exclusiva raó que s'ha passat de la definició dels mateixos com a sòl agrícola, forestal i parcialment urbanitzable (uns 9.000 habitants) pel Pla Comarcal del 1953, a la definició actual com a sòl urbà pel Pla Parcial de referència. Si descomptem d'aquesta plusvàlua la inversió efectuada (el cost dels projectes, els estudis, les obres d'urbanització, etc.), continua havent-hi un increment de valor en l'expectativa i la seguretat de realització a partir del fet més que probable d'una demanda de sòl originada per una ciutat en creixement i de l'exercici per part de l'administració de la competència d'ordenació urbanística.

Però, aleshores, dir que el que ha sortit d'un procés social i d'una actuació de l'administració pública és una plusvàlua pública que ha d'ésser apropiada públicament, malgrat la seva lògica total i que el plantejament sigui políticament correcte, és jurídicament inaplicable.

En efecte, el nostre ordenament jurídic reconeix aquest caràcter públic o col·lectiu de les plusvàlues originades pel creixement de la ciutat i pel planejament; però només des d'un punt de vista indirecte. Permet l'apropiació privada de l'increment de valor que coexisteix amb la recuperació per part de l'administració (en el nostre cas els ajuntaments) només i únicament per la via de l'impost sobre les plusvàlues que grava qualsevulla transmissió. No és, de cap manera, una socialització sistemàtica del sòl urbanitzable.

Retornar, doncs, els terrenys a la qualificació urbanística agrícola i forestal que tenien els mateixos abans, és haver de pagar la factura que hi ha al darrere. I de factures d'aquesta mena, pagades amb els diners dels contribuents, n'hi ha força en un procés tan obvi com quotidià, perquè els déficits acumulats en el temps del franquisme (siguin de processos fraudulents i especulatius, siguin de gestions francament dolentes) van aflorant cada dia, a part els processos tan clars com els fons de reconversió indus-

trial, els fons de garantia de dipòsits bancaris, els dèficits de tota mena com són ara els transports públics, la seguretat social, etc. Aquest és un sanejament constant i indispensable per a refer una salut econòmica i una societat civil amb cara i ulls.

Els diners públics no són inesgotables i s'han d'administrar amb cura i rigor i destinar diners a una cosa vol dir distreure'ls d'una altra. Cada govern té la responsabilitat d'administrar els recursos públics de la manera que millor creu que serveix a la societat. I el que sempre ha de fer un govern és atedir-se a la legalitat vigent.

Es per això que Josep Maria Sabater, aleshores director de l'Àrea d'Urbanisme de l'Ajuntament de Badalona, acabava així un article titulat Oh, la, la, Montigalà (REVISTA DE BADALONA, 6.VII.84, p. 13):

"La política que es fa des de l'administració, des de l'ajuntament, no té altra via que la de la legalitat".

En els pactes municipals després de les eleccions del 10 de juny del 1987, reconeixen els socialistes que hi va quedar expressat que es negociaria amb la propietat per intentar adquirir part de sol.

"Però la propietat és Montigalà S.A. que, després de l'ampliació de capital, està controlada per Banesto; el Fons de Garantia de Dipòsits, és només accionista".

"Les negociacions s'han de fer amb la propietat i no amb els accionistes; amb l'agravament que, en aquests moments, un bon percentatge del que pertany al Fons de Garantia de Dipòsits ja és privat".

La funció del Fons no és la d'invertir, sinó només la de liquidar. O es paguen els diners que val aquesta propietat, o ells realitzaran l'operació per una altra banda.

"I l'ajuntament de Badalona no té els diners i no podem anar-los a demanar a Hisenda perquè ens diran: de què aneu? El Ministeri no ens els donarà. Aquí no hi ha cap administració que regali res.

Per posar un exemple: no es pot anar a una empresa de l'INI demanant que ens donin un material. Si ho

pagues, te'l donaran i, si no pagues, et diran que nanai. No s'hi val a argumentar que tot el que és públic és del poble; aquest és un raonament clarament demagògic i, també, és confondre termes".

El Fons de Garantia de Dipòsits, diuen els socialistes, ha de liquidar al preu que es deu i l'estat té els seus mecanismes als quals s'ha d'atènyer: el que ha de fer és la liquidació. Són béns de l'estat i no del poble; l'estat ha de complir la llei.

"L'única cosa que pot fer l'ajuntament és la de demanar a la propietat que ens ho deixi a un preu assequible".

Des del PSD s'insisteix que

"els veïns, les associacions veïnes al polígon de Montigalà, estan completament d'acord amb el fet que es resolguin els problemes d'equipament que tenen plantejats; concretament, això és veritat a Bufalà, Lloreda i La Colina. Pel que fa al Sant Crist, hi ha una divisió d'opinions; però també és una associació amb menys capacitat de mobilització".

No es poden canviar els pactes del 82 signats per totes les institucions i la propietat de Montigalà; l'únic que es pot donar ara són acords de detall.

El PSD acaba dient:

"En tot aquest afer de Montigalà el més difícil és canviar d'opinió per adaptar-se a les noves situacions; n'hi ha molts que no ho saben fer i és per això que fan una política sistemàtica de bloqueig".

Consideracions socials i econòmiques entorn de la població
de Badalona i de l'àrea d'influència on es troba emplaçada

Introducció

"A finales de 1977, la Federación de Asociaciones de Vecinos de Badalona se puso en contacto con técnicos del SECOD (Secretariat de Coordinació pel Desenvolupament) para pedir asesoramiento sobre el polígono Batllòria-Montigalà, cuyo desarrollo está pendiente de la aprobación del Estudio de Detalle presentado por Montigalà S.A. a la Corporación Metropolitana de Barcelona, con el fin de adecuar el Plan Parcial de la Zona, ya aprobado, a las directrices incluidas en el Plan General Metropolitano de Barcelona".

Amb aquestes paraules, l'economista Antoni Gabarró i l'arquitecte Jordi Casó iniciaven el seu Informe sobre el projecte de Montigalà-Batllòria y el futuro de Badalona. En el mateix, després de referir-se a elements històrics relacionats amb el Pla Comarcal del 1953, l'estudi del Pla Parcial i l'Estudi de Detall, procedeixen a fer una anàlisi de l'entorn urbà immediat amb la delimitació prèvia de l'àrea urbana d'impacte, les previsions del Pla General Metropolità, l'anàlisi socio-econòmica de la població de referència (el nivell socio-professional, l'oferta de llocs de treball per sectors, la relació entre llocs de treball i la població total i el marc socio-polític pertinent) i el creixement urbanístic experimentat. Analitzen, aleshores, el fet de Montigalà-Batllòria per respecte al seu entorn i elaboren finalment unes línies generals que constitueixen l'alternativa proposada en aquells moments.

Ha plogut molt des d'aquella reflexió tècnica i les coordenades de la situació no són pas les mateixes, però deu anys més tard, a finals del 1987, la mateixa Federació d'Associacions de Veïns de Badalona sol·licita de la Fundació Jaume Bofill un altre informe sobre la realitat de Batllòria-Montigalà al moment present. Ens disposem, des de la mateixa voluntat de fidelitat que presidí els treballs del SECOD, intentar perfilar uns elements de reflexió entorn de la realitat d'aquest cobejat polígon, centre

d'interessos privats, de conflictes polítics i de raonables aspiracions d'uns i altres.

Prèvia definició de l'àrea, intentarem veure l'evolució de la població, els aspectes socials més rellevants que es desprenen dels processos migratoris viscuts, l'activitat per sectors, l'oferta de treball, les categories professionals de l'àrea, la incidència de l'atur i el perfil sociològic de l'habitant que s'hi ubica, per tal de donar pistes de reflexió entorn de la veritat del planejament actual.

1.- Definició de l'àrea d'influència del polígon de Batllòria-Montigalà

Que les 195 hectàrees del polígon previst (vora de dos milions de metres quadrats) es trobin ubicades exclusivament com una reserva de sòl al territori municipal de Badalona, no justifica absolutament que l'anàlisi s'hagi de delimitar a les necessitats exclusives del municipi badaloní.

Batllòria-Montigalà delimita efectivament amb Santa Coloma de Gramenet i la globalitat de Badalona es troba sense solució de continuïtat amb el Municipi de Sant Adrià de Besòs; això és tan evident que sembla que es vulgui fraccionar deliberadament una realitat que es presenta amb una unitat inquestionable.

Per altra banda, la informació no sempre es presenta fragmentada i sovint entra en una subàrea V de planejament del Pla General Metropolità que inclou, a més dels municipis esmentats, els de Tiana i Montgat; aquesta subàrea V coincideix amb la zona Besòs de l'Enquesta Metropolitana 1986, duta a terme per l'Institut d'Estudis Metropolitans, de la qual en farem esment més endavant.

Així, doncs, l'àrea bàsica d'influència del polígon Batllòria-Montigalà ve formada pels tres municipis que formen la unitat (Badalona, Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià de Besòs); però per determinades informacions farem al·lusió a la subàrea V o al concepte territorial Besòs (amb la inclusió de Tiana i Montgat).

2.- Dades de l'evolució de la població a l'àrea

El quadre que segueix és el resum de diverses fonts informatives que tenen la virtut d'aproximar-nos al relleu de l'embalum demogràfic d'algunes magnituds que toquen directament el problema que ens ocupa.

<u>Àmbit</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1986</u>
Àrea (Badalona + Sant Adrià + Santa Coloma	293.806	379.336	406.790	395.018
Badalona	163.374	203.719	229.780	225.016
Sant Adrià			36.397	34.763
Santa Coloma			140.613	135.239
Barcelona	1.741.141		1.752.627	1.701.812
Corporació			3.098.799	3.025.666

Fonts: Gabarró, A. - Caso, J., Informe sobre el proyecto de Montigalà-Batlòria y el futuro de Badalona, Barcelona, Secod, 1978.

Badalona avui, Ajuntament de Badalona, 1986.

Dades de població, Barcelona, C.I.D.C., 1986.

El quadre precedent ja ens revela una aproximació a la seqüència temporal del creixement de dues magnituds en el període de 16 anys considerats: la que es refereix a l'àrea d'influència del polígon Batllòria-Montigalà d'una banda i la de Badalona per l'altra. Els índexs de la dinàmica demogràfica d'ambdues són els següents:

	<u>àrea</u>	<u>Badalona</u>
1970-1975	+ 29,11 %	+ 22,--
1975-1981	+ 7,24	+ 12,76
1981-1986	- 2,98	- 1,02

Com es pot comprovar, en un context d'un fort estancament demogràfic, tant Badalona com l'àrea on es troba implicada manifesten signes ostensibles de què les tendències han canviat respecte a èpoques preterites. Per la ciutat de Barcelona, entre el 1981 i el 1986, la regressió demogràfica es situa a -2,99% i per la Corporació Metropolitana i els seus municipis l'índex és de -2,41%. El procés és, doncs, generalitzat en el context d'una Catalunya amb un creixement 0 en el mateix període considerat.

Pe) que fa a Badalona, sabem ³ que el fenomen és degut a un procés de la població que abandona la seva residència, perquè les dades actuals del 1986 indiquen que la població de la ciutat creix per natalitat un 1,13% (el que ens diu que s'ha frenat fortament el descens de natalitat respecte als anys precedents) i disminueix per emigració en un 3,1% (ben lluny de les magnituds observades no fa pas tants anys).

Finalment, també sabem que actualment hi ha 8.638 habitacles buits a la ciutat, el que representa el 12,59% dels habitacles disponibles a Badalona.

Sembla, doncs, que donada la dinàmica actual de la població badalonina i la disponibilitat fàctica d'habitacles, es fa difícilment justificable l'emplaçament de noves vivendes en el territori del polígon de Batllòria-Montigalà. L'índex actual de Badalona de 3,47 habitants/vivenda és l'esperable en magnituds d'aquesta mena. La densitat d'habitants per hectàrea es situava el 1981 a uns estàndards més elevats; la relació següent no deixa cap mena de dubte:

Badalona	109,47 habitants/Ha.
Sant Adrià de Besòs	94,05
Santa Coloma de Gramenet	199,45
Corporació	65,24

Es tota l'àrea, particularment Santa Coloma de Gramenet, que ostenta índexs relativament elevats de densitats de població.

3.- Els aspectes immigratoris més rellevants

Aquesta és una dada que té l'interès de resituar el fenomen migratori tant a l'àrea com al municipi de Badalona.

Gabarró i Casó ja observen com el 1970 només el 33,7% (una tercera part) dels badalonins havien nascut a Badalona mateix, l'11,6% dels veïns de Sant Adrià eren fills de la localitat i només el 10% dels de Santa Coloma ho eren.

Cal dir que el 1986 són ja el 46,52% dels badalonins que han nascut a Badalona mateix. Els fills d'aquelles fortes onades migratòries d'abans del 1970 són ara nascuts al territori.

³ Badalona avui, Ajuntament de Badalona, 1986.

Es per això que la distribució següent ens permet veure comparativament amb Barcelona com la nostra àrea d'influència del polígon Batllòria-Montigalà evidència relativament una fortíssima presència de persones immigrades. Les dades són de l'any 1981.

	<u>nascuts a Catalunya</u>	<u>nascuts fora de Catalunya</u>
Badalona	55,4%	44,6%
Sant Adrià	53,2	46,8
Santa Coloma	46,-	54,-
Barcelona	64,2	35,8

El procés d'inserció a la societat catalana sembla que no ha acabat encara, ja que el 1986 els nascuts a Catalunya són a Badalona el 58,81% i els nascuts a la resta d'Espanya el 39,94% (només a Andalusia, el 22,3%).

Del conjunt, s'hi endevina no solament un equilibri cada vegada més fort entre la població nascuda fora de Catalunya i la nascuda a Catalunya sinó també una importància relativa de la població immigrada a la nostra àrea, comparada amb la globalitat de la ciutat de Barcelona.

4.- L'activitat per sectors de producció

La població activa, per l'any 1981, era la següent:

Badalona	37,76% (el 1986: 38,7%)
Sant Adrià	36,72
Santa Coloma	36,26
Barcelona	39,-

Es a dir, els diversos índexs són tanmateix ben poc diferenciats. Però la distribució d'aquesta població activa per sectors posa de manifest un considerable desequilibri. Efectivament, la nostra àrea es diferencia considerablement per respecte a la població activa de Barcelona. Vegem-ho.

	<u>sector primari</u>	<u>sector secundari</u>	<u>sector terciari</u>
Area 1970	2,-%	69,-%	29,-%
Barcelona 1970	3,-	44,-	53,-
Badalona 1981	0,7	64,7	34,6
Sant Adrià 1981	1,2	60,8	38,-
Santa Coloma 1981	0,6	68,8	30,6
Barcelona 1981	0,4	37,7	61,9
Badalona 1986	1,9	53,6	44,4

La lectura d'aquestes dades ens revela que tant l'àrea com els seus municipis ostenten un dèficit del terciari en benefici del sector secundari. Hi ha, doncs, una important abundància de mà d'obra industrial i de professionals i tècnics il·ligats al sector secundari en detriment d'un sector terciari que, comparat amb Barcelona, és clarament deficitari. Aquesta sí que és una dada que, encara que deixi entreveure una tendència evolutiva des de la primera informació obtinguda el 1970, manté diferències clares i desequilibris evidents.

Per altra banda, i referida la informació únicament a la ciutat de Badalona i amb les dades més actuals disponibles (Badalona avui, p. 120), podem fer una lectura dels sectors d'activitat que apleguen més població activa del municipi. Del conjunt, ja es pot veure que, de 62 activitats productives consignades, només 15 (pràcticament la quarta part, 24,2%) es troben relacionades en aquest llistat. (Per la nomenclatura i les classificacions es segueix fidelment la Classificació Nacional d'Activitats Empresarials. Es a aquesta que es refereixen els diversos codis consignats).

Aquestes 15 activitats productives, totalitzen 45.808 persones actives i suposen el 65,2% del total de la població activa badalonina d'aquests moments (70.270 persones).

Sectors d'activitat				
<u>Codis</u>	<u>més importants</u>	<u>Ram d'activitat</u>	<u>Total</u>	<u>%</u>
64	Comerç al detall	6. Comerç i Turisme	7.323	10,4
50	Construcció	5. Construcció	4.536	6,5
31	Fabricació de productes metàl·lics	3. Ind. béns d'equip	3.839	5,5
43	Tèxtil	4. Ind. consum	3.649	5,2
22	Producció i primer treball metàl·lic	2. Ind. bàsica	3.561	5,1
25	Indústria química	2. Ind. bàsica	3.367	4,8
72	Altres transports terrestres	7. Transports i comunicacions	3.031	4,3
91	Adm. pública	9. Activ. diverses	2.804	4,-
93	Educació i invest.	10. Activ. diverses	2.429	3,5
32	Construcció màquines d'equipament metàl·lic	3. Ind. béns d'equip	2.173	3,1
14	Prod. alimentaris	4. Ind. consum	2.019	2,9
47	Paper i arts gràfiques	4. Ind. consum	1.879	2,7
34	Construcció maquinària i material electrònic	3. Ind. béns d'equip	1.844	2,6
49	Altres manufactures	4. Ind. consum	1.835	2,6
24	Indústria mineral no metàl·lica	2. Ind. bàsica	1.519	2,2
			45.808	65,2

Dintre d'aquestes activitats que aplequen més població activa, hem de dir que s'hi troba singularment la construcció (el 100%) i la indústria bàsica (el 99,2%); a un segon nivell, la indústria de béns d'equipament (70,6%), els transports i comunicacions (el 70%) i la indústria de consum (el 68,6%); i ja molt menys representats, les activitats diverses (el 61,5%) i el comerç i el turisme (el 51,5%). Però hi són absents l'agricultura, ramaderia i pesca (que totalitza 515 treballadors, el 0,73% de la població activa), l'energia (amb 845 empleats, l'1,2% de la població activa) i les empreses de serveis (amb 4.303, el 6,1% de la població activa).

Aquestes dades són una informació més per a la definició dels sectors d'activitat en el context, encara que només es refereixin a la població i municipi de Badalona.

5. L'oferta de treball

Ja a l'estudi del SECOD es constata que l'any 1970 els actius industrials dels tres municipis de l'àrea representaven el 70,32% de la totalitat de la població activa i que els actius terciaris eren només el 29,7% de la seva població activa. I es deia que de la totalitat d'aquesta població activa, només el 50,4% trobaven feina dintre de la mateixa àrea (mentre que a Barcelona hi havia un excés d'oferta de 12,2%). El desequilibri, doncs, era evident, perquè mentre a l'àrea hi havia una oferta real de 22 llocs de treball per mil habitants, a Barcelona aquesta oferta era de 147 llocs de treball per mil habitants (la relació respectiva d'aquesta oferta pel sector industrial era de 164 i 269 llocs de treball/1.000 habitants).

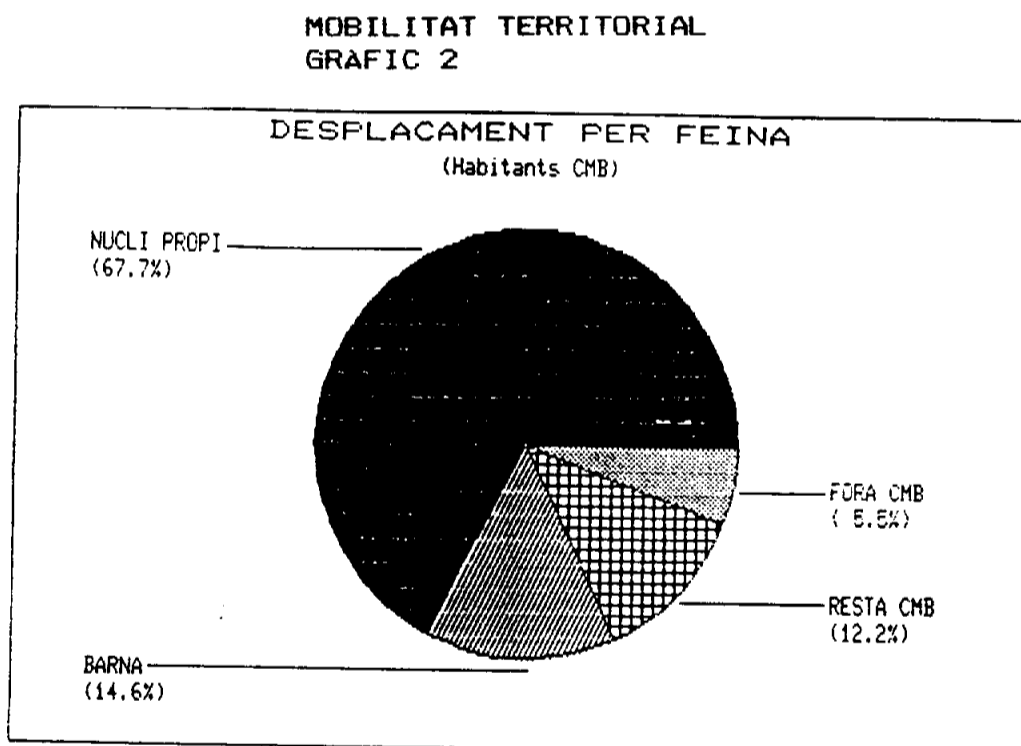
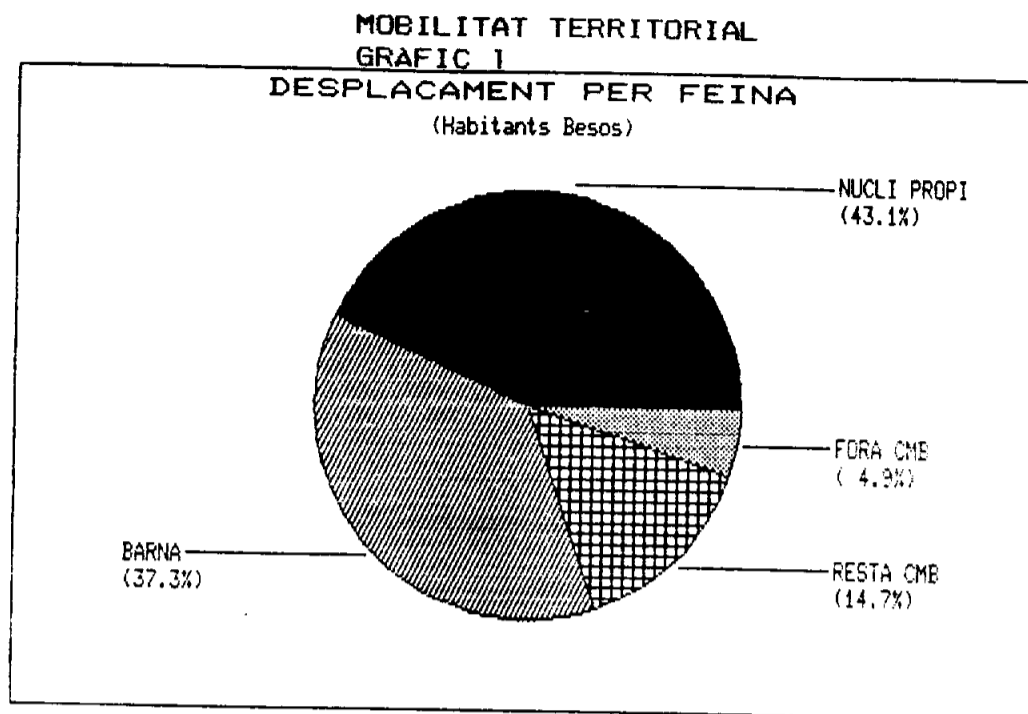
Amb dades del 1986 sembla que la relació no ha pas variat massa perquè la distribució dels desplaçaments per raó de treball és ara a Badalona la que segueix:

<u>treballen a</u>	<u>% de la població activa</u>
Badalona	50,5
Barcelona	32,3
Entorn geogràfic	8,2
Resta comarques Barcelona	8,2
Resta de Catalunya	0,5
Fora de Catalunya	0,3

	100

Hem d'afegir que Badalona no és pas el municipi de la zona Besòs que més dependència manifesta de l'exterior perquè, segons l'Enquesta Metropolitana 1986, els municipis on més es treballa al propi nucli són Badalona i Sant Adrià, el que més es desplaça a Barcelona per raons de mobilitat laboral és Santa Coloma de Gramenet i els que més es desplacen a la resta dels municipis de la Corporació Metropolitana i àdhuc més enllà són els de Montgat i

Tiana. Els gràfics comparatius que segueixen deixen evident la importància relativa d'aquesta dependència.

Aquestes informacions ens poden posar en estat d'alerta per a poder extrapolar les dues induccions que ja es deien a l'estudi del SECOD; concretament,

- a) Els costos socials suplementaris que suposa per la persona activa viure a Badalona o a l'Àrea Besòs.
- b) La fugida de riquesa local tant pel que es refereix a l'impost de radicació de les diverses activitats econòmiques com pel que fa a la generació de beneficis locals.

6.- Les característiques professionals

Fent una altra lectura de la mateixa realitat, el SECOD trobava una confirmació del que acabem de veure. Donem la relació comparada d'aquestes magnituds:

	Categories altes (Dirigents, professionals, tècnics, alts administratius...)	Categories mitjanes (Comerç, serveis, administratius, intermedis, terciari en general...)	Categories modestes (Treballadors de tota mena d'activitats)
Àrea 1970	12,7%	21,1%	64,8%
Badalona 1986	12,6	32,9	54,5
Barcelona 1970	31,-	30,8	36,9

De fet, se'ns apareix altra vegada aquell desequilibri afegint-hi ara el component de la diversa retribució percebuda per causa de la categoria professional. És a dir: tant a l'Àrea 1970 com a Badalona 1986, hi ha un fort dèficit de les categories més elevades dintre l'escala de retribucions, sempre comparant-ho amb la informació disponible d'aquestes magnituds diferents i en anys distanciat.

L'Enquesta Metropolitana 86 amb la correlació entre categories professionals i desplaçaments de la població per raons de treball, ens puntualitza que les qui més es mobilitzen són les categories professionals baixes de la població de l'àrea, puix que són les que més acudeixen a la feina a Barcelona, a un dels municipis de l'antiga Corporació i, àdhuc, els que més

van fora de Catalunya. Les altres categories, per la seva banda, són les que més treballen en un barri qualsevol dintre del mateix municipi i, també, les que més es desplacen per Catalunya en tant que les categories professionals mitjanes són les que més realitzen la seva activitat laboral dintre del mateix barri on viuen. Aquestes informacions il·lustren els costos econòmics sobreafegits que recauen sobre la població activa més insolvent per causa dels seus desplaçaments laborals.

Sembla que globalment podem parlar d'un baix nivell socio-econòmic, d'una desequilibrada diversificació socio-professional i d'un cert desnivell de la població activa. Són dades importantíssimes a l'hora d'elaborar un pla global per a la ciutat de Badalona.

7.- L'atur.

Aquesta problemàtica ha variat considerablement en relació amb les realitats de l'estudi del SECOD. Heus aquí les informacions de què es disposa:

	<u>% aturats/població activa</u>								
	1975		1981		abans ocupats + la feina		1986		abans ocupats + la feina
Badalona	5,-	25,8	16,3	9,5	31,9	18,6	13,3		
Sant Adrià	6,8	27,7	17,4	10,3					
Santa Coloma	4,9	25,8	17,4	8,4					
Barcelona	1,9	15,9	11,1	4,8	21,4	13,9	7,5		

Globalment, hem de dir que la problemàtica, almenys pel que es refereix als grans nombres, s'ha agreujat considerablement. Pel que respecta a la comparació amb Barcelona, cal dir que la nostra àrea en tots i cadascun dels seus municipis manté uns estàndards d'atur particularment elevats i aquesta és una problemàtica que es sobreafegeix a la situació analitzada més amunt.

Per altra banda, i pel que respecta concretament a Badalona, hem de dir que a l'interval entre el 1981 i el 1986 notem els trets següents:

- a) increment relatiu de l'atur en un 1,5%

b) increment relatiu dels qui busquen la seva primera feina (3,8%)

c) rebaixa o decreixement relatiu de la població que té una feina (3,8%)

Els signes d'un procés de degradació en la qualitat de vida són servits.

8.- El perfil de l'habitant de l'àrea

A l'Enquesta Metropolitana 1986 duta a terme per l'Institut d'Estudis

Metropolitans amb el títol Condicions de vida i hàbits de la població de l'àrea metropolitana de Barcelona, hi hem recollit algunes informacions que ens donen un perfil de l'habitant d'aquesta àrea geogràfica anomenada Besòs que engloba els municipis de la nostra àrea (Badalona, Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià) a més dels de Tiana i Montgat. Són, per tant, informacions molt globalitzades però que tenen la virtualitat de donar-nos uns trets característics de la població que hi habita.

En el redactat que segueix ens hem limitat a posar en relleu els fenòmens característics diferenciadors d'aquesta zona sempre en comparació amb els índexs respectius lliurats per la globalitat dels 27 municipis que integren la Corporació. Són informacions disperses contingudes en el Volúmen I. Informe General publicat per l'esmentat Institut d'Estudis Metropolitans.

8.1.- Dades demogràfiques

Tres són els elements clarament diferenciadors del Besòs respecte a la globalitat dels municipis de la Corporació: la distribució de les edats, la procedència andalusa dels seus habitants i els baixos nivells d'instrucció. Heus aquí la informació de referència:

	<u>Besòs</u>	<u>C.M.B.</u>
Entre 26 i 35 anys	23,-%	20,8%
Entre 55 i 65 anys	12,3	11,7
Nascuts a Andalusia	33,4	28,7
Analfabets	9,1	4,5
Amb estudis primaris incomplets	45,7	30,7

Podem parlar de la relativa importància de la població jove en la plenitud de l'activitat laboral i de la població que es troba a les portes de la jubilació. Gran relleu de la població nascuda a Andalusia. Enorme transcendència de la població analfabeta i dels que són pràcticament analfabets funcionals.

8.2.- La dimensió i els inconvenients de l'habitatge

Les dades objecte de la comparació són les següents:

	<u>Besós</u>	<u>C.M.B.</u>
Habitacles de menys de 50 m ²	10,3	8,3
Entre 51 i 70 m ²	44,1	36,-
Entre 71 i 100 m ²	35,-	31,8
Es queixen de manca d'espai	24,7	18,-
Es queixen d'humitat/fred	22,7	17,7
Es queixen de soroll	20,9	19,2
Sense concretar	71,7	68,9
% habitacles de menys de 70 m ²	54,4	41,3

Podem evocar la gran abundància relativa d'habitacles petits carregats de tota mena d'inconvenients, sobretot l'escassetat d'espai i la humitat o el fred.

8.3.- Els desplaçaments pel treball

Les dades que presenten diferències significatives són aquestes:

	<u>Besós</u>	<u>C.M.B.</u>
Van a Barcelona	40,9	15,1
Van a un altre lloc de la C.M.B.	15,1	12,9
El viatge dura entre 15 i 30 minuts	42,1	38,-
El viatge dura més de 45 minuts	18,7	10,8

Es destaca el gran poder d'atracció de la ciutat de Barcelona per raons de tipus laboral i el gran relleu dels desplaçaments llargs per tal d'accedir al lloc laboral.

8.4.- Aspectes de la qualitat de vida

Pel que respecta a certs aspectes de les condicions de vida i relacionals, els que tenen una significació diferencial són:

	<u>Besós</u>	<u>C.M.B.</u>
Davant les dificultats es redueixen		
despeses en alimentació	8,8	7,2
despeses en la roba	32,1	31,2
Les relacions personals són		
a la mateixa escala	20,3	12,-
al mateix barri	36,6	28,6
La compra del vestit/calçat es fa		
als barris veïns	10,5	8,2
als centres de població	14,7	11,-
a algún lloc de la C.M.B.	9,1	3,5
La compra de mobles es fa		
als barris veïns	11,-	10,6
als centres de població	19,8	9,5
a algún lloc de la C.M.B.	8,5	5,3
Per activitats culturals es va		
al centre de Barcelona	19,9	13,6
no va a recintes	41,6	32,6
no practiquen esport	81,5	74,3
no participen associativament	52,8	46,7

Són dades que permeten dir que la mobilitat de la població és relativament dèbil precisament perquè les relacions personals es satisfan àmpliament en l'entorn més immediat de l'escala o del barri. I, també, que malgrat la important atracció que exerceix Barcelona pel que fa a les activitats culturals, al Besós no hi ha excessiva mobilitat per raons culturals, esportives o participatives; caldria destacar potser la forta atracció dels centres de les diverses poblacions pel que fa als hàbits de compra.

Conclusions. A manera d'alternativa (Reflexions)

1) Donada la dinàmica geogràfica actual no solament de Badalona, sinó també de l'àrea d'influència de Montigalà i la de tota Catalunya en general, podria aparèixer com incongruent i injustificable la necessitat d'habitatges. Si a l'evolució actual de la població hi afegim el fet de la relativa importància de l'índex d'habitatges buits existents a la globalitat del municipi de Badalona, encara es confirmaria aquella primera impressió.

De totes maneres, cal matisar aquella primera intuïció per l'abundància relativa d'habitatges petits que hi ha a l'anomenada àrea Besòs de la Corporació Metropolitana de Barcelona i per l'allau d'inconvenients ressentits per la mateixa població que hi habita, sobretot pel que es refereix a la humitat i el fred, a més de la manca d'espai.

Potser el que convindria assenyalar és que la densitat d'habitants per vivenda de Badalona, essent una dada esperada dintre dels contextos dels municipis de la Corporació, aquelles reduïdes dimensions fan pensar en una deteriorada qualitat de vida que intensifica extraordinàriament la densitat.

Es per aquesta via que es podria arribar a pensar en la incorporació dels nous habitatges; però aquests haurien d'adequar-se a les possibilitats d'uns recursos que, com es veurà més tard, es recolzen en economies clarament insolvents.

El que sembla que si que s'hauria d'evitar, en la hipòtesi de nous habitatges a Montigalà, és que aquests constituïssin una atracció per a persones vingudes de fora, ja que sembla necessària la urgència d'esponjar la ciutat i d'accelerar un increment de la qualitat de vida de la població de Badalona.

Diem això en tant que, considerant les densitats observades als diferents barris de Badalona segons les dades més recents (Cfr. Badalona avui, op. cit. p. 39) referides al 1986, es veu clar que les diferenciacions en l'espai són notables. En efecte, per una mitjana global de Badalona de 106.7 habitants/hectàrees, de 34 barris urbans de la ciutat, 21 superen

clarament la mitjana en una distribució que ens permet parlar d'una notable diferenciació en l'espai. La relació següent no deixa cap mena de dubte:

Sant Mori de Llefià	757,17 habitants/hectàrea
Sant Joan de Llefià	642,41
Congrés	591,94
El Fondo	554,67
La Salut	498,99
Artigas	493,90
Sant Roc	465,09
Nova Lloreda	441,80
Sant Antoni de Llefià i Raval	entre 300 i 400
Dalt de la Vila, Can Claris, Lloreda i Puigfred	entre 200 i 300
Sistrells, Pomar, Casagemes, Bufalà, Progrés, Gorg i Coll i Pujol	entre 100 i 200

2) No és sorprenent que es donin, en un context marcat fortament per la immigració, unes concretes dificultats d'inserció a la societat catalana, marcades per la marginació econòmica i social, una manca de cohesió col·lectiva i unes dificultats de vinculació a l'entorn general del país. En conseqüència, s'hi endevina un cert repliegament sobre si mateix al nivell de les relacions quotidianes. Cal trobar camins de consolidació d'un grup ciutadà capaç de concebre i articular una verdadera ciutat com a empresa col·lectiva que trenqui, no solament les dificultats de vinculació, sinó també la manca de cohesió social denunciades per l'absència relativa de participació cultural, esportiva i associativa.

La provisió d'equipaments adequats a les necessitats reals de la població ha de constituir un primer objectiu, primordial i bàsic en l'entroncament i la dinamització d'una necessària vida col·lectiva. El risc de suburbanització no és només una qüestió de forma urbana sinó el resultat d'una marginació i desarrelament social previs. Amb un objectiu comú i amb uns centres cohesionants es poden generar els vincles necessaris per a donar consistència i entitat a una indispensable vida col·lectiva.

Es per aquí que cal pensar amb els necessaris equipaments i recursos que la població necessita.

3) S'entdevina un desequilibri pel que respecta a les activitats productives i, malgrat els signes clars d'un cert redreçament, la situació no és pas d'ara. Es a dir, hi ha una oferta excessiva de mà d'obra industrial en detriment d'una esperable proporció de persones treballant en el terciari; aquest és un indicador, no solament d'un excés del sector secundari, sinó també d'un més que probable baix nivell de rendes. Aquesta és una constant a tota l'àrea Besós.

Per altra banda, l'embalum relatiu de població activa a Badalona i àdhuc als municipis del Besós, tot i mantenir-se en una proporció no massa divergent del context de Barcelona, es desplaça en la seva pràctica meitat per a atenyer el seu lloc de treball (confirmant, de fet, informacions de 16 anys enrera). Això explica la importància relativa que adquireix el temps de desplaçament en la població treballadora del sector Besós i evoca, no solament els costos suplementaris de les persones que es desplacen, sinó també els perjudicis econòmics dels respectius municipis en tant que deixen de tenir uns ingressos en forma de llicències industrials i comercials, contribucions urbanes, taxes, impostos, etc. o, més indirectament, la inducció a un augment de riquesa dintre d'uns límits municipals determinats. S'està exportant riquesa i els serveis municipals deguts s'han de solventar amb el risc de dèficits econòmics insostenibles per les arques municipals.

Si a tot plegat hi afegim la constatació de la sobreabundància relativa de baixes categories professionals, signe clar d'un baix nivell socio-econòmic i d'un poder adquisitiu limitat, naurem de convenir en què un dels problemes més candents per a la ciutat de Badalona és l'intent de reequilibrar la situació, tant pel que es refereix a l'oferta de treball dels diversos sectors productius com pel que diu relació al nivell socio-econòmic de la població activa amb l'impuls decidit de la terciarització. Un enfocament en aquesta línia podria dinamitar progressivament la vida local, generar una ruptura respecte al procés de suburbialització de tota la ciutat i, per extensió, de tota l'àrea Besós de la comarca del Barcelonès.

4) Els indicis apunten a una disminució relativa de la població que té un treball i a un increment de l'atur censat, sobretot el de primera ocupació. Aquests són indicadors que inciten a aplicar polítiques juvenils adients, sobretot tenint en compte que la franja entre 26 i 35 anys es presenta com a particularment abundant per comparació amb la resta dels municipis de l'antiga Corporació Metropolitana de Barcelona.

A manera de reflexió general

1.- Una lectura que va més enllà dels fets

Les contradiccions constants directament lligades al polígon de Montigalà s'arrossegueu des del començament. Ja hem tingut ocasió de veure com el creuament d'interessos i la perspectiva de dur a terme un negoci lliamner són el punt d'arrencada d'una dinàmica que encara no ha pas dit la seva darrera paraula.

I caldria veure què hi ha al darrere dels actius més aparents, ja que no tot és tan simple com pot aparèixer, precisament perquè hi ha raons que la raó no pot entendre fàcilment.

Per exemple, quan Banca Catalana va realitzar la compra dels terrenys no ignorava de cap manera que aquella era una operació sense perspectiva i àdhuc alguns tècnics de la mateixa casa van arribar a dir que allò seria l'enfonsament de la banca.

"La compra de Montigalà va arribar a l'àrea immobiliària per imposició. Es diu que fou un intercanvi de favors polítics entre Jordi Pujol i Rodolfo Martín Villa, puix que el germà d'aquest, Emilio, era el conseller jurídic de Calpisa S.A."

Segons la proposta dels pactes de 1982, la Corporació Metropolitana de Barcelona i l'Ajuntament de Badalona s'ocuparien de la infraestructura i la Generalitat es faria càrrec de la construcció dels 1.000 habitatges públics plantejats; però hi haqueren moltes tensions precisament perquè en Solans no ho veia clar i s'oposava a que la Generalitat construís els habitatges.

Per altra banda, una vegada aprovats els pactes, la Generalitat havia de construir el parc central i, per tal de dur-ho a terme, el mateix Solans demanava un projecte a l'arquitecte Ricardo Bofill que, una vegada redactat, consistia en una gespa, una escalinata i un mausoleu al capdamunt.

Quan els tècnics municipals van estudiar la proposta, van opinar que en el context de Badalona això era impensable des del moment que Montigalà és usat els dissabtes i diumenges per la població i, per tant, el projecte havia de tenir una concepció completament diferent. Fou aquesta resposta que va portar a en Solans a la interpretació que l'ajuntament apartava el projecte i que ja no s'acceptava la construcció per part de la Generalitat.

La segona raó és un element de pragmatisme considerant la tendència consumista de la població i de la societat en general. Ens agradi o no, això és inevitable i pràcticament imparable. ¿No és una pura ficció anar contra el gran centre comercial com instrument de lluita d'aquesta tendència consumista?

La lectura racional de la realitat ens fa veure que "no és or tot el que relleix".

2.- D'un pla urbanístic a un conflicte polític

La història i l'evolució dels fets o dels aconteixements cobra fins a cert punt raó als qui denuncien la politització de l'afar de Montigalà.

En efecte, plantejat des dels seus inicis com una transcendental operació urbanística del temps de les vaques grasses dels negocis immobiliaris, s'ha derivat a una situació en què tothom hi duu la seva en funció de perspectives polítiques concretes i invocant una doble argumentació que és emprada segons el moment i l'oportunitat ho aconsellin: el servei a la ciutat de Badalona i la legalitat vigent.

Però és que aquests arguments han estat expressats sempre, amb més o menys contundència, en tots els moments del projecte i sigui quina sigui la situació de la propietat: l'interès de Badalona i les condicions legals del planejament.

Aquesta és una dada que no podem oblidar i darrera la qual es podien haver comès els atemptats més antològics, contradient adés la voluntat de servei a Badalona i adés fent excepció a la legislació del moment.

Hom s'adona que tothom està carregat de raons sota els arguments eterns que han dominat la conflictivitat de Montigalà. Les actituds demagògiques alternen amb els arguments populistes i les raons legals amb les legitimacions racionalitzades: un batibull tanmateix ben complicat d'esclarir.

Si repassem els punts àlgids de la història, ens adonem que les etapes més destacades són les següents:

1. El Pla Comercial del 1953 qualifica Montigalà d'agrícola i forestal parcialment urbanitzable.
2. El 1969 és aprovat el Pla Parcial requalificant els terrenys.
3. El 1976 es desencadena una forta oposició popular.

4. El 1977 la propietat presenta un Estudi de Detall per a desbloquejar la sortida que és refusat el mateix any.
5. El 1979 amb l'arribada del govern municipal democràtic, l'ajuntament assumeix la negociació a les seves mans.
6. El 1982 s'arriba al protocol de pactes entre les institucions i la propietat que, desbloquejant la situació, permet de procedir a l'encàrrec de la redacció d'un Pla Especial, el definitiu PERI que és ara vigent.
7. El 1983, i havent-hi un canvi de correlació de forces a l'ajuntament de Badalona, s'aprova el PERI amb la presència d'un hipermercat a Montigalà.
8. El 1987 davant d'una nova correlació de forces al municipi, es tira endavant el PERI amb determinades condicions.
9. La situació actual és l'espera de la llicència d'obres per a iniciar els treballs d'urbanització de Montigalà i començar l'edificació del polígon.

L'itinerari és clar i contradictori i permet dir a algú relacionat amb el Banc Industrial de Catalunya:

"aquest és un afer immobiliari fallit".

Mentre el règim polític no va permetre, Montigalà haqués estat l'objecte d'una intervenció urbanística especulativa pròpia de l'època, absolutament conforme a la legalitat vigent; però creant, en un context sensiblement degradat, una illa urbana excepcional.

L'oposició popular, sensible històricament als problemes de la segregació urbana, reacciona dura i col·lectivament davant la planificació desitjada i aconsegueix aturar el projecte, malgrat els intents desesperats de la propietat de tirar-lo endavant. S'aprofitava el moment que la transició espanyola a la democràcia era una conjuntura més respectuosa amb el poble.

El primer ajuntament democràtic de Badalona, aconsegueix de prendre en mà les negociacions i interessar les institucions pertinents (Corporació Metropolitana de Barcelona i Generalitat de Catalunya) en les mateixes.

Surt a la llum el Pla Especial i s'aprova en un context polític tanmateix ben diferent: és l'alegria d'uns i la desesperació i insatisfacció dels altres: uns veuen que aquesta és la definitiva sortida i els altres

tenen la impressió que no s'adequa del tot a les veritaderes necessitats de la ciutat de Badalona.

A partir d'aquest moment, tothom ho veu segons el vidre focal emprat: si al cinturó de ronda, no a la implantació d'un hipermercat, s'ha d'equilibrar la globalitat de Badalona, cal prioritzar l'activitat econòmica, s'han d'exigir els compromisos de la institució autonòmica, ha de prevaldre l'obra d'òs públic sobre la que és privada, Montigalà ha d'ésser un parc natural, etc.

Hi ha algú que ens ha dit:

"àdhuc per les decisions tècniques de volumètries constructives tothom hi vol dir la seva".

Tot el problema radica en l'excessiva politització del tema i, al costat de postures que formulen alternatives segons la seva visió de les coses i de Badalona en concret, n'hi ha d'altres que bloquegen sistemàticament el projecte mantenint posicions que s'acosten més a la intolerància que a la racionalitat.

El panorama històric ens permet dir que s'ha passat d'un pla urbanístic a un conflicte polític agut.

Mentrestant, és cert que les dilacions en el projecte definitiu van directament en contra dels interessos de la població. Ni els arguments econòmics i socials, ni els de racionalitat, ni els que tenen únicament compte de la legalitat, poden justificar, de cap manera, que les decisions s'eternitzin.

Hom té la impressió que s'hauria de deixar la responsabilitat als tècnics, confiar més amb els governants elegits pel poble i deixar que les coses segueixin el seu curs.

¿Està capacitada el poble de Badalona per donar cohesió i unitat als seus interessos col·lectius per damunt d'altres més partidistes? ¿Està capacitada la gent de Badalona de donar o formular una opinió unitària entorn de què se n'ha de fer de Montigalà? La resposta a aquests interrogants ens ha de fer actuar en conseqüència.

Es viu una tensió basada en la desconfiança sistemàtica i, amb aquest pressupòsit, el diàleg és difícil, ja que el que sembla afavorir el poble dóna la impressió que no està d'acord amb la legalitat, i els arguments

normativistes creen la sensació d'anar contra dels interessos de Badalona. Qui podrà desfer l'embolic?

Sembla que es tracti d'un diàleg de sords, una conversa en què no hi ha comunicació verbal, sinó només i exclusivament la defensa d'uns interessos que, d'una banda, pretenen recuperar els negocis perduts i, de l'altra, construir un pla a la mesura del model de societat per la qual es lluita. Qui té veritablement la veritat absoluta?

No serem pas nosaltnes que gosarem d'assenyalar amb el dit a ningú; però sí que volem manifestar que, més enllà dels interessos de la propietat, més enllà de les utilitats o dels beneficis buscats pels diversos grups en litigi, tota dilació o qualsevol ajornament és una pròrroga innecessària i perillosa en tant que condicionadora d'unes potencialitats reals que no es posen, de cap manera, al servei de la població de Badalona. Dóna la impressió, vista la problemàtica des de fora, que s'està infligint un greuge al poble.

I en veritat que el que acabem de dir és sentit per força grups en litigi. Això es sent a l'ambient, es capta, s'intueix. Tanmateix ben pocs gosen dir-ho obertament i d'altres només ho expressen indirectament. La fidelitat a la història del conflicte exigeix que es trobi una solució ràpida; solució que, ben cert, no serà pas al gust de tots, que comportarà esquinçaments interiors i potser exteriors, que inclourà crítiques i denúncies més o menys molestes.

Nosaltnes pensem, en definitiva, que, malgrat els errors històrics i tot i que molts extrems del problema poden semblar penjats, cal mirar endavant.

I mirar endavant vol dir mantenir-se fidels als pactes sellats un dia per les diverses administracions i la propietat i realitzar el que ha d'ésser una solució, potser fragmentada i parcial, dels problemes de Badalona.

BIBLIografia - RESUM

MONTIQUALA. SOCIOLOGIA D'UN CONFLICTE

A finals de 1977, la Federació d'Associacions de Veïns de Badalona es va posar en contacte amb tècnics del Secretariat de Coordinació pel Desenvolupament (SECOD) per demanar assessorament sobre el polígon Batlloria-Montiquala, el desenvolupament del qual estava pendent de l'aprovació d'un Estudi de Detall presentat per Montiquala Societat Anònima a la Corporació Metropolitana de Barcelona amb la finalitat d'adequar el Pla Parcial de la zona, ja aprovat, a les directrius incluídes al Pla General Metropolità de Barcelona.

Han passat deu anys. La mateixa Federació d'Associacions de Veïns de Badalona ha demanat a la Fundació Jaume Bofill un altre informe sobre la realitat del polèmic polígon, centre d'interessos privats, de conflictes polítics i de raonables aspiracions dels uns i dels altres.

La història i l'evolució dels fets a l'entorn de la problemàtica del polígon Batlloria-Montiquala, uns dos milions de metres quadrats de terreny en un context en què l'escassetat de sòl és evident, dona en certa manera la raó als qui denuncien la seva politització durant aquests últims anys. Si repassem els punts al·ludits de la història del polèmic polígon podem ressenyar nou etapes:

- 1.- El Pla Comarcal de 1953 qualifica el polígon de Batlloria-Montiquala com a zona agrícola i forestal parcialment urbanitzable.
- 2.- El 1969 s'aprova el Pla Parcial que requalifica els terrenys.
- 3.- El 1976 es desencadena una forta oposició popular.
- 4.- El 1977 la propietat presenta un estudi detallat per desbloquejar la situació. L'estudi de detall és rebutjat.
- 5.- El 1979, el govern municipal sorgit de les primeres eleccions democràtiques assumeix la negociació.
- 6.- El 1982 s'arriba al protocol de pactes entre les institucions i la propietat. Desbloquejada la situació, es procedeix a encarregar la redacció d'un Pla Especial, el PERI definitiu ara vigent.

- 7.- El 1983, en el moment d'un canvi de correlació de forces a l'Ajuntament de Badalona, s'aprova el PERI amb la inclusió d'un supermercat al polígon.
- 8.- El 1987, i amb una nova correlació de forces al municipi, es tira endavant el PERI amb determinades condicions.
- 9.- La situació actual es la d'espera de les llicències d'obres que permetin d'iniciar els treballs d'urbanització del polígon com a pas previ a la seva edificació.

Planejat als seus inicis com una gran operació urbanística dels temps de les vaques grasses dels negocis immobiliaris, la història del polígon de Batllòria-Montigalà ha derivat cap a una situació en la qual tothom té la seva opinió en funció de perspectives polítiques concretes, tot invocant una doble argumentació que és utilitzada segons el moment i la oportunitat l'aconsellin: el servei a la ciutat de Badalona i la legalitat vident. Són lluny els temps que Batllòria-Montigalà es planejava com una ciutat residencial modèlica. Eren els temps que Calpisa, una immobiliària alacantina, s'havia fet amb la propietat dels terrenys després d'una llarga negociació amb les dues associacions de propietaris que, al final, van acabar venent perquè es van convèncer que el cost de la urbanització del polígon demanava uns recursos financers de gran envergadura.

El preu unitari que Calpisa va pagar pels terrenys va ser de 23,36 pessetes el metre quadrat. El 30 d'abril de 1974 es va aprovar el projecte d'urbanització i aquell mateix any Calpisa desapareix per donar pas a Montigalà Sociedad Anónima i al Banco Industrial de Catalunya i al Banco Catalán de Desarrollo com a propietaris de la societat. La situació financera es va tornar, al cap dels anys, tan complexa com la posició dels partits polítics pel que fa a Montigalà, un cop instaurada la democràcia: Calpisa era una immobiliària dins de l'òrbita del Banco de Alicante i el Banco de Alicante va ser adquirit per Banca Catalana, dins de l'òrbita de la qual figurava el Banco Industrial de Catalunya que s'havia fet amb un cinquanta per cent de les accions de Batllòria-Montigalà. La crisi financera de Banca Catalana i també del Banco Catalán de Desarrollo, que operava dins de l'òrbita del Banco de Madrid i era propietària de l'altre cinquanta per cent dels ter-

renys, va fer que aquests passessin a ser propietat del Banco Español de Crédito i del Fondo de Garantia de Depósitos.

La història del llarg conflicte al voltant del polígon, amb les seves mobilitzacions i els seus canvis de rumb pel que fa a les seves previsions, està continguda a l'informe que la Fundació Jaume Bofill lliurara a l'Associació de Veïns de Badalona pròximament.

En aquesta ponència, que s'ha d'ajustar a una obligada brevetat, anem a centrar-nos, en principi, en unes consideracions socials i econòmiques al voltant de la població de Badalona i de l'àrea d'influència en què el polígon es troba situat.

«És Batllòria-Montigalà una solució per al déficit d'habitatges que pateix Badalona?»

Donada la dinàmica demogràfica actual, no solament de Badalona sino també de l'àrea d'influència de Montigalà i la de tot Catalunya en general, podria semblar inconduent i injustificable la necessitat d'habitatges. Si a l'evolució actual de la població hi sumem el fet de la relativa importància de l'índex d'habitatges buits que hi ha a la totalitat del municipi de Badalona (8.638), encara es confirma aquella primera impressió. La densitat d'habitants per habitatge a Badalona no resulta anormal. Si en tot cas hi ha alguna cosa que destaquï a l'estudi que hem dut a terme, és la reduïda dimensió de la majoria dels habitatges. Cosa que fa pensar en una deteriorada qualitat de vida.

La construcció de nous habitatges al polígon de Batllòria-Montigalà podria esponjar Badalona, però sempre si es té en compte que aquests nous habitatges s'haurien d'adequar als recursos d'una població que, com es pot veure en una altra part de l'informe, viu en una economia clarament insolvent.

«Montigalà com a nucli d'equipaments?»

De l'estudi realitzat se'n desprèn que en un context com el de l'àrea d'influència de Batllòria-Montigalà, marcat fortament per la immigració, es

donen unes concretes difícils condicions d'inserció en la societat catalana. Marginalització econòmica i social, falta de cohesió col·lectiva i dificultats de vinculació a l'entorn general del país són els trets més comuns d'aquestes dificultats d'inserció.

En conseqüència, s'endevina un cert replegament damunt d'ell mateix del ciutadà no inserat, cosa que repercuteix negativament en les seves relacions quotidianes.

Fa falta trobar camins de consolidació d'un grup ciutadà capaç de concebre i d'articular una veritable ciutat com a empresa col·lectiva que acabi no solament amb les dificultats de vinculació sinó també amb la falta de cohesió social denunciades per l'absència de participació cultural, esportiva i associativa.

La provisió d'equipaments adequats a les necessitats reals de la població ha de constituir un primer objectiu, primordial i bàsic en la dinamització d'una necessària vida col·lectiva. El risc de suburbialització no és només una qüestió de forma urbana sinó el resultat d'una marginalització i desarrelament social previ.

Amb un objectiu comú i uns centres coneguts es poden generar els vincles necessaris per a donar consistència i entitat a una indispensable vida col·lectiva. És necessari pensar, doncs, en els equipaments i recursos que la població necessita.

«Pot ser Batllòria-Montfalcó una solució per l'atur?»

L'estudi del món laboral de l'àrea d'influència del polígon reflecteix que s'està donant una oferta excessiva de mà d'obra industrial, en detriment d'una esperada proporció de persones treballant en el sector terciari. Aquesta dada és indicadora no solament d'un excés del sector secundari sinó també d'un més que probable baix nivell de les rendes. Aquesta és una constant de tota l'àrea del Besòs.

La meitat d'aquesta població treballadora es desplaça fora del seu lloc de residència per complir el seu horari laboral. A la importància que pren el temps dedicat al desplaçament s'hi suma el cost suplementari dels desplaçaments i els perjudicis econòmics dels respectius municipis que deixen de percebre ingressos en forma de llicències industrials o comercials, contribucions urbanes, taxes, impostos, etc. L'àrea del Besòs està exportant riquesa en tant que els serveis municipals d'aquestes poblacions s'han de solventar amb dèficits.

Cal constatar també la sobreabundància relativa de categories professionals baixes, signe clar d'un baix nivell socio-econòmic i d'un poder adquisitiu limitat, cosa que ens porta a afirmar que un dels problemes més candents per la ciutat de Badalona és l'intent de reequilibrar la situació, tant pel que fa a l'oferta de treball dels diversos sectors productius com pel que es refereix al nivell socio-econòmic de la població activa amb l'impuls decidit cap a la terciarització.

Un enfocament en aquesta direcció podria dinamitzar progressivament la vida local generant una ruptura pel que fa al procés de suburbialització de tota la ciutat i, per extensió, de tota l'àrea de la comarca del Barcelonès. Els índexs estudiats apunten cap a una disminució relativa de la població que té feina i cap a un increment de l'atur censat, sobretot pel que fa a la primera feina. Aquests indicadors inciten a aplicar polítiques juvenils adequades sobretot si tenim en compte que la franja entre 26 i 35 anys es presenta particularment abundant en comparació amb els municipis de l'antiga Corporació Metropolitana de Barcelona.

Aquestes dades són una reflexió que ens porta a afirmar que si Badalona no s'espavila per subsanar els importants dèficits que arrossega de fa temps, pot accentuar-se la seva crisi. Segurament per això l'oposició, o bona part de la mateixa, insisteix en què cal començar a treballar de cara als equipaments, donant prioritat a tot el que sigui obra de la iniciativa privada. La reivindicació és del tot raonable. ¿A qui correspon fer aquests equipaments a Montquaià? És clar que tot allò que sigui ensenyament i sanitat depèn de la Generalitat de Catalunya (a més dels habitatges públics i del

parc central), i tot allò que faci referència a equipaments locals correspon a l'Ajuntament de Badalona.

La protesta al voltant de l'hipermercat Continente, que ha mobilitzat recentment la població badalonina, parteix d'una discussió que per uns és ideològica i per altres és simplement la salvació del seu negoci. Hi ha dues raons que recolzen la conveniència de la implantació del gran centre comercial. La primera és la consideració de l'estructura anacrònica, ensopida, amb costos importants, del comerç detallista de Badalona. Amb una estructura comercial de pura supervivència, els comerciants carreguen molt sobre els preus i això afecta el consumidor. El gran centre comercial suposaria la desaparició de molts comerços però també un revulsiu de cara a la modernització i competitivitat d'aquells que afrontaran el risc, cosa que aniria a favor del consumidor i de la pròpia ciutat. La segona raó parteix del pragmatisme: tenint en compte la tendència consumista de la població en general, resulta pura ficció anar en contra del gran centre comercial com a instrument de lluita d'aquesta tendència consumista.

Les contradiccions són una cosa consubstancial a la història del polígon de Montigalà. El creuament d'interessos i la perspectiva de portar a cap un negoci rendible, han estat constants en una dinàmica que encara no ha dit la seva última paraula. En ocasions i davant de determinades paraules o actituds faria falta poder parar-se a analitzar què s'hi amaga darrera. Montigalà és una història complicada darrera la qual existeixen raons que la racionalitat no assimila fàcilment. Per exemple, quan Banca Catalana va comprar els terrenys no ignorava que es tractava d'una operació sense perspectiva i fins i tot alguns tècnics d'aquesta Banca van arribar a comentar que això seria l'enfonsament de l'entitat.

Un altre exemple. Quan es signen els pactes de 1982, s'acorda que la Corporació Metropolitana de Barcelona i l'Ajuntament de Badalona s'ocuparan de la infraestructura del polígon i la Generalitat hi construirà mil vivendes i un parc central. Això no es va complir perquè el projecte encarregat a Ricardo Bofill va ser considerat inadequat pels tècnics de l'Ajuntament de Badalona i Miquel Solans, reticent davant del compromís de la Generalitat

de construir els habitatges, va considerar que la no acceptació del parc era una forma d'aparcar el projecte Montidala per part de l'Ajuntament de Badalona.

El problema de Montidala és avui el de la seva excessiva politització. Al costat de veus que formulen alternatives segons la seva visió de les coses, hi ha les veus dels que sistemàticament bloquegen qualsevol projecte i mantenen posicions que s'acosten més a la intolerància que no pas a la racionalitat.

El panorama històric estudiat ens permet dir que s'ha passat d'un pla urbanístic a un conflicte polític agut.

Convergència i Unió, que va formar part del govern municipal de Badalona des del maig de 1983 fins a les últimes eleccions municipals, és avui partidari del PERI actual sempre que es respecti la urbanització ja duta a terme. La seva postura podria resumir-se com la d'un sí al PERI amb matísos, ja que el partit es divideix en dues postures, favorable i contrària, pel que fa a la instal·lació de l'hipermercat.

Iniciativa per Catalunya, coalició que des del juny de 1987 governa l'Ajuntament amb el PSC, es divideix en diverses posicions.

El PSUC, en canvi, sembla considerar que ja no es pot renegociar la propietat immobiliària de Banca Catalana en poder del Fons de Garantia de Dipòsits perquè el 51% de la propietat de Montidala està en mans del Banco Español de Crédito, cosa que impediria a l'Ajuntament de dissenyar totalment el futur del polígon. El partit dels Comunistes de Catalunya afirma que el 40% de la propietat del polígon, en poder del Fons, hauria de revertir en el municipi, així tornaria a la població allò que ha estat pagat amb diner públic.

La coalició ha pactat la continuació del PERI i vol que aquest es desenvolupi. Però hi posa condicions, s'oposa a l'hipermercat i ofereix aquests terrenys per a la quarta universitat.

El PSC, en el govern municipal des del 1983, primer amb Convergència i ara amb Iniciativa per Catalunya, va aprovar el PERI i va acceptar l'hipermercat en temps de la seva coalició amb CiU. Ara, en coalició amb IC, el PSC afirma, pel que fa a l'hipermercat, que aquesta és una qüestió que depèn exclusivament de la Generalitat de Catalunya. Els pactes municipals subscrits pel PSC i IC després de les eleccions del 10 de juny de 1987 recullen que abans de prendre una decisió referent a l'hipermercat s'havia de dur a terme un estudi previ que, segons els socialistes, correspon a la Generalitat.

En el debat, apareixen postures ideològiques atractives i, en part, plenes de raó: les que propugnen tornar Montigalà a la situació urbanística anterior a 1969 o bé les que plantejen la recuperació de la propietat immobiliària en virtut de la nova situació de la propietat creada per la transferència de la proporció que era de Banca Catalana al Fons de Garantia de Dipòsits.

És cert que els terrenys de Montigalà han protagonitzat un increment de preu pel sol fet que han passat a ser definitius, des de la seva situació d'agrícola, forestal i parcialment urbanitzable (uns 9.000 habitants) pel Pla Comarcal de 1953, com a sòl urbà. Si d'aquesta plusvàlua en descontem la inversió efectuada (cost dels projectes, estudis, obres d'urbanització, etc.) sequeix donant-se un increment del valor d'aquests terrenys a partir de l'expectativa d'una demanda de sòl originada per una ciutat que creix i de l'exercici per part de l'Administració de la competència o ordenació urbanística.

Afirmar que allò que ha sorgit d'un procés social i d'una actuació de l'administració pública és una plusvàlua pública que ha de ser apropiada públicament, és jurídicament inaplicable malgrat la seva lògica total i del seu correcte plantejament polític. El nostre ordenament jurídic reconeix el caràcter públic o col·lectiu de les plusvàlues originades pel creixement de la ciutat i pels plans urbanístics successius, però només des d'un punt de vista indirecte. Permet l'apropiació privada de l'increment de valor que

coexisteix amb la recuperació per part de l'administració (en el nostre cas els Ajuntaments) només per la via de l'impost sobre les plusvàlues que graven qualsevol transmissió. No és, de cap manera, una socialització sistemàtica del sòl urbanitzable.

Tornar els terrenys de Montigalà a la qualificació urbanística agrícola i forestal que tenien abans equival a pagar la factura que hi ha darrera, i, de factures d'aquesta mena, pagades amb diner del contribuent, n'hi ha força. Els dèficits acumulats als anys del franquisme (ja sigui per processos fraudulents i especulatius, ja per gestions francament deficientes) van aflorant cada dia que passa, al marge de processos tan clars com els fons de reconversió industrial, els fons de garantia de dipòsits bancaris, els dèficits de tota mena, com ara els dels transports públics o els de la seguretat social.

El diner públic no és inesgotable i s'ha d'administrar amb rigor. Cada govern té la responsabilitat d'administrar els recursos públics de la millor manera que cregui que serveix a la societat i sempre d'acord amb la legalitat vigent. Els pactes municipals després de les eleccions de juny de 1987 recollien la voluntat municipal de negociar amb la propietat per intentar d'aconseguir part del sòl de Montigalà, controlat per Banesto i amb el Fons de Garantia de Dipòsits com accionista.

Va haver-hi un temps, amb els socialistes a la oposició, que es va estudiar de presentar un projecte de llei perquè els béns del Fons revertissin al poble. El projecte ara està oblidat. Pels socialistes, la funció del Fons no és la d'invertir sinó la de liquidar.

L'Ajuntament de Badalona, diuen els mateixos socialistes que el regeixen, ni té els diners que el Fons li demanaria per la seva part dels terrenys de Montigalà ni pot demanar aquests diners a Hisenda perquè no hi ha cap administració que regali res.

Montigalà és una vella factura pendent. La seva història arrenca d'uns anys

d'urbanisme especulatiu absolutament conforme a la legalitat vigent (hi ha moltes legalitats vidents, tantes com plans urbanistics).

Més endavant, l'oposició popular, sensible històricament als problemes de la segregació urbana, va reaccionar amb duresa davant de la urbanització projectada, aconseguint de parar el projecte malorat els interessos desesperats de la propietat per tirar-lo endavant. El primer Ajuntament democràtic de Badalona va aconseguir de fer-se amb les negociacions i d'interessar-hi les institucions pertinents (Corporació Metropolitana de Barcelona i Generalitat de Catalunya).

Va sorgir llavors a la llum un Pla Especial que es va aprovar en un context polític ben diferent al del règim anterior. Va ser l'alegria dels uns i la desesperació dels altres. Els primers van veure-hi la sortida definitiva del problema i els altres van tenir la impressió que no s'adequava a les autèntiques necessitats de Badalona. A partir d'aquest moment tot va ser segons el color del cristall ideològic amb què es mirava el problema.

Si al cinturó de ronda; no a la implantació d'un hipermercat. Cal equilibrar la globalitat de Badalona; s'ha de donar prioritat a l'activitat econòmica. S'han d'exigir els compromisos de la institució autonòmica; han de prevaler les obres d'utilitat pública sobre el que és privat. Montigalà ha de ser un parc natural; a Montigalà ni caben les indústries que han de revitalitzar el mercat del treball...

La fidelitat a la història del conflicte exigeix que es trobi una solució ràpida. Una solució que, evidentment, no serà del gust de tothom, que durà esquinçament interior i segurament exterior. Una solució que aixecarà crítiques i denúncies més o menys molestes.

Nosaltres creiem que, en definitiva, malorat els errors històrics i malgrat que molts serrells del problema pot semblar que quedin penjant, fa falta mirar cap endavant. Mirar cap endavant vol dir mantenir-se fidel als pactes segellats per les diverses administracions i la propietat per tal de dur a

terme un projecte que ha de ser una solució, tal vegada fragmentada i parcial, però solució al cap i a la fi, dels problemes de Badalona.

és absurd i perillós seguir mirant cap endarrera. Els temps que Montigalà havia de ser una urbanització model han passat. Han passat també les convocatòries a mobilitzacions unitàries dels temps que el poble no tenia representants democràticament elegits.

Ara és temps de fer altres anàlisis, sempre dins del context del protocol d'acords subscrit el 13 de juliol de 1982 entre el Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, la Corporació Metropolitana de Barcelona i l'Ajuntament de Badalona així com pel representant de la Junta de Compensació de Batllòria-Montigalà (la propietat), protocol d'acords referents a la solució urbanística del polígon.

Aquell PERI sorgit d'aquells acords, al que va donar forma urbanística Manuel de Solà Morales, és el que encara es troba sobre la taula i és encara objecte de polèmica fins i tot per la propietat, que no considera que s'haqí respectat l'obra feta.

és cert també que, mentrestant, la dilació en el projecte definitiu va directament en contra dels interessos de la població. Ni els arguments econòmics i socials ni els de la racionalitat, ni tampoc els arguments dels que tenen només en compte la legalitat, no poden justificar, de cap manera que les decisions s'eternitzin.

Ens fa la impressió que s'hauria de deixar la responsabilitat del futur del polígon als tècnics, confiar més en els governants elegits pel poble i deixar que les coses seguissin el seu curs.

¿Està en condicions el poble de Badalona de donar cohesió i unitat als seus interessos col·lectius per damunt d'altres interessos més partidistes?
¿Està en condicions la gent de Badalona de donar o formular una opinió unitària sobre allò que s'ha de fer a Montigalà? La resposta a aquests interrogants ens ha de fer actuar en conseqüència.

Es viu una tensió basada en la desconfiança sistemàtica i amb aquest presupòsit el diàleg és difícil. Allò que sembla afavorir al poble dona la impressió que no està d'acord amb la legalitat i els arguments normativistes fan la impressió d'anar en contra dels interessos de Badalona. ¿Qui pot desembullar aquesta troca?

Montiqalà sembla a vegades un diàleg de sords, una conversa en que no hi ha comunicació verbal. Només la defensa d'uns interessos que, d'una banda, pretenen fer els negocis perduts i, de l'altra, somnien en construir un parc a mida del model de societat pel qual es lluita. ¿Qui està en possessió de la veritat absoluta?

No serem nosaltres qui assenyalarà ningú amb el dit. Però sí que volem manifestar que, més enllà de la utilitat o dels beneficis buscats pels diversos grups presents a la discussió, tota dilació és una pròrroga innecessària i perillosa en tant que condiciona unes potencialitats reals que no es posen de cap manera al servei de la població de Badalona.

Vist des de fora, fa la impressió que s'està infligint un greuge al poble.

Raimon Bonal Falgàs

Josep Martí Gómez

MONTIGALÀ: SOCIOLOGIA DE UN CONFLICTO

A finales de 1977 la Federación de Asociaciones de Vecinos de Badalona se puso en contacto con técnicos del Secretariat de Coordinació pel Desenvolupament (SECUD), para pedir asesoramiento sobre el polígono Batlloria-Montigalà, cuyo desarrollo estaba pendiente de la aprobación de un Estudio de Detalle presentado por Montigalà Sociedad Anónima a la Corporación Metropolitana de Barcelona con el fin de adecuar el Plan Parcial de la zona, ya aprobado, a las directrices incluidas en el Plan General Metropolitano de Barcelona.

Han pasado diez años. La misma Federación de Asociaciones de Vecinos de Badalona ha solicitado a la Fundació Jaume Bofill otro informe sobre la realidad del polémico polígono centro de intereses privados, de conflictos políticos y de razonables aspiraciones de unos y otros.

La historia y la evolución de los hechos en torno a la problemática del polígono Batlloria-Montigalà, cerca de dos millones de metros cuadrados de terreno en un contexto en donde la escasez de suelo es evidente, da en cierto modo la razón a quienes denuncian su politización a lo largo de los últimos años.

Si repasamos los puntos aludidos de la historia del polémico polígono podemos reseñar nueve etapas:

- 1.- El Plan Comarcal de 1953 califica al polígono de Batlloria-Montigalà como zona agrícola y forestal parcialmente urbanizable.
- 2.- En 1969 es aprobado el Plan Parcial que recalifica los terrenos.
- 3.- En 1976 se desencadena una fuerte oposición popular.
- 4.- En 1977 la propiedad presenta un estudio de detalle para desbloquear la situación. El estudio de detalle es rechazado.
- 5.- En 1979, el gobierno municipal surgido de las primeras elecciones democráticas asume la negociación.
- 6.- En 1982 se llega al protocolo de pactos entre las instituciones y la

propiedad. Desbloqueada la situación, se procede a encarar la redacción de un Plan Especial, el definitivo PERI ahora vigente.

7.- En 1983, en el momento de un cambio de correlación de fuerzas en el Ayuntamiento de Badalona, se aprueba el PERI con la presencia de un hipermercado en el polígono.

8.- En 1987 y con una nueva correlación de fuerzas en el municipio se tira adelante el PERI con determinadas condiciones.

9.- La situación actual está a la espera de las licencias de obras que permiten iniciar los trabajos de urbanización del polígono como paso previo a su edificación.

Planeado en sus inicios como una operación urbanística en los tiempos de las vacas gordas de los negocios inmobiliarios, la historia del polígono de Batlloria-Montigalá ha derivado a una situación en la que cada uno tiene su opinión en función de perspectivas políticas concretas e invocando una doble argumentación que es empleada según el momento y la oportunidad lo aconsejen: el servicio a la ciudad de Badalona y la legalidad vigente.

Están lejanos los tiempos en que Batlloria-Montigalá se planeaba como una ciudad residencial modélica. Eran los tiempos en que Calpisa, una inmobiliaria alicantina, se había hecho con la propiedad de los terrenos tras una larga etapa de negociaciones con las dos asociaciones de propietarios que a la postre terminaron vendiendo porque fueron conscientes de que el coste de urbanización del polígono requería unos recursos financieros de gran envergadura.

El precio unitario que Calpisa pagó por los terrenos fue de 23,36 pesetas el metro. El 30 de abril de 1974 fue aprobado el proyecto de urbanización y aquel mismo año Calpisa desaparece para dejar paso a Montigalá Sociedad Anónima y al Banco Industrial de Cataluña y al Banco Catalán de Desarrollo como propietarios de la sociedad. La situación financiera resultó al cabo de los años tan compleja como la posición de los partidos políticos en torno a Montigalá una vez instaurada la democracia: Calpisa era una inmobiliaria dentro de la órbita del Banco de Alicante y el Banco de Alicante fue adquirido por Banca Catalana, dentro de cuya órbita figuraba el Banco

Industrial de Cataluña que se había hecho con las acciones de Batlloria-Montigalá en un cincuenta por ciento. La crisis financiera de Banca Catalana y también del Banco Catalán de Desarrollo que operaba dentro de la órbita del Banco de Madrid y era propietario de otro cincuenta por ciento de los terrenos hizo que éstos pasaran a ser del Banco Español de Crédito y del Fondo de Garantía de Depósitos.

La historia del largo conflicto en torno al polígono, con sus movilizaciones y sus cambios de rumbo respecto a las previsiones del mismo, están contenidos en el informe que la Fundació Jaume Bofill librarà a la Asociación de Vecinos de Badalona dentro de pocas fechas.

En esta ponencia que debe ajustarse a una obligada brevedad, vamos a centrarnos, en principio, en unas consideraciones sociales y económicas en torno a la población de Badalona y área de influencia en donde el polígono se halla emplazado.

¿Es Batlloria-Montigalá una solución para el déficit de viviendas que sufre Badalona?

Dada la dinámica demográfica actual, no solamente de Badalona sino también del área de influencia de Montigalá y la de toda Cataluña en general, podría aparecer como incongruente e injustificable la necesidad de viviendas. Si a la evolución actual de la población sumamos el hecho de la relativa importancia del índice de viviendas vacías existentes en la globalidad del municipio de Badalona (8.638) todavía se confirma más esta primera impresión.

La densidad de habitantes por vivienda en Badalona no resulta anormal. Si acaso destaca algo en el estudio que hemos realizado es la reducida dimensión de la mayoría de las viviendas. Ello hace pensar en una deteriorada calidad de vida.

Nuevas viviendas en el polígono de Batlloria-Montigalá podrían esponjar Badalona pero siempre teniendo en cuenta que esas nuevas viviendas tendrían

que adecuarse a los recursos de una población que, como se ve en otra parte del informe, vive dentro de una economía claramente insolvente.

¿Montiçalá como núcleo de equipamientos?

Del estudio realizado se desprende que en un contexto como el del área de influencia de Batlloria-Montiçalá, marcado fuertemente por la inmigración, se dan unas concretas dificultades de inserción en la sociedad catalana. Marginación económica y social, falta de cohesión colectiva y dificultades de vinculación al entorno general del país son los rasgos más comunes a esas dificultades de inserción.

En consecuencia, se adivina un cierto repliegue sobre sí mismo del ciudadano no insertado, lo que repercute negativamente en sus relaciones cotidianas.

Hace falta encontrar caminos de consolidación de un grupo ciudadano capaz de concebir y articular una verdadera ciudad como empresa colectiva que rompa no solamente las dificultades de vinculación sino también la falta de cohesión social denunciadas por la ausencia de participación cultural, deportiva o asociativa.

La previsión de equipamientos adecuados a las necesidades reales de la población ha de constituir un primer objetivo, primordial y básico en la dinamización de una necesaria vida colectiva. El riesgo de suburbialización no es tan sólo una cuestión de forma urbana sino el resultado de una marginación y desarraigo social previo.

Con un objetivo común y unos centros cohesionados se pueden generar los vínculos necesarios para dar consistencia y entidad a una indispensable vida colectiva.

Es necesario pensar, pues, en los equipamientos y recursos que la población necesita.

¿Puede ser Batlloria-Montigalá una solución al paro?

El estudio del mundo laboral del área de influencia del polígono refleja que se da una oferta excesiva de mano de obra industrial en detrimento de una esperada proporción de personas trabajando en el sector terciario. Este dato es indicador no solamente de un exceso del sector secundario sino también de un más que probable bajo nivel de rentas. Esta es una constante en toda el área del Besós.

La mitad de esa población trabajadora se desplaza fuera de su lugar de residencia para cumplir su horario laboral. A la importancia que adquiere el tiempo dedicado al desplazamiento se suma el costo suplementario que hay que pagar por los desplazamientos y los prejuicios económicos de los respectivos ^{que} dejan de percibir los ingresos en forma de licencias industriales o comerciales, contribuciones urbanas, tasas, impuestos, etc.

El área del Besós está exportando riqueza en tanto que los servicios municipales de esas poblaciones se han de solventar con déficits.

Hay que constatar también la sobreabundancia relativa de bajas categorías profesionales, signo claro de un bajo nivel socio-económico y de un poder adquisitivo limitado lo que nos lleva a afirmar que uno de los problemas más candentes para la ciudad de Badalona es el intento de reequilibrar la situación tanto por lo que se refiere a la oferta de trabajo de los diversos sectores productivos como por lo que respecta al nivel socio-económico de la población activa con el impulso decidido a la terciarización.

Un enfoque en esta línea podría dinamizar progresivamente la vida local generando una ruptura respecto al proceso de suburbialización de toda la ciudad y, por extensión, de toda el área de la comarca del Barcelonès.

Los índices estudiados apuntan a una disminución relativa de la población que tiene un empleo y a un incremento del paro censado, sobre todo en la primera ocupación. Estos indicadores incitan a aplicar políticas juveniles adecuadas sobre todo si tenemos en cuenta que la franja entre 26 y 35 años

se presenta como particularmente abundante en comparación con los municipios de la antigua Corporación Metropolitana de Barcelona.

Estos datos son una reflexión que nos lleva a afirmar que si Badalona no se espabila para subsanar los importantes déficits que arrastra desde hace tiempo puede acentuarse su crisis.

Seguramente es por esto por lo que la oposición, o buena parte de ella, insiste en que hay que empezar a trabajar por los equipamientos, dando prioridad a todo lo que sea de utilidad social, primándolo sobre lo que sea obra de la iniciativa privada. La reivindicación es perfectamente razonable.

¿A quién corresponde hacer estos equipamientos en Montigalá? Está claro que todo lo que sea enseñanza y sanidad depende de la Generalitat de Catalunya, (amén de las viviendas públicas y del parque central) y todo lo que tenga referencia a equipamientos locales corresponde al Ayuntamiento de Badalona. La protesta en torno al hipermercado Continente que ha movilizado recientemente a la población badalonense parte de una discusión que para unos es ideológica y para otros simplemente la salvación de su negocio.

Hay dos razones que apoyan la conveniencia de la implantación del gran centro comercial.

La primera es la consideración de la estructura anacrónica, aletargada, con costes importantes, del comercio detallista de Badalona. Con una estructura comercial de pura supervivencia, los comerciantes cargan mucho en los precios y eso repercute en el consumidor. El gran centro comercial supondría la desaparición de muchos comercios pero también un revulsivo para la modernización y competitividad de los que afrontaran el riesgo, lo que redundaría en beneficio del consumidor y de la propia ciudad.

La segunda razón parte del pragmatismo: considerando la tendencia consumista de la población en general resulta pura ficción ir contra el gran centro comercial como instrumento de lucha de esta tendencia consumista.

Las contradicciones son algo consustancial a la historia del polígono de Montigalá. El cruce de intereses y la perspectiva de llevar a cabo un negocio rentable han sido constantes en una dinámica que todavía no ha dicho su última palabra.

En ocasiones y ante determinadas palabras o actitudes haría falta poderse detener a analizar qué se esconde tras ellas. Montigalá es una historia complicada tras la que existen razones que la razón no entiende fácilmente. Por ejemplo, cuando Banca Catalana realizó la compra de los terrenos no ignoraba que aquella era una operación sin perspectiva e incluso algunos técnicos de la misma banca llegaron a comentar que aquello sería el hundimiento de la entidad.

O, otro ejemplo, cuando se sellan los pactos de 1982 se acuerda que la Corporación Metropolitana de Barcelona y el Ayuntamiento de Badalona se ocuparán de la infraestructura del polígono y la Generalitat construirá mil viviendas públicas y un parque central pero eso no se cumplió porque el proyecto encargado a Ricardo Bofill fue considerado inadecuado por los técnicos del Ayuntamiento de Badalona y Miquel Solans, reticente ante el compromiso de la Generalitat para construir las viviendas, consideró que la no aceptación del parque era una forma de aparcar el proyecto Montigalá por parte del Ayuntamiento de Badalona.

El proyecto de Montigalá es hoy su excesiva politización. Al lado de posturas que formulan alternativas según su visión de las cosas y de Badalona en concreto se alzan las voces de los que bloquean sistemáticamente todo proyecto manteniendo posiciones que se acercan más a la intolerancia que a la racionalidad.

El panorama histórico estudiado nos permite decir que se ha pasado de un plan urbanístico a un conflicto político agudo.

Convergència i Unió, que formó parte del gobierno municipal de Badalona desde mayo de 1983 hasta las últimas elecciones municipales, es hoy parti-

daria del PERI actual siempre que se respete la urbanización ya realizada. Su postura puede resumirse en un sí al PERI con matices, en tanto el partido se divide en dos posturas, favorable y contraria, respecto a la instalación del hipermercado.

Iniciativa per Catalunya, coalición que desde junio de 1987 gobierna el Ayuntamiento junto al PSC, se divide en varias posiciones. En tanto el PSUC parece considerar que ya no cabe renegociar la propiedad inmobiliaria de Banca Catalana en poder del Fondo de Garantía de Depósitos por estar ya el 51% de la propiedad de Montigalá en manos del Banco Español de Crédito, lo que impediría al Ayuntamiento diseñar totalmente el futuro del polígono, el Partit dels Comunistes de Catalunya afirma que el 40% de la propiedad del polígono, en poder del Fondo, debería revertir en el municipio, devolviendo a la población lo que ha estado pagado con dinero público.

La coalición ha pactado la continuación del PERI, quiere que éste se desarrolle, pero con condiciones, oponiéndose al hipermercado y ofreciendo la alternativa de esos terrenos para una cuarta universidad.

El PSC, en el gobierno municipal desde 1983, primero con Convergència y ahora con Iniciativa per Catalunya, aprobó el PERI y aceptó el hipermercado en tiempos de coalición con CiU.

Ahora, en coalición con IC, el PSC afirma, en el tema del hipermercado, que ésta es una cuestión que depende exclusivamente de la Generalitat de Catalunya. Los pactos municipales suscritos por PSC y IC tras las elecciones del 10 de junio de 1987 recojan que antes de tomar una decisión entorno al hipermercado se debía llevar a cabo un estudio previo, que dicen los socialistas corresponde a la Generalitat.

En el debate aparecen posturas ideológicamente atractivas y con parte de razón: la que propugnan volver Montigalá a la situación urbanística anterior a 1969 o las posturas que plantean la recuperación de la propiedad inmobiliaria en virtud de la nueva situación de la propiedad creada por la

transferencia de la proporción que era de Banca Catalana al Fondo de Garantía de Depósitos.

Es cierto que los terrenos de Montigalá han protagonizado un incremento de precio al mercado por la única y exclusiva razón de que se ha pasado de definirlos como suelo agrícola, forestal y parcialmente urbanizable (unos 9000 habitantes) por el Plan Comarcal de 1953, a la definición actual como suelo urbano.

Si descontamos de esta plusvalía la inversión efectuada (coste de proyectos, estudios, obras de urbanización, etc.) continúa dándose un incremento del valor de esos terrenos a partir de la expectativa de una demanda de suelo originada por una ciudad en crecimiento y del ejercicio por parte de la Administración de la competencia de ordenación urbanística.

Afirmar que lo que ha surgido de un proceso social y de una actuación de la administración pública es una plusvalía pública que ha de ser apropiada públicamente, es jurídicamente inaplicable pese a su lógica total y correcto planteamiento político.

Nuestro ordenamiento jurídico reconoce el carácter público o colectivo de las plusvalías originadas por el crecimiento de la ciudad y por los planes urbanísticos sucesivos pero sólo desde un punto de vista indirecto.

Permite la apropiación privada del incremento de valor que coexiste con la recuperación por parte de la administración (en nuestro caso, los ayuntamientos) sólo y únicamente por la vía del impuesto sobre las plusvalías que gravan cualquier transmisión. No es, de ninguna manera, una socialización sistemática del suelo urbanizable.

Devolver los terrenos de Montigalá a la clarificación urbanística agrícola y forestal que antes tenían equivale a pagar la factura que hay detrás y de facturas de este tipo, pagadas con el dinero del contribuyente, hay bastantes. Los déficits acumulados en los años del franquismo (sea por procesos fraudulentos y especulativos, sea por gestiones francamente deficientes)

van aflorando cada día, al margen de procesos tan claros como los fondos de reconversión industrial, los fondos de garantía de depósitos bancarios, los déficits de todo tipo como son los de los transportes públicos o la seguridad social.

El dinero público no es inagotable y se ha de administrar con rigor. Cada gobierno tiene la responsabilidad de administrar los recursos públicos de la mejor manera que cree sirve a la sociedad y ateniéndose siempre a la legalidad vigente.

Los pactos municipales tras las elecciones de junio de 1987 recogían la voluntad municipal de negociar con la propiedad para intentar adquirir parte del suelo de Montiqalá, controlado por Banesto y con el Fondo de Garantía de Depósitos como accionista.

Hubo un tiempo, con los socialistas en la oposición, que se estudió presentar un proyecto de ley para que los bienes del Fondo revertieran en el pueblo. El proyecto está hoy olvidado.

Para los socialistas, la función del Fondo no es la de invertir sino la de liquidar.

El Ayuntamiento de Badalona, dicen los propios socialistas que lo rigen, ni tiene el dinero que el Fondo le pediría por su parte en los terrenos de Montiqalá ni puede ir a pedir ese dinero a Hacienda porque no hay ninguna administración que regale nada.

Montiqalá es una vieja factura pendiente. Su historia arranca de unos años de urbanismo especulativo absolutamente conforme a la legalidad vigente (hay muchas legalidades vigentes, tantas como planes urbanísticos).

Luego, la oposición popular, sensible históricamente a los problemas de la segregación urbana, reaccionó dura y colectivamente ante la planificación proyectada consiguiendo detener el proyecto pese a los intereses desesperados de la propiedad de tirarlo hacia adelante.

El primer ayuntamiento democrático de Badalona logró tomar en sus manos las negociaciones e interesar a las instituciones pertinentes (Corporación Metropolitana de Barcelona y Generalitat de Catalunya).

Surgió entonces a la luz un Plan Especial que se aprobó en un contexto político bien distinto al del régimen anterior. Fue la alegría de unos y la desesperación e insatisfacción de otros. Unos vieron en el Plan Especial la definitiva salida al problema y los otros tuvieron la impresión de que no se adecuaba a las verdaderas necesidades de Badalona.

A partir de ese momento todo fue según el color del cristal ideológico con que se miró el problema.

Sí al cinturón de ronda; no a la implantación de un hipermercado. Se ha de equilibrar la globalidad de Badalona; se tiene que dar prioridad a la actividad económica. Se ha de exigir los compromisos de la institución autonómica; ha de prevalecer la obra de utilidad pública sobre aquello que es privado. Montigalá ha de ser un parque natural; en Montigalá caben las industrias que revitalicen el mercado del trabajo...

La fidelidad a la historia del conflicto exige que se encuentre una solución rápida. Una solución, es cierto, que no será a gusto de todos, que comportará desgarramientos interiores y quizá exteriores también. Una solución que promoverá críticas y denuncias más o menos molestas.

Nosotros creemos que en definitiva, pese a los errores históricos y pese a que muchos flecos del problema pueden parecer quedar colgados, hace falta mirar hacia adelante.

Mirar hacia adelante quiere decir mantenerse fieles a los pactos sellados un día por las diversas administraciones y la propiedad para llevar a cabo un proyecto que ha de ser una solución, tal vez fragmentada y parcial, pero solución a la postre, de los problemas de Badalona.

Es absurdo y es peligroso seguir mirando hacia atrás. Los tiempos en que Montigalá iba a ser una urbanización modelo han pasado. Han pasado también las convocatorias a movilizaciones unitarias cuando el pueblo carecía de representantes democráticamente elegidos en las urnas.

Hoy son tiempos de analizar otras cosas, siempre en el contexto del protocolo de acuerdos suscrito el 13 de julio de 1982 entre el departamento de Política Territorial y Obras Públicas de la Generalitat de Catalunya, la Corporación Metropolitana de Barcelona y el Ayuntamiento de Badalona amén del representante de la Junta de Compensación de Batlloria-Montigalá (la propiedad) protocolo de acuerdos referentes a la solución urbanística del polígono.

Aquel PERI surgido de aquellos acuerdos, al que dió forma urbanística Manuel Solá Morales, es el que hoy se encuentra encima de la mesa y es todavía objeto de polémica incluso para la propiedad que considera que no ha respetado la obra hecha.

Es cierto también que, mientras tanto, las dilaciones en el proyecto definitivo van directamente en contra de los intereses de la población. Ni los argumentos económicos y sociales ni los de la racionalidad, tampoco los argumentos de los que tienen en cuenta únicamente la legalidad, pueden justificar, de ninguna manera, que las decisiones se eternicen.

Tenemos la impresión de que se debería dejar la responsabilidad del futuro del polígono a los técnicos, confiar más en los gobernantes elegidos por el pueblo y dejar que las cosas sigan su curso.

¿Está en condiciones el pueblo de Badalona de dar cohesión y unidad a sus intereses colectivos por encima de otros intereses más partidistas? ¿Está en condiciones la gente de Badalona de dar o formular una opinión unitaria sobre lo que se ha de hacer en Montigalá? La respuesta a esos interrogantes nos ha de hacer actuar en consecuencia.

Se vive una tensión basada en la desconfianza sistemática y bajo este presupuesto el diálogo es difícil. Lo que parece favorecer al pueblo da la impresión que no está de acuerdo con la legalidad y los argumentos normativistas crean la sensación de ir contra los intereses de Badalona. ¿Quién puede desentrañar este lío?

Montigalá parece en ocasiones un diálogo de sordos, una conversación en la que no hay comunicación verbal. Tan sólo y exclusivamente la defensa de unos intereses que, por un lado pretenden los negocios perdidos, y por la otra sueñan con construir un parque a la medida del modelo de sociedad por la cual se lucha. ¿Quién está en posesión de la verdad absoluta?

No seremos nosotros los que tengamos la osadía de señalar a nadie con el dedo pero sí queremos manifestar que más allá de los intereses de la propiedad, más allá de las utilidades o de los beneficios buscados por los diversos grupos presentes en la discusión, toda dilación es una prórroga innecesaria y peligrosa en tanto que condiciona unas potencialidades reales que no se ponen, de ninguna forma, al servicio de la población de Badalona.

Da la impresión, vista la problemática desde fuera, que se está infringiendo un famoso "greuge" al pueblo.

Raimon Bonal i Falgàs
Josep Martí i Gómez

B A D A L O N A . 1 9 8 8

Dr. Josep Anguera i Torrents

Director de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials
Universitat Autònoma de Barcelona

Abril del 1988

BADALONA. 1988

BADALONA. 1988

Amb motiu de les Jornades de reflexió sobre els problemes que afecten Badalona, organitzades i impulsades per la Federació d'Associacions de veïns, s'ha demanat als autors de l'estudi socio-econòmic encarregat pel Consell Econòmic i Social de Badalona l'any 1986 (1), els Professors de la U.A.B. Josep Anguera i J.B. Casas, una síntesi de les conclusions i línies d'actuació que elaboraren ara fa un any i mig.

Nosaltres deiem que un dels avantatges d'aquest tipus d'estudis és precisament el de promoure en el sí de la societat a la que va adreçada una discussió que permeti a cada grup d'agents socials i econòmics el sortir de la 'closca' en què cada un està instal·lat per parar-se a reflexionar sobre la pròpia tasca i, sobretot, sobre la col·lectiva.

Que nosaltres sapiguem, l'Ajuntament de la ciutat tan sols va promoure un parell de dies de debats poc després de la presentació pública d'aquest estudi. Debats, per altra banda,

(1) Anguera, J. i Casas, J.B. (1986). Estudi Socio-Econòmic de Badalona. Consell Econòmic i Social de Badalona. Banca Mas Sardà. Barcelona.

BADALONA. 1988

de continguts molt heterogenis, si algú repasa el programa d'actes. Tot i estar en el pensament dels responsables econòmics de la Casa Gran mantenir viva la polèmica en el sí del propi Consell no se'ns ha demanat mai més la nostra participació ni ens hem enterat de què hagin tirat endavant aquest projecte. És per això que responguerem amb entusiasme a la proposta de la Federació.

La necessitat d'aquest debat ciutadà es dona a qualsevol ciutat del nostre país. Ara bé, en el cas de Badalona, creiem que encara més degut a un fet diferencial que és alhora un avantatge i una rêmora: Badalona ja era una de les principals ciutats catalanes a començaments de segle i, a més, ja era una ciutat destacada per la seva indústria i la seves activitats exportadores. Pel que nosaltres hem detectat, principalment en els darrers 15 anys, s'han produït una sèrie de canvis que han afectat la realitat econòmica municipal que, com sempre, no han estat detectats amb la mateixa intensitat i rapidesa per tots els agents econòmics.

Això es palesa en determinades declaracions de persones estretament vinculades a aquesta realitat i amb un pes important a l'hora de prendre decisions en les quals es nota un optimisme fora de lloc en la continuïtat -per inèrcia del passat- de les activitats típiques badalonines, com si això fos possible sense tenir en compte aquells canvis: creixement demogràfic desmesurat no sols de Badalona sinó de tota l'àrea metropolitana i del Barcelonès Nord, pèrdua relativa del nivell d'accessibilitat,

especialització industrial d'altres àrees geogràfiques i, consegüentment, canvis en el teixit empresarial de Badalona, fugida de molts dels principals emprenedors vers a altres zones, disminució del tamany de les empreses, relativa poca reconversió industrial, etc.

Nosaltres apuntem que, un del principals objectius d'aquestes Jornades, hauria de ser l'aconseguir que el màxim nombre de responsables s'adonessin de quina és la realitat actual de la ciutat en el terreny productiu (en el terreny de les mancances socials i de serveis, altres ponents ja ho exposaran i creiem que existeix una més gran presa de consciència) i avançar en el camí de decidir quin, d'entre els possibles, és el futur que es vol per aquesta ciutat.

Dit l'anterior, veiem ara que es el que detectarem en l'estudi esmentat. Tot sembla indicar que Badalona suporta greus mancances i forts dèficits que dificulten enormement la seva recuperació econòmica. Objectivament, es fa difícil de creure que el municipi pugui tornar a representar, especialment des de una perspectiva industrial, el que havia estat en la dècada dels seixanta. Contràriament, cal assumir el fet de que molt probablement la pròpia ciutat no disposa ni disposarà de prous recursos per a satisfer les demandes que genera el seu nivell de població. La primera d'aquestes demandes insatisfetes és evidentment la del treball. Malhauradament n'hi ha d'altres, que si bé amb un nota-

ble esforç col·lectiu, especialment del sector públic, no podran ésser coberts més que a mig termini. Al llarg del treball hem exposat els fonaments d'aquesta opinió:

- a - pressió demogràfica
- b - un inexistent sector primari
- c - un sector industrial atomitzat i madur, especialitzat en sectors convencionals que tendeixen, en tot cas, a mantenir els nivells actuals d'ocupació però no a expandir-se.
- d - una base industrial que reflecteix poc dinamisme i una insuficient resposta a la convulsió de la darrera dècada
- e - greus mancances en el sector sanitari i educacional, així com un entorn ambiental degradat
- f - uns pressupostos locals amb poc marge de maniobra
- g - una oferta de sòl industrial poc competitiva
- h - una xarxa de comunicacions deficitària

Al costat de tot això només s'hi pot oposar, que no és poc, un sector empresarial amb voluntat majoritària de permanència, un sector industrial, però, que també presenta en contrapartida una impressionant atomització.

Evidentment, aquesta descripció no pot comportar en cap cas un fatalisme paralitzant, el qual seria producte de pensar que, fora d'un determinat model de municipi (el fonamentat en un sector industrial florent), no hi ha alternativa vàlida.

és possible que, després d'una notable tradició industrial, la constatació de que es tracta ja d'un model difícilment repetible, comporti una certa decepció, però és evident que tota política ha de tenir sempre present, en la consecució d'uns determinats objectius, que aquests siguin, a més del màxim de desitjables, factibles.

La nostra anàlisi no pretén ignorar que el dinamisme social, la capacitat de reacció, la il·lusió i la voluntat poden transformar les realitats més dures i adverses. Aquest aspecte l'hem repetit insistentment al llarg de la nostra exposició. Amb tot pensem que el nostre treball ha de centrar-se fonamentalment en l'anàlisi objectiva, si es vol freda, de la realitat observada, tenint en compte les pautes per les quals es regeixen normalment els agents econòmics.

Badalona, en part per la intensa força d'atracció que exerceix Barcelona, encara que també per les característiques de la seva indústria, sembla tendir a una indústria basada en processos auxiliars i intermedis d'altres empreses no localitzades al municipi. Per altra part, tot indica que en el futur s'intensificarà l'elevat flux actual de badalonins que treballen a fora, atès que, com hem exposat, ni la probable evolució de la indústria instal·lada ni les condicions per a l'atracció d'altres indústries permet pensar en un increment de la demanda de treball capaç mínimament d'invertir aquesta tendència.

BADALONA. 1988

Això configura un marc en el que, sense que s'hagi d'oblidar la indústria badalonina, el futur del municipi passa per oferir uns serveis i un terciari atractius, si no es vol caure en una "ciutat dormitori" despersonalitzada. Lògicament, aquest objectiu es complementa amb el fet de que és una de les poques vies per a generar ocupació.

És per això que diem que el sector públic ha de desenvolupar una tasca capital en la configuració futura de la ciutat. Sense el seu concurs, les dificultats poden ésser en un futur encara més greus.

Per tant, el conjunt de mesures que es proposen tendeixen en grans línies a la consecució de dos objectius:

- 1 - consolidació de la indústria actual i potenciació del sector de cara al futur, sense oblidar-ne les seves limitacions, i
- 2 - creació d'una infraestructura i una oferta dels serveis que tingui present la situació futura de Badalona, tant pel que fa la normal pressió demogràfica com per donar una resposta global als ciutadans.

Les mesures es classifiquen en DIRECTES i INDIRECTES, en funció de la capacitat del sector públic per influir-hi.

DIRECTES

- . Continuar i estendre l'actuació del municipi en el camp de l'assessorament empresarial, facilitant l'activitat i la creació d'empreses en el sentit que ho fa actualment REBASA, aprofitant els avantatges de la ZUR.
- . Dissenyar, en col·laboració amb les entitats empresarials, de serveis comuns a les empreses: exportació, informàtica, mercats, investigació, homologació, etc.
- . Estudiar conjuntament amb els agents socials de Badalona (per exemple, en el si del Consell Econòmic i Social) una possible distribució entre el sector públic i el sector privat de les accions i inversions necessàries pel futur de Badalona. Aquestes inversions, d'acord amb el que hem vist, haurien d'encaminar-se cap a la cobertura de serveis (educació, sanitat, esbarjo, etc.) i a les explotacions de les possibilitats de Badalona en l'hotelleria, el turisme i la pesca. L'oferta hotelera s'hauria de planificar pensant en complementar la que existeix a Barcelona, actualment insuficient.
- . Campanya de divulgació encaminada a crear una mentalització adequada entre els badalonins sobre el futur de la ciutat. Aquesta mentalització s'entén com a fase prèvia de sorgiment d'iniciatives econòmiques adequades pel municipi.
- . Realitzar una anàlisi constant del mercat immobiliari industrial i de l'habitatge. Cal pensar en un programa de dinamització del sector de la construcció de cara a les possibilitats que

ofereix la recuperació de la franja costanera. Aquesta dinamització ha de contemplar les possibilitats que ofereixen els programes de construcció de "habitatges de protecció oficial"

. Preveure en les mesures per combatre i atenuar la desocupació (Plans d'ocupació de la Generalitat, INEM, Fons Social Europeu) l'especial gravetat, en relació amb d'altres municipis, de l'atur juvenil, el nivell del qual justifica mesures específiques a Badalona per aquest segment de població. En aquest sentit seria necessària una actuació pública encaminada a crear una tendència més favorable entre els empresaris per a la contractació d'aprenents i personal en pràctiques, mesura a la qual l'empresariat de Badalona sembla tenir-hi poca receptivitat tot i existir una gran quantitat de subvencions i facilitats.

. Ordenar el territori amb l'objectiu de preservar el reduït dedicat al sector agrícola (evitar la destrucció de camins, d'abocadors,...) que si bé és quantitativament poc important constitueix la base econòmica principal d'una petita part de la població laboral. Aquest sector pot continuar subsintint degut a l'important mercat que representa la població de Badalona.

. Continuar i ampliar les mesures encaminades a evitar la contaminació de les aigües del mar amb l'objectiu de no perjudicar l'activitat pesquera en la modalitat del "tresmall".

. Realitzar accions de vigilància i coordinació per a garantir el bon funcionament pedagògic i sanitari de les escoles braçol i centres maternals.

BADALONA. 1988

- . Analitzar la situació de l'oferta privada en l'ensenyament primari a fi i a efecte de proposar a la Generalitat, amb la suficient anticipació, el previsible augment de la cobertura per part del sector públic d'aquest nivell de l'ensenyament.
- . Replantegar els estudis de Formació Professional enfocant-los cap a les necessitats actuals i futures de Badalona, bàsicament de caràcter terciari.
- . Contemplant la situació actual del sector privat, cal una programació i una actuació decidida en els nivells mitjos de l'ensenyament que són, sense cap dubte, els que plantejaran més problemes en els propers anys, ja que la població creixerà en aquestes edats i s'expandirà l'exigència d'escolarització.
- . Continuar les actuacions previstes per l'Ajuntament en matèria d'urbanisme (Pla Especial de la Façana Marítima i d'altres).
- . Procedir amb urgència a la finalització de la infraestructura necessària per adequar el sòl industrial. Una part d'aquest sòl estar encara en fase d'aprovació definitiva. Cal tenir en compte la importància d'aquest capítol ateses les nombroses dificultats actuals i la forta competència d'altres zones de la ubicació industrial.
- . Procedir a una adequació del terme municipal que permeti una utilització del seu territori en finalitats d'esbarjo i culturals. D'acord amb el que ja s'ha exposat, es tracta d'aprofitar les possibilitats existents en aquest sentit i evitar el procés continuat actual de degradació i erosió. En aquest sentit, s'ins-

criurien les següents actuacions: instal·lació d'equipaments per lleures en els llocs més adients, delimitació de trial i pastura de cabres, deturar la urbanització de la línia de carena i parts altes dels vessants vallessà i marítim.

Aquest conjunt de mesures prenen una especial rellevància de cara el futur de la ciutat en la línia que hem exposat a llarg d'aquest treball.

. Millorar la gestió dels ingressos de l'Ajuntament com a pas previ d'esgotar la seva capacitat d'endeutament. No cal ressaltar la importància d'aquesta línia d'actuació ateses les nombroses necessitats socials, econòmiques i infraestructurals que ha d'afrontar, ara i en el futur, el sector públic local.

INDIRECTES

. Promocionar l'estudi de viabilitat i de l'interès social i econòmic d'un port mixte, pesquer i esportiu, en el municipi.

. Estudiar la conveniència de la instal·lació d'una planta depuradora de marisc.

. Instar la programació de la substitució progressiva de les aules provisionals en el sector públic de l'escola obligatòria. Atès de que no és previsible un increment de la demanda, pot realitzar-se, en aquests moments, una adequada programació.

BADALONA. 1988

. Vigilar el puntual compliment de les actuacions previstes en el "Desplegament del Mapa Sanitari de Catalunya" a càrrec de la Generalitat de Catalunya: consolidar la subdivisió de l'àrea 11, creació d'un Pla Especial d'Assistència Primària, construcció de nous Centres d'Assistència Primària i augment de la capacitat dels hospitals municipals i 'Germans Trias'.

. Vigilar i promoure el compliment del conjunt d'actuacions ja previstes en matèria de comunicacions, competència de les diverses administracions de caràcter supramunicipals. De la nostra anàlisi se'n dedueix que les actuacions ja previstes en aquest terreny són les adequades per a satisfer les necessitats actuals i previsibles a mig termini de Badalona. Per tant només cal procedir a la seva materialització.

. Instar l'execució de la posada en servei dels polígons industrials amb l'objectiu d'augmentar substancialment l'oferta de sòl industrial.

Badalona, Abril del 1988

Federació d'Associacions de Veïns de Badalona

Av. Juan Valera, 55 - 59 - BADALONA (Barcelona) - Tel. 383 90 01

RESUM DE LA PONENCIA D'URBANISME. BADALONA, CIUTAT AMB FUTUR?

Després de vuit anys d'Ajuntaments democràtics, la ciutat com element de suport de la vida col·lectiva, té la necessitat d'orientar-se per poder donar resposta als nous desafiaments que la comunitat planteja.

Si bé els darrers anys, després de fer front al caos urbanístic provinent d'èpoques anteriors, l'aposta ha estat crear les bases que permetin, a diversos nivells establir, quines han de ser les directrius del futur de la ciutat, també ho ha estat el plantejar operacions a diversa escala que donin resposta immediata a greus problemes urbanístics que la ciutat patia i que encara pateix.

De la qualitat i bona articulació d'aquestes dues vessants del projecte urbanístic en dependrà el futur de la ciutat, no sols la millora de la seva imatge, la seva forma física, sino també la possibilitat de donar resposta a les tendències de futur de la vida urbana, en definitiva, del seu progrés econòmic i social.

Si ens fixem una mica en Badalona, podem veure que té dues parts ben diferenciades, una part per sobre l'autopista, i l'altre per sota. Per sota l'autopista existeix una ciutat continua, fruit d'un procés de construcció de la ciutat. Per sobre de l'autopista encanvi, la edificació ja no apareix com un continu, sino que és un conjunt de barris dispersos amb importants buits entre ells, aquests barris aprofiten algun element de l'infraestructura urbana per connectar-se entre ells.

Replantejar en aquest context la continuïtat de molts sectors edificats, connectar les parts altes de la ciutat, acabar la ciutat, no sols com infraestructura, sino també com a teixit, s'on alguns dels temes presents en la discussió de la construcció de la ciutat.

De l'existència en la ciutat d'una bona xarxa de carrers ordenada, jerarquitzada i continua dependrà molt sovint la bona forma de la ciutat en el seu conjunt.

Els elements que encara avui estructuraran la ciutat són els eixos històrics d'una ciutat petita que creix sobre aquests eixos de comunicació territorial: La Nacional II, el camí del Fondo de Santa Coloma, La carretera de Montcada i la carretera de la Conrreia amb l'esquitxat de barris dispersos en la part alta de la ciutat totalment carents de comunicació entre si i que necessiten baixar al centre per tal de connectar-se.

La racionalització de la xarxa viària, a través de l'implantació d'elements viaris que estructurin la ciutat. l'obertura i urbanització de nous carrers que relliguin la xarxa donant-li continuïtat, són objectius prioritaris.

Federació d'Associacions de Veïns de Badalona

Av. Juan Valera, 55 - 59 - BADALONA (Barcelona) - Tel. 383 90 01

Badalona ha estat històricament una ciutat industrial, avui en dia malgrat es trobin disseminades per tota la ciutat petites indústries i tallerets, tenim dues zones industrials per excel·lència, la zona industrial sud, i la zona Canyadó Manresà

Aquestes zones, que han estat tradicionalment les àrees d'ubicació industrial, estan avui pràcticament consolidades, esgotant la major part del sol disponible.

Per altre banda, cal constatar la terciarització progressiva de la ciutat amb un increment notable del sector serveis que té el seu màxim exponent en la consolidació d'àrees comercials.

La potenciació d'aquest sector vinculat a la recuperació de la façana marítima i una oferta de serveis a la indústria que cada cop demanda en major mesura, semblen algunes de les línies d'actuació.

La millora en els mitjans de comunicació que avui arriben a qualsevol racó del territori ha portat a que cada cop més la gent gaudeixi dels avantatges i inconvenients de la ciutat.

En aquest sentit l'idea de barri primer i de ciutat després són dos dels referents de la vida social de l'home amb els quals es tendeix a identificar-se

Aquesta idea del referent local està, contrastada amb una certa tendència de projecció exterior de la ciutat. No sols desde un punt de vista econòmic l'exportació és un punt clau, sino també desde el punt de vista social i cultural.

Per fer Badalona una ciutat competitiva dins de l'esquema general de ciutats en la formació de la capital del Barcelonès Nord, un dels primers reptes que la ciutat té plantejats és el de aconseguir un cert nivell de "capitalitat" que li otorgui un cert grau d'autonomia respecte a Barcelona.

Per això s'ha de potenciar la implantació de centres de serveis no solament per satisfer les necessitats dels seus habitants, sino també per atraure les poblacions veïnes.

La implantació del pavelló Olímpic i l'ordenació del nou front portuari de la ciutat representen els inicis d'aquesta oferta.

En aquest sentit la recuperació de la platja suposa una operació clau per la requalificació de la ciutat, que ha de complementar-se amb la requalificació de la muntanya i l'establiment de grans parcs metropolitans, dels quals el Turó d'en Seriol n'és una peça clau

La política de construcció de nous habitatges ha de culminar el procés de transformació de la ciutat.

La xarxa viària com element bàsic de requalificació de la

Federació d'Associacions de Veïns de Badalona

Av. Juan Valera, 55 - 59 - BADALONA (Barcelona) - Tel. 383 90 01

ciutat es pot centrar en les intervencions concretes següents:

- 1- La supressió del ferrocarril i la seva conversió en passeig paral·lel al mar desde Montgat a Sant Adrià
- 2-El desdoblament de la Nacional II entre Canyadó i Antoni Bori. Operació planificada en la reordenació del pavelló olímpic
- 3-La construcció dels laterals de l'autopista A-19, que implica no sols una millora en l'accessibilitat general, sino també en la possibilitat de crear una nova façana
- 4-El passeig de Dalt facilitant la connexió dels barris de la part alta de la ciutat
- 5-El segon cinturó i les seves calcades laterals que estableixen un nou element d'accés territorial

Aquest conjunt de vies horitzontals, es a dir paral·leles a mar, ve recolçat per totu un altre conjunt de vies en direcció mar-muntanya.

- 6-El torrent Vallmajor, que evita el pas al centre de la ciutat a traves de Morera, dotant d'accés a les noves areas industrials i el parc del Turó d'en Seriol
- 7- La riera d'en Canyadó que, aprofitant el buit entre Pomar i Morera, genera un nou espai de connexió entre els barris
- 8-La riera de Canyet és l'eix vertebrador central de la ciutat amb connexió directa de mar a muntanya.
- 9-L'avinguda de Sant Ignasi de Loiola, com a via de comunicació amb Snta. Coloma, que proporciona l'accés al segon Cinturó pel Sud.
- 10-El carrer Antoni Bori, element de connexió mar-muntanya, vinculat al sistema de verd d'equipaments que dede el port fins al Turó de les Bateries acabaria la ciutat residencial i donaria lloc a l'innici de l'area industrial.

El projecte urbanistic de Montigala i la construcció del segon Cinturó. La formació de la ciutat al Nord passa pel desplegament del Montigala i per la urbanització del segon Cinturó, element estructural que acaba la ciutat i la comunica amb l'exterior.

Es tracta d'una operació que implica la implantació equilibrada d'espais verds i de dotacions públiques, alhora que es localitzen un conjunt d'activitats industrials, terciaries i de serveis i s'efectua la major oferta de nous habitatges prevista a la ciutat.